

ladislav
klíma

jsem
absolutní
vůle

DUŠE V SKUPENSTVÍ PLAMENNÉM

V Čechách se stále něco děje. To, co se děje, nestará se o to, co se stane, a to, co se stane, nejeví zájem o to, co se *děje*. V Čechách se stal Ladislav Klíma. Od časů Diogénových žádný filosof neuposlechl parole: „Žij, jak myslíš!“ tak absolutně, jako Klíma. Jeho filosofie stoupá ze stoly, ale Epiktétova *Rukojed rozpravy* by musila přijít o celou sumu etizování, aby dostoupila stanoviště, odkud Klíma začíná. Upaměťadismus, hlásající: „Bůh jsi ty!“, je nedůsledný: ke komu tu kdo mluví? Slovo *ty* je čirý nonsens. S temným mistrem Eckerhartem souhlasí v jednom: „Bůh je Bohem, a já jeho příčinou. Bůh musí být přímo já, a já opět Bohem!“. To je však pouhý začátek.

Hned první Klímova kniha *Svět jako vědomí a nic* vydaná anonymně roku 1904, je jízda pekelná a neutuchající nářez: jsme přítomni odkrytí nejvyššího i nejnižšího v českém národě i poodhalení těch nehlubších tajemství zhušťování až po nejtemnotnější tečku nad písmenem t. Další knihy jsou stručné učebnice sebezaniknutí pro samouky: jazyk v nich přesný, přes obavy vyslovené Otokarem Březinou vždy moderní, přesně myšlení před nim. Hlavní přednost Klímova stylu: naprostosebevědomá sebezpřítomnost: co slovo — ohnisko absolutně komandující Vůle. „Duše v skupenství plamenném“. Sam k tomu poznamenává: „Co mne bude oddělovat ode všech lidí: naprostá vědomost všeho, oproti instinktivitě všech“. (Arkanum)

Klíma obývá svět za ohnivou hranici, kam se před ním odvažilo leda pár gnostiků, *ochotných vyučováním*. Když Husserl v *Karteziánských meditacích* říká, že Descartovo *pochybuji* nutně předpokládá *já jsem*, Klíma oba dva posílá do tautologického háje, a právě vědomí tohoto stavu jej odvádí od myšlenek na sebevraždu.

Nevíme příliš o tom, co Klíma četl — ale jistě četl hodně. Někdy mezi lety 1906 až 1909 se pouští do zběsilého spisování: píše romány, aforismy, sentence, romaneta i divadelní hry. Denně popisuje dva až tři tiskové archy *bel lettri*, mající k pravému významu těch slov právě tak daleko, jako Klímova filosofie k té akademické. Píše pod přetlakem, pravidelně, jako pro noviny. Může si to dovolit, má na to. Druhý den napsané opravuje a zlepšuje. „Mnohé spisovatele třeba posuzovat jen dle toho, co jim z pera *vytrysklo*, všechno pozdější *zdomaňování* je zhoršování, reformování deformováním. Jsem opakem této instinktivní láje“, píše Emanuelu Chalupnému: a znovu stavi *vědomost* proti instinktivitě. Duch, jenž si osedlал duši.

Klimova beletrie je nesouměřitelná s vším, co známe. To, co by jinde vyhlý-
stelo jako kolportažní román, je zde obłudnou pravdou. „Žádný básník nedovo-
luje svým vidinám, práním a virám, aby zatočily s realitou tak, jak se slu-
chá patřilo, ze strachu, by nebyl považován za úplného blázná; hodil-li
si však Orlando jednu půli roztrženého pastevece ze středu Hispanie do atlant-
ického oceánu, druhou do středozemního moře, byla to bagatela proti tomu,
co měl udělat“. V tomto ohledu je Klima absolutní, kdyby jej neovládala jedi-
ná myšlenka a kdyby jen naokamžik povolil horizontalitě odpočinout si od vy-
šky a roztáhnout se po všem, mohl napsat to, co později proslavilo řadu surre-
alistických autorů. Klima si však nikdy nepohrává, míří nejvyš, hraje o všech-
no. Jenom málokdy objevujeme v jeho písemném projevu kondicional, a po-
kud ano, tak téměř vždy v případech, kdy něco shazuje, zesměšňuje, předsta-
vuje jakožto *nizké*. Vládne, tedy tvoří. Tvoří — tedy vládne. Věříme mu když
tvrdí, že gepard namaloval Montezumovu Aeneidu, protože jsme mu porozu-
měli.

Nietzsche Boha zabil. Klima zkouší Bohem být. A jenom málo to souvisí s ta-
křka modní vinou onoho času. „Herrgott, kdybych já chtěl, mohl bych se
stát druhým zakladatelem křesťanství, Jesus II. . .“; kondicional je namístě,
protože cíl nestojí za namahu. Je třeba být Bohem, a to nejen na několik oka-
mžků, ale trvale, navždy. To, co by za jiných okolností bylo zasvěcením, je
u Klimy rozhodnuto praxí Egodeismu: v beletrii se stává perzifikovanou faustia-
dou, svehlavou autopsií, hrou. Neustále aktivovaná vůle je připravena kdykoliv
přenášet ducha za hranici toho, čemu jen neprávem — neboť tím slovem už
dávno nemyslíme omámení kouzlem — dáváme jméno šílenství: do oblasti
mezi skutečností a snem, jejímž dobyvatelem a obyvatelem Klima nejednou
byl. „Zdává se mně někdy, že extaze jest jen nejabstraktnější, nehlubší my-
šlenkou“ . . .

V třetím torzu deníku z roku 1914 si poznamenává: „Kontradikčnost světa —
sive myšlení“. Je to pregnantnější než hinduistická moudrost. „Dvojnost svě-
ta, počínaje vesmírnou duší, se rozvíjí jen ve slovech“.

Černá slunce, černé díry vesmíru, celý ten fantomatický kosmos existující
v Egu, je vyronem volní myšlenky podkované slovem. Ludibrosita všeho otvírá
ústa od ucha k uchu a úsměv obra je náhle strašlivější než jeho hněv.

Skutečnost, poznání — nesmířitelné pravdy Všeotroctví: člověk nic nebrání
odhodlaněji a statečněji, než vlastní řetězy. Pes u boudy steká na zloděje a vrtí
ohonem, když přichází pan, namísto aby pokoušel oba dva a roznésl po zboře-
ných plotech. Hlavu raději useknout, než na krku mít obojek, třeba zlatý! „Pod
základním Otroctvím klenou se malé volnostičky — ale šmahem. Někdo to
proráží velmi silně i nahoru. Ale já nemám předchůdce“. (Arkanum) Z tohoto
pohledu signuje i ženské postavy svých románů: nenechat se svázat, ale vyu-
žít slepé síly ženství!

Kdo zná hřbet výšky? Klima ho zkoušel jen evokovat a málem se v sebeo-
braně zastřelil. Po celý život se pokouší být Bohem, žít ve věčné přítomnosti,
v naprosté sebevědomosti. Jakoby tvrzení: „Každé *ted* je jenom jednou“ pře-
vracel v: „Každé *jednou* je právě *ted*“. Vyroky, které z toho vyplývají: „Moje
misse: stát se alchymistou ducha!“ „Přišel jsem proto sem, abych dokázal, že
i orel může žít v bahně. A je nutno něco takového, aby bahno bylo vysušeno:

JSEM ABSOLUTNÍ VŮLE

Podal jste v listu svém pěknou lapidární skici Svého stavu; nedostatek detailu činí situaci toho, kdo chce o věci pronést své slovo, obtížnou: shovívavost k dopisu tímto je trochu Vaší povinností.

- - -

"Osvobozenost": v tomto slově vidím hlavní moment Vaší skici... Podtrhl jste slovo "volný" /ř. 15/...vřadil jste, což ještě více se mi líbí, toto slovo dodatečně nad řádku do věty /ř.11/... Shodujete se snad se mnou v oceňování vysokého - nejvyššího významu volnosti?... Nazval osobu jednoho svého románu Volným, - napsav jinde: "uvidí se mě-la-li pravdu, má volnost, největší, jaká dosud v lidstvu dosažena, či va-še otrockost, vy pozemští křtkové a nebeští psi, až etc.", - vzdal jsem nejohromnější vůbec možnou chválu---.

Ale jak rozumět Vaší osvobozenosti?

1. Zbavil jste se pout, tíživých sice, ale ne nejhlavnějších?...

Triumf je největším hyperbolistou, nejmohutnějším zvětšovacíím sklem...

2. Rozrazil jste o k o v y S v ě h o ž í v o t a v ů b e c ? To byl by "velký krok" k "velkému vítězství". Toto musilo by následovat: Osvobození jest jen vyřknutí první slabiky slova, - dopovězení nutno, by napovězení bylo ospravedlněno, odměněno. Málo znamená, osvobodil-li se od něčeho: na tom záleží, k č e m u jsi se osvobodil. Mnozí odhodili všechnu cenu svou, odhodivše poddanství svoje: Nietzsche, přibližně; jen největší lidé stvoření jsou k volnosti, - j e n proto jsou velcí, že jsou k ně stvoření. K Volnosti však "stvořen jen Bůh: jen proto je Bohem, že je Volný---.

3. Stal jste se Volným, Bohem: osvobodil se o d e v š e h o ? dosáhl cíle cílů, dobyl Velkého Vítězství? Není už dalších kroků a dopovědění a vítězství po osvobození se ode všeho; nemá smyslu otázka: k čemu jsi Volný? Sebeúčelem jest Volnost, stavem věčné dovršenosti, Souverainitou, Absolutností, věčným triumfem, Victoria Aeterna; slovem slov, ideou ideí, ctností ctností, cenou cen. Pojmám negativním stejně jako štěstí je Volnost; přesto jsou proto oba božsky ľudibriósně nejvyšší posí-

tivitou. Ve světě, v němž existují pouta, jenž z polovice z nich je slo-
žen, nemůže být jiného cíle než setřesení jich; nepoutanost - tot už sou-
verainita a stání nade vším a blaženost a absolutnost. Pojmy absolutnost
absolutum znamenají, podivuhodně, už lingvisticky odpoutanost, odpou-
táno; hanebně praví Schopenhauer asi: kdyby profesoři filosofie musili
místo latinského "absolutum" užívat německého převodu slova toho, roz-
myslili by si nazývat tak Boha; nepoznal, že svět je negativopositivum,
malum bonum, bolestná rozkoš, alogické logikon, plaisantní vážnost.

Nutno pochopit, že dosažení Volnosti je stání se Bohem. Dvoji však
a při dosažení Volnosti rozeznávat: A. / Pochopení proniknutí these
oniknutí thesi "Jsem Volný, Absolutní", - silné dost, aby se stalo
fundamentálním, neviklavým přesvědčením "ideově" celou duši ovládají-
cím, základním tónem jejím, rotační osou, přístavem... B. / Skutečnou,
nežertovnou, p r a k t i c k o u ovládnout celé psychy idejí tou harmo-
nickou blaženou celkovou poslušností jejím imperativ. Já prvního jsem do-
sáhl; druhého ne. Prvního možno dojít, dal-li se člověk pravou cestou
za několik měsíců. Druhého za centilióny let, - však v jistém, velmi re-
stringovaném smyslu, za velmi příznivých okolností, už v tomto životě.
Dilem blesky iluminací dilem dlouhé řetězy nesčetných menších vítěz-
ství jsou předpokladem dobytí nejvěšších vítězství. "Velkým Vítězstvím"
zovu A. / vyhoupane se z rozdrčené skořápky jednoho dne pak "samo se-
bou", - že by se u Vás jednalo jen o 1. - nesoudím. O. ! Pravděpodob-
ně. "Školská filosofie", není to v podstatě moderní světový názor, jehož
hlavním smyslem je dedeifikace člověka? není to: "jsem živočich?"
místo "Jsem Bůh?" - ? Ale tento a n i m a l i s m u s . vedoucí nutně a
rychle k bestialismu, je vlastně žalář ducha. jenž "chce Nejvyšší". Jed-
ná se současně i o 3. ? Myslím že ano, ale jen částečně. Pravíte. že po-
čátek filosofie není dán, že možno začít kde se chce. ale to je krajní
doktrína krajního liberalismu. absolutismu; že chcete stát se Vším - Sva-
tým Bohem... Na základě mínění jež jsem si o Vás utvořil, soudím však,
že idey takové jsou dosud u Vás zášlehy blesku více než klidným, stálým
sluncem, tušeními víc, než jistotami, s e v š e c h s t r a n argumenty
podepřenými více nápady než přesvědčeními; že užíval jste obrysy Boží
filosofie - neobjal ji dosud; Svěvolnost že Vám více představou a teorií
než bytím a praxí; že jste mladický adept sluneční této nauky, hledačem
jejím, ne jí samou...

Že krátce strhnuv právě clonu, která vidinu Volnosti zakrývala do ne-
dávna zrakům Vaším, spějete k ní. vzdálené, měnlivé, zhasínající, zas
se rozžehující, šalebné. - Na tomto, snad falešném předpokladě stavím
list tento. - Cíl Váš: dospěti Volnosti. - Cíl tohoto psaní: být Vám na
cestě této poněkud prospěšný. - Kde Vás něco vskutku hlouběji zajme,
- tam byly snad předpoklady a dohady nesprávné. Vyzní-li vše naprázdno,
znamená jen. že podzemní proudy našich duší tekou zcela různými směry.

2.

Kdekdá dal by Vám radu: vyjasňujte si stálým přemýšlením hlavní body Boží filosofie. Dávám recept jiný: jednodušší a průzračnější, lehčí a hmatatelnější, účinnější, - paradoxně prostý až k smíchu. D á v á m V á m j e n t ě l i s l o v o :

J s e m A b s o l u t n ě V ů l e

Budete-li paroly této následovat, vše bude následovat Vás, neboť vše následuje z ní. -

3.

Podtrhl jsem slovo "slova".

V teorii potřebné, v praxi nutné, všude je dobré stlačit myšlenkový celek svůj v jedno nebo několik málo slov. Jen tak je - zmaterializovaný - vskutku máme, držíme: příznačné, rozplývavé oblačné stvůry myšlenkové, ve vodu kondensované, v láhev uzavřené, chováme v kapse. Slovo jest inkorporací myšlenky, inkorporace aspoň zdáním skutečnosti, a skutečnost teprve posejí - poseje teprve cenou. Vše nevtělené je v člověku stínem a přízrakem a poloníčím; pouhému duchu říká se strašidlo, pouhé, ve slovo nezhuštěné myšlenky konfusnost, hloupost a nesmysl. Bůh jest jen stupňovaný člověk, jen Titán a Gigant, - žádná předčasná malomyslnost! jako člověk, by něco ze sebe měl, zhustil se v těle, tak Bůh zkvetl, jednak - v hrubších svých součástech, - v kosmos, jednak - v subtilnějších -, ve Slovo: rozumět slovu "slovo" slovně... Grabbův Faust: Tedy bylo by řeč víc než člověk! Satan: "Jest tím!" Slovo je živoucí, vlastní existencí žijící mystická bytost, animal; neodvislá, vyšší než co konkrétního, božská, Bůh sám; "a Bůh byl Slovo..." Neztrácí - získává svět mystériem tímto. Pouhé myšlení: chaotická mlhovina; slovo: dématová hvězda a focus a jednota a boží ludibriosita. Považovat stanovisko toto, - považovat např. žití dle tuhé formule za poddanství, formálnost, vnějškovost, bezduchost je pedanérství, formálností, vnějškovostí a bezduchostí, - temením z předsudku o kontraposici "myšlenkovost - slovnost". - o inferioritě slova oproti myšlence... Naopak je slovo velká reforma - zjasnění, znovuzrození ducha, původně nebufošního, crudičního...

Podtrhl jsem slova "slova" - :

Komicky primitivně jednoduché budiž užívání uvedené paroly: prostě si ji ř í k a t - slyšitelně neb i jen v mysli. Často a za všech okolností. Nebudiž přitom hlavním cílem ani evokace dobrých idejí; budiž celá věc téměř jen akustikou... Povaha slova nese s sebou, že vynoří se při něm jisté idey skoro vždy samy sebou, ať se chce nebo nechce; čaromoc jeho, že jsou idey ty často překvapivě dobré; a i úsilovnou s n a h u po jejich vzbuzení vyvolává maxíma naše sama sebou; však snaha ta přicházejí teprve v druhé řadě, nehudiž vědomým, vládnoucím základním zámyslem - je zde, v nejsubtilnějších, neznámých dosud lidstvu regionech, víc než kde jinde po čertech těžko jasně a přec poněkud stručně se vyjádřit, - však přirozeno tak a dobře: teprve vlastní zkušenost má tu být učitelkou, nemá-li vše být plané. Varuju před tendencí, aby formule vyvolala v ž d y dobré idey, proto, že je velmi nebezpečná: po delší praxi vede ke konfusnosti, zkalnění, asthenii a různým fatálním chorobám, - experto crede! a že je neracionální; nemohou povstávat dobré idey vždy, už proto, že dobré a špatné se nutně všude střídá, - což však lidstvo naprosto nevědělo. Již stálé opakování téhož je nezdravé, odporující zákonu o nutnosti variace, - ohromného umění a lstivosti třeba, by docíleno bylo, aby nezdravost ta přinesla na konec zdravé ovoce. - Zkuste např., podaří-li se Vám opakováním formule naší třikrát po sobě vyvolat aspoň přibližně tutéž ideu; neznám v tomto ohledu psychologii Vaši, aniž jiných lidí, - ale řekl bych - že pokaždé vyvstane ve Vás něco značně jiného; podobné myšlenky nenechají se ovládat, ba ani analyzovat, - jsou to zpravidla "pocity", ne idey. Obvyklejně vykřesáte ze svého nitra něco velmi nejasného, pouhou larvu myšlenky, mlžný apar jejího jádra. Neuspokojují evokace takové; člověk klade si nárok, aby zdařilo se mu vždy stvořit ideu jasnou a vítěznou: nezdaří-li se to, vytýká si bláznivě chabost myšlení, - svaluje vinu na formuli svou, fixuje si jinou, přetělová od jedné ke druhé, zoufá nad celou touto cestou, opouští ji - a zase se na ni vrací - až konečně přijde k rozumu: k největšímu uskrovnění se: k pouhé slovní praxi, jakou tu doporučuju, k "Vor allem haltet euch an Worte", - Worte führen euch durch sichere Pforte in's Tempel der Gewissheit ein, - kterýžto, naprosto ne pouze ironický sermon Mefistofelův k žádu tuto doporučuju. A pozná, že na příšerné své dráze musí býti vďáčen za vše, co, vyvstává v něm, je s nadhvězdňým cílem jeho v souvislosti i nejvzdálenější: že z d e i m a l é j e v e l k é; že třeba ohromné iluminace a zářivé triumfy, mohoucí za okolnosti přetvořit psychu na měsíce a léta, nejsou téměř v jeho moci, - že může vždy rozřehovat nesčetná malá světélka, která slita utvoří jediné velké světlo; že Gutta cavat lapidem... I nejmatnější pocit Svěvolnosti přivede o kousek dále, dále na Velké Cestě. Co na tom, že hude trvati trilióny aeonů? Malou cestou byla by, kdyby nebyla dlouhá. A právě délka její je tím nejžádou-

cnějším a nejkrásnějším, pouť k Cíli je stejně čarovná jako spočinutí v něm; čarovnější dokonce, - zároveň jsouc čarovná méně. Vše dobré prodlužuje si člověk co nejvíce, - už dobrý oběd; zajímavé, že to nejlepší skončit chce jedním rysem. Bojí se, naprostý novopříchazí do těchto krajín Záře, že prchlo by mu to, kdyby to okamžitě neuchopil, - oslepený! Nedočkavost je zde stejně pošetilá jako přirozená; nechťjme ji extirpovat, - jeť výborný stimulus pokroku; korigujeme ji poznáváním její neracionality; stimulus neméně ostrý; střídání dvojnásobí sílu součástí, z nichž sestává: a svět je duchový, dábelský tanec Odporů.

Někdy vyvolává parole naše ideu zářnou která samojediná pozlatí více dní, tehkými, tančícími, srnatými povznesenými, láskyplnými, dobyvačnými učiní všechny, jejich chvíle. Mnohdy ideu, jeť prosvítí aspoň několik minut. Většinou stavy dosti šeré, znatelně téměř nepovznášející. Mnohdy něco tak matného, zmateného, tak zraněného, m-záckého, že strhne to naopak náladu dolů, naplní nespokojeností s sebou, nedůvěrou k sobě hnusem ke dráze, po níž se vlečeme, avšak, právě zde je poměrně snadno v z á p ě t ě zdvojeným úsilím rázem se vyhoupnout, přirozeně o to výše, oč níže jsme předtím a b n o r m á l n ě klesali. Někdy nepovstane téměř nic, co myšlení by se podobalo, - šelest šepotu zde jedinou skutečností. Však i zde to nebylo nadarmo: magickou mocí formule i tu něco v podvědomí svítne - a kdyby i to ne, - p o u h é s t o v o jest už něco; o milimetr posunulo nás přece vpřed. Při všech nezdarech, jichž bezpočetně rozmanitých bude zde nutně bezpočet, dlužno mít stále jedno přesvědčení: že nic, co podnikáme, samozřejmě nemůže být zhoła marné, vědomí, po jak strašné, zádným člověkem dosud nenastoupené cestě se ubíráme, - na níž jednou vše nejděsnější: absolutní chaos a ztráta každé pevné půdy a odpomoci a přístavu a majáku, zblbnutí, zešlzení, nejčernější utrpení, nejhrůznější strašidla... nás potká, - že cesta do nebe vede nutně, jako už u Christa, peklem...; a trpělivost neodlétné, hnus neovládne.

Opakovat si parolu za všech okolností! Ráno v loži při prvním svítání vědomí /kdy může činit divy stejně jako při usínání/; při práci a jídlu, konverzací a lektuře; při přemýšlení a snění; při odpočívání těla i ducha /kdy dostaví se pocit Svě o nic se nesnažící dovršenosti, spočívá v Sobě přirozeně nejsnáze/; při náhlých návštěvách vážných událostí, - a když zuří efenovány už v našich pokojích... Někdy třeba pětkrát za minutu, jindy třeba jednou za dvě hodiny, mnohdy i více dní zcela pauzovati: nikde není odpočívání nutnější, zahálka užitečnější, lenost účtyhodnější; není cesty svůdnější!... Souveránně rozsuzující vůle rozhoduj jediné o používání paroly! přetěžké umění musíte si osvojit, být pánem jejím vedle toho, že budete naprostým jejím otrokem; ovládná vládnout! ... "si vis tibi omnia subicere" /e r g o r a t i o n e m q u o q u e / "te subíte rationi"; Seneca... Svůj zákon, smysl, fatum, své vše musíte

v parolozřít, - a užijte v ní svůj věčný asyl a domov, klid a nekonečné bohatství a bledý stín vzdáleného, blížícího se Štěstí; a užijte v ní dá-
belského sluhu z báji, který vyplní každý rozkaz Váš a každé přání; a-
však pro věčnost zapsal jste se mu krví...

Kdo chce Nejvyššího dojit - tékáním ho nedojde. Co však není ve
vyšších sférách tékáním? Meditace jest jím i kontemplace, "ochutnávání"
i vychutnávání, triumfální tažení vpřed i "šílený volný let". Neboť myš-
lení u labilní oblačné stvůry, zvané člověk, jest jen ubohou hrou vlnek,
neviditelnou hrou vnitřních větrů poháněných; - jen účinky Vůle, panto-
mimiku jejích s t f n ů zná člověk, - Leviathan ten sám teprve musí být
vytažen ze své děsné podoceánní skrýše. Kde spějeme k božskosti, mu-
síme však nezbytně pracovat tím, co nejlepšího z Vůle aspoň máme. Myš-
lení, tékání jest jen pomůckou při chůzi k Svébožskosti, chůze sama spo-
čívá v j e d n á n í , p r a x i , cílevědomé, plánovitě a železné, v
organisování celé psýchy, modelování jejího plasmatu, přeměňování ho
k novým cílům. - Procedura mnou dnes doporučená je počátečním, pri-
mitivním, nejlehčím druhem této praxe. Může být doprovázena i složi-
tějšími druhy praxe, ale musí přitom zůstat tím hlavním, - nesměšovat
se s nimi. Může a musí být doprovázena i tékáním, poletováním, "šíle-
ným volným letem", ale jen provázena. Musí jít pospolu i s pomalým,
systematickým přemýšlením, poznáváním, - analysou všech bodů celé té
látky; ale přemýšlení to nesmí stát se dominantním, zastínit základní
architektonickou proceduru, třeba spočívala zatím hlavně jen na prostém
zednickém kladení cihel na sebe.

"Zedničina, kterou mně doporučujete", řeknete snad, "je procedurou
zemdlených pohořelých trosečníků; podáváte mně hůl, - berli vlastně, -
ale k čemu mně ty? Potřebuje berli, holí pták šíleně volně letící vpřed?
Máte pravdu, v prvním jítřním záběsku Svého nového života; ale já -
budu ji mít! Zemdliče, pohoříte, ztroskotáte, - buďte ubezpečen! ne-
jdete na zajíce a jeleny, jdete na lva, na nezlamaného Pythona, -
všechny zbraně Vám selhou, buďte bez starostí! A pak, nebudete-li se
jako tisíce jiných smát Svému donkychotování a neoddáte-li se lovu za-
jíčků a jelínek, pak budou Vám dobré ještě jiné berličky, - nebude-li
i na ty pozdě. V tomto životě ovšem; ve věčnosti není pozdě nikdy na
nic.

4.

Dva momenty třeba rozeznávat při maximě naší: 1. Co znamená "Ab-
solutní Vůle?" 2. Co resultuje, spojíme-li ideu se slovem "Jsem?"

1. Sám si to analyzujte a stále a stále. Nekonečně mnoho mohl bych o tom psát; a zároveň toto vše nebylo by nic. Neboť Bůh je nekonečný, tj. idea Boha je nevyčerpatelná, protože bezedná, protože inkausální ...; a je nevystavitelný; - obě je vlastně ovšem totéž. Bůh je však totéž co Absolutní Vůle.

2. I zde musíte sám přiložit doutnák slova "Jsem" ke třaskavině pojmu "Absolutní Vůle", aby Vám vytryskla děsná myšlenka, - vlastně v každém okamžiku jiný hvězdný ohnostroj myšlenek - pocitů - tuch - Hudby - Záře, - však schází minimální předpoklady pro minimálně služnou expresi - cítění se Bohem, - Deoesence, náhlé přeměny smrdutého zvířecího já v Já Všeisoucná, - nejhrůznější krásy, na krásnější hrůzy. Vřak zde kardinalní otázky: Jste vůbec schopen t ě c h t o stavů? Jste schopen vyvolat je, když chcete? a Jste schop vyvolat je pouhou mocí naší formule? Nevím opravdu, není-li předpokladem těchto schopností, by se člověk-monstrum už s nimi narodil, by už v prvních měsících po narození byly jeho vzduchem, mlékem, podstatou; - aby se narodil - Bohem! Comprenez Vous?... Vřak počátečními nezmary nenechat se odstrašit, - jsou často samozřejmé, než vjede se do pravých kolejí. -

Proč nefixoval jsem formuli svou stručněji: "Jsem Bůh" - ? Jen z důvodů praxe; formule má je "konkrétnější", na potřeby praktické bytůstky šitější...; vůbec je tak stanovena, že ani písmeno na ní nesmí být pozměněno, nemá-li být celá zničena. Nefalšuje ideu Boha, - neomezuje ji ani. Abs. V. je blíže k zároveň nejhlavnějším určením pojmu Bůh: podstatou pojmu Bůh - mohla by se říci, kdyby Bůh nebyl celý svou podstatou. Absolutní Vůle Boha je pleonasmus, - oboustranný: Bůh jest jen Absolutní Vůle: podstatou k a ž d é vůle jest absolutnost, a absolutnost j e s t i c e l á parole: - "Abs. V." znamená už "J s e m Abs. V."; chťti existuje jen v první osobě, - n e n í j i - n ý c h o s a b, což následuje už z these "jest Bůh", - ale kdo mimo egosolistu může mít dosti smělosti a síly k této konsekvenci?; vůle je "chci";, "chce", "chceš" - jen abstrakta, hypotetika, koncese řečí! ... A "Jsem" involvuje už v sobě, následkem boží podstaty "pojmu" "jsoucnost", "absolutnost" vůli - Absolutní Vůli. Pouhé faktum, že existuju, znamená už, že jsem Bůh, - a jest už dostatečným důkazem egosolismu. - Ať vyřknu kterékoli slovo paroly: "Jsem!" "Absolutnost!" "Vůle!" - je v něm už celá obsažena, - je v něm celá moudrost světa obsažena. Toť má pocitování, má specialita, jeden z hlavních klíčů k problému, jímž jsem, jeden ze základních pilířů mé filosofie. "Nehoráznou, absurdní identisací" nazve to mnohý, "pathologičnost, šílenství"; však v hloubce, kde spí kořeny psychy, není vůbec absurdity, pathologičnosti, šílenství; v podsvětích těchto však já, zde a všude, zcela bytuju, dýchám a jsem.

Největší duševní síla člověka může mít jen tušení, tušení o dosahu své doktríny "Jsem Bůh", nejzadnější z nich silné je dost, aby v plném zazáření mžíkem její usmrtilo. Nutno především pochopit a uvěřit, že v učení tom zjevíla se myšlenka, o to ohromnější než všechny, které historie kultury zná, oč ohromnější je slunce nad meteority, že přinášen jest jí dar darů člověku, majícímu dost síly unéstí její; Veškerenstvo hází se mu k nohám, jako válečná kořist před triumfátora; byly osoby, jichž zaměstnáním bylo dosazovat jiné na trůn královský; já posazuju na trůn Boží... "Deus Sum"... Opakuju, co jsem Vám kdys již napsal: třeba slovům těm rozumět nejslovněji, ve smyslu nejprostším beze všech metaforisací a symbolisací, reservationum mentalium a klausulí a granorum salis. Pro ulehčení budiž "bůh" - co do své grandiosity - imaginován zde zcela jako katolický Hospodin; však co do hloubky a magičnosti tak, jak její dosud žádné náboženství a žádná filosofie neimaginovala. "Jsem" - : jsem tím, již teď zcela tak, jako jest jím dle mých zděděných představ zhruba creator omnium ve své válečné velebě: žiju jen jeho životem, trůním nade všemi hvězdami - nade vším - i nad sebou, mám v moci zhasit kdykoli rázem všechny slunce, bdím nad vypadnutím každého vlásku z králíka, nesu jediný hrůzou odpovědnost za Vševedění atd. - Jak možno býti tímto - červu? Snadno; tři podmínky: stanovisko ego-solista - povznesení se k iluzionistnímu nazírání - vidění všeho ve v f t ě z n ě m - opovržení pod sebou: býti Bohem následuje pak z toho s a m o s e b o u . A zcela přirozeným procesem dojde se přitom k n e j z á z r a č n ě j š í m u , nejúžasnějšímu faktu, proti němuž není vlastně námitky: k přejití živočišného já v Já Nihilentis. Já hloupé hmoty v Já gigantické, strašidelné Abstrakce, nadabstraktní Všeabstrakce, - jejíž zář oslepené zraky zřít ji černě... Místo "Jsem Bůh" říkal jsem si nevolky "Jsem zemý metafysický Netvor"... Nejsou žerty s těmito věcíčkami; náhlé zešřelení je tím nejnevinnější, co může tu zvířátko potkat. Není to jen tak, užít-li se občonek, na své potíci a urinující tělo zvyklý, na své dobrácké a blábolící sousedičky, jako tramvaj ve svých blahých kolejkách stále jezdící, v zabezpečené své existenci smrdící, a i stíhaný vrah žije v poměrně velmi zabezpečené existenci, - užít-li se znenadání jako amorfní Abstraktum a nemyslitelno, nadpřizrak, - N ě c o , c o j e N i c . Smysl spočívající v nejšřelenější nesmyslu, den v noci - nejhrůznější X a ? a a , - nesoucí na Sobě vše, Vše..., v nejhrůznější, nejpropastnější, nejledovější s a m o t ě a temnotě a nejistotě, sám temnota dvojnásobná a jen proto Světlo - - -. Jen duše s nejželeznější konstitucí, nejžulovější chytrostí ať se sem odvá-

ží...

Nerad, těžce a ne beze strachu, rozepisuju se o těchto věcích; je to vyvolávání duchů, při němž se vyvolávač v křečích svíjí. Dlouho již tomu, co jsem ty předrahé pekelné fantomy poslal spát. Nebudím je ze spaní, chci, aby odpočinek jejich byl nerušený, by se mně jednou probudili mladí a krásní. Nechodím se ani na ně dívat do jejich přišer-né ložnice, a sejdu-li tam přece někdy po špičkách, sotva je poznávám, své dlouholeté každodenní soustolovníky; pozapomněl jsem i jména je-jich. A jen s jistou hrůzou navštěvuji je: činí na mne dojem mrtvol... Jsou snad jimi?... Ale samozřejmě: spánek je smrtí, smrt je spánkem; procitnou jistě, lhostejno, budu-li pak vidět stále ještě těmato myopic-kýma očima či jinýma, které Tellus dosud nežely!... Spánek: jedno z hlavních slov moudré chytrosti... Čím co vyšší, tím více to potřebuje spánku. Nejvznešenější skoro jen spí! tak kotata nebo myšlenka "Deus Sum". Tato spala až do 31. mého roku. Byl jsem si sice dávno předtím plně vědom samozřejmě jinak pravdy, že egosolismus činí mne Bohem, - uvedl jsem to už ve svém spise; ale považoval jsem ji v hloubi za pou-hé teoréma, z něhož nemožno prakticky těžit, nezabýval jsem se jí dá-le téměř nic, probudil ji jen proto, abych jí řekl: "spí dále!" Stydím se, že při pozdějším nežertovném probuzení nebyla vůle má obzvlášť čestně účastna. Vehnala, zatlačila mne do ní ponenáhlu filosofická praxe, kterou jsem kol 30. svého roku zběsile provozoval. Mým cílem při ní bylo osvobození se od utrpení generální lhostejnosti a jinými pro-středky. Neměl jsem tu velikých nápadných úspěchů; plul jsem tu dlou-ho zbáběle ve vodách stoicismu, spinosismu, nietzschovského dyonysis-mu, upaniasdismu, - ale to vše nebyl jsem já, celý způsob této praxe ovšem nemohl vyhovět mně, - mému základnímu a b s o l u t i s t - n í m u instinktu... Však v interesantní nevědomé poslušnosti jeho hla-su stoupal jsem od původního potírání nepříjemných afektů stále výše k absolutnímu, božskému, - až konečně v srpnu 1909 zjevil se tu skoro sám sebou, sluneční příznak má myšlenky Deus Sum! - má ne-li nej-hlubší, tedy největší myšlenky, největší myšlenky země, non plus uls-tra pro všechny časy, před ním vše téměř, co kultura stvořila, jeví se skoro neviditelně malým a opovrženhodným, náhlá hranice jediných dvou ér ducha, za níž vše je bezedně černé, před níž vše bezedně bílé. Zjevila se ne již jako ono zsinálé teoréma: jako bych byl Bohem jen v j a k é s i hloubi, v jakési vlastní podstatě, potenciálně, Bohem hlubo-ce spícím, zakukleným - : zjevila se v podobě tisíckrát gigantičtější, zářivější, hrozivější jakožto strašlivá jistota, že jsem Bohem v nejplně-jším významu a rozvíří, Bohem actu, bdícím a stkvěle obnaženým, Bo-hem se všemi tituly, predikáty, insigniemi Boží Moci, jejími prostřed-ky, projevy, povinnostmi... Jupiter nunc tonans... Bylo by nesmyslné pokoušet se o vyjádření, jak zjevení toto působilo, jak na člověka

nutně působit musl. Tolik nepochybně, že atrakční síla jeho je nekonečná; jako není vzpírání se proti ní u ducha, jenž aspoň malou část jeho užíel, jako není vzpírání se proti mohutnému stroji, který zachytil jen cíp oděvu; všechna budoucí pokolení jsou zhola samozřejmě má; nebude už filosofie po Egoismu! Tak neodolatelný je, že generace, které budou silny dost, aby pochopily tyto jeho nihilistní, matalogické, ludibronistní premisy a konsekvencem, odhodl všechny svou víru v pravdu a logiku, vyzují se ze zdravého rozumu, obětují nejtvrdší svá přesvědčení, jen aby mohly jít za nejsvůdnějším ze všech strašidel... - Idea, která původně měla mně, - jakožto nejvyšší povznesení se, sloužit jen za prostředek k aboliici, utrpení, stala se teď cílem, vyplnila celou duši; jako něco nejnížšího odhodil jsem dosavadní praxi jen jeden cíl vida od té doby: stát se Bohem v nově uzřené jeho podobě trvalé, jako jsem jím býval okamžiky a chvíle. Cíl zdál se tak blízký, dosažení tak lehké, samozřejmě skoro...; a vskutku ohromná vášně, kterou jen cíl tak ohromný může v člověku zažehnout, může nejen vzbudit ilusi, že nedosažitelné je možné a lehké, - může je snad vskutku možným a lehkým učinit! Následoval čarovný rok, nádherný dost, aby vyvážil, prozářil tisíce nejstrašnějších, nejčernějších životů. Žluté, slavnostní, mrtvé tiché záře podvečerní, ve skalnatých údolích strašid, viděly mne nesčetněkrát skákat a potácet se a tančit a smát se nahlas a zařvat - . Byly chvíle a doby, kdy, nepochybuje v nejmenším, že jsem Jím, jedna jsem tak nenuceně jako On, jako lidičky se zdraví a šístku hraji, po jeho nohou chodil tak pohodlně jako se chodí v bačkorách - : ve stálém vítězení kvůli vítězení Sebeaffirmuje, Sebeobjímaje, ve věčnosti jen žije, stojí nade vším, mimo vše, nedotýkán ničím, - vše lidské jako šedivý malinký obláček pode mnou. Tenkrát řekl můj dobráček darebáček advokát: "Žánu, jak mla se pan Klíma o své věci stará"; žasně bylo ve skutečnosti, že staral jsem se o ně aspoň trochu... Někdy tžila mne tehdy myšlenka, že samozřejmě n a s m i m se se svým egoismem komukoli sdělit, že pro "kulturu" nebudu já, nebudu právě to nejlepší existovat /a vskutku zachovával jsem tu po několik let úplné mlčení, - dnes, jako demoralisace, nestoudnost, - a hrdost zárovan!/, ale jednou, když v Boží náladě na myšlenku tu jsem se podíval, vybuchl jsem nad tím, že mne vůbec mohla tžít, v homérský smích, při němž skoro bych se byl udusil. - Měl jsem mnohá, měl jsem krásná vítězství; jedno veliké vítězství nezazářilo: přeměna blyskavice ve stálé slunce; s krajním úsilím i energií, s najurputnější zběsilostí atakoval jsem tři léta sterými prostředky: myšlením a jednáním, nežinností a jednáním, sněním, bojem, vzdorem, rabiátností, mírností, četnými, nově tvořenými metodami a úskaky myšlení a síly, askesí, soustavnou sebevýchovou, skoky, heroismem...; nyní vidím, že každý z těchto kroků odváděl mne, očarovaného blázna, od cíle dále místo blíže. Nakonec změnila

se celá praxe / zuřivě znásilňování celé psychy; rozbíhal jsem se už jen bez rozumu jako beran hlavou proti hradbám věčného města, máchal bez přestání bestialními lapáky proti vzdáleným oblačným vidinám. Blednouce, rozplývaly se stále víc o pitvornějšími se stávaly, až ztratily všechnu skoro podobnost s tím, čím bývaly; lebka trkáním pala zidloštěla; z duše sta! se pomalu zachřadlý sterymi ohyzlivými chorobami prolezlý, znetvořený stín... Tři cesty byly teď přede mnou: pokračování v dosavadním: na konci jejím seděla pitvorně se šklebící Blbost; absolutní heroismus a lhostejnost - é i n u ; na konci černě strměla smrt; a provisorní návrat k lidskému. Rozhodl jsem se pro návrat k lidskému.

Však ukazovalo se to těžkým; ukázalo se nemožným; ukázalo se mně, že zcela bez Božího žití nemohu, že jsem bez něho nikdy nežil. Byl nutný kompromis. Po dlouhém hledání našel jsem jej v paroli: "Síla!" sc. božská síla, - stejně jako vůli jinak než absolutní, nedovědu si sílu myslit jinak než božskou. Praxe "S." je podobnou slovní praxí, jako Vám v paroli J.A.V. doporučuju, však o něco skromnější, přiměřenější potřebám více nemocného. Parolí "S!" vzal jsem si z Boží Praxe schema, stín její, - aspon vypanou kůži její, podobiznu místo vypodobněného. Nemaje ohromných a nbiců dřívějšíka, přece jen parolí tou do jisté míry žiju v Božím a mám v ní zároveň pomůcku žití v lidském... Mohu takto být dál živ jako člověk, - nezpronevěřiv se svému nejvyššímu. A zdolmácnáv zde a zapustiv kořeny stím se být, totálně vzato, spokojeným, klidným, pevným, skoro šťastným, až nevylišal jsem se ani zcela dosud z ran, utržených na vypravě za boží korunu. K blahu mámu přispívá těšení se, že se zase sejdu se spícími mými miláčky, - v jejich celé zářivé realnosti... Snad teprve po tisíciletích, - ale to je bagatelle!... I jinak je svět jen krásný a dobrý pro toho, kdo našel svou pevnou půdu a Sílu... Je něco nevýslovně nádherného už v tom, že je někdo v la i t n í k e m a x i s t e n s e ...

Duše mých spících budou mně po celou tu dobu oblétovat. A přece, u sta hromů! zůstává mně úplnou záhadou, proč musil jsem je poslat spát! proč přece jenom nedosáhl jsem trvalého, definitivního stavu Dea-essence!... Přímo před nosem se mně po celý rok třepatola, mnohdy ani jsem napospíchal, abych po ní sáhl, v jistotě, že musím ji kdykoli uchopit jako dotěrnou hladovou naučnu... Nejpitvoznější vyvětlení ještě je, že jsem byl ošarován a la pan Tantalos... A že, - - - však co na tom všem! Což, - nedosáhl jsem toho trvale, definitivně z toho důvodu prostě, že takové trvalé a definitivní dosažení je nemožné? Musila by trvat věčně, což vyvrací faktum iné přítomné nedokonalosti. Bůh chtěl zapomenout, že je Bohem, - i povstalo universum; tedy ani Bůh nedosáhl Nejvyššího trvale a definitivně. Ale na ní-li Nejvyšší věčné, - naprosto na tom nezáleží, jak dlouho to trvá: aka náik - minuta - lidský život - desítky let jsou před věčností stejně dlouhé a nicotné, - anebo

stejně ohromné. Nastupuje hodnocení nové: absolutnosti okamžiku. Docílil něčeho jen na moment, docílil jsem toho vůbec - definitivně - trvale - věčně. Docílil-li jsem Deoesence v některých chvílích, tím vyvrácena úplně námitka malodušných, že Žlověk nemůže ideálu Bytí Bohem dosáhnout, -

6.

Chcete se stát Bohem. Jedinou cestu k tomu ukazuju já. Nepravíte si: "snad není to jediná cesta?" a i věříte-li snad v cestu tu, - nejste někdy v pokušení odplížit se od ní postranními temnými stezkami kamsi jinam, - lákán jinými světly?... Ale světla ta jsou jen bludičky, a půjdete-li za nimi, zaboříte se nakonec zase jen do močálu staré lidskosti...

"Chci být Vším - Být Svatým - Být Bohem." Zvláštní umístění slova "Svatý", - stalo se úmyslně? běží tu o gradaci? Jste si vědom, že "Svatý" - božský, že "božský" / = Boží? - že být svatým znamená být Bohem? Nespojíte se slovem "svatý" nabláklou světeckou, nábožnou představou? Spojíte s ním jen představu nevýslovné Vznešenosti, Kráasy, Dobry, Božskosti? a s Božskostí představu naprosté volnosti, s níž se o nic nedělí Absolutnost? A jste si plně vědom, že Absolutnost jest identická s Bohem? a že mimo Boha nic neexistuje? ...

Proti dvojímu se nejrozhodněji ohražuju. Aby jakékoli dosavadní tentativy činit člověka Bohem, uváděny byly v souvislost s mou Deoesencí. Aby podnikány byly pokusy, zbudovat Deoesenci tuto na jiných než na absolutně egosolistních základech.

○ 1. Všeelijaký ten theosofismus, mysticismus, unio mystica, absorpce v bohu, upanishadismus, pantheismus, amor dei intellectualis a podobné painy, na zapomenutí jejichž jsem hrdý, nejenže nejsou eiusdem generis s Deoesencí, nejenže jsou od ní zcela rozdílny. Jsou prímým jejím opakem. Neboť otroctví jest opakem Volnosti. Ať nalhává si všechna ta pokorná holota boží cokoli o mystické au fand jednotě člověka s bohem, ať nafouknuta je svými extatickými, česky náhožnými vapnury jako nadmutá kráva, - psychologickým faktem zůstává, že vzhlíží k svému pámbičkovi stejně, jako všivý ratlík ke člověku, že psychologicky vidí jej au fond mimo sebe, nad sebou, že má potřebu vzývat něco, protože sám za hrad stojí. Není třeba pouštět se s ní do oblačných labyrintů metafysických kontraversí, kde orientace, kde "pravda" je esenciálně vyloučena, postačí podívat se na nábská její střeva do chraňích jejích očí, aby se pozna'o, že tu běží o něco hezky zasmádlého...; všechny theoretic-

ké filosofické protiklady redukovatelný jsou na protiklad "otrockost-volnost". Celá dosavadní kultura byla otrokostí, - do té míry, že neznala ani protiklad tento; jediná cesta k polepšení je naprostý egosolismus. Všechny ony sklavy smy hledí uvést, vyvést člověka na boha; já uvádím, svádím, strhnu boha na člověka; chtějí člověka na boha nafouknout - rozředit, já kondensuju boha ve člověka, jako střizíci hledí se dostat pod boží orlí perutě, "člověk je už ore!", pravím já; dvorčany na božím dvoře chtějí se stát, - "zasednout ve Tvé tajemné radě mezi knížaty kosmu", já mám vyšší ambice než stát se tajným radou, napoleonštější, - Aut Deus aut nihil; boží po tom, potůček člověk by vstoupil v boží moře, - avšak co se blbounům zdá potůčkem, jest mořem. Neučím, aby se člověk po Bohu snažil, kážu, konstatuju praprostě "jsi jím zrovna tak, jako je krejcar krejcarem"; odhazuju je jednoduše jako pitvorné, zasviněné plenky, v něž je již zbežlé, tj. neegosolistní filosofie a "theologie zabalily, by zdál se nemluvnětem, - rozvinut stojíš tu gigant gigantů, - jest jím, byl jím vždy, zcela dokonale, jako sysel byl od narození systlem, atom atomem, vesmír vesmírem; učím, co jest, ne co má být, strhnu jen bělmo, pravím miliardáři, stíženému fixní ideou, že je žebrákem: "jsi miliardář". První učím být Bohem; dosud byla učení jen pachtění se po Bohu; první učím Bohu; dosud znali lidé jen pámbička. - "Láska k Bohu" - bylo věčným refrénem všech těch bohopachtilů, ne Láska: nejvyšší Pýcha, - tvrdá, chladná, lhostejná, je podstatou Deosence. Pojem "láska k sobě" nemá kořenů, neboť kořen jeho: Nejvyšší Pýcha, věčná triumfující exaltace. Vůle jest - jeho protivou. Každá láska i k sobě i k Sobě je lejnově měkká, slabotská, slzy urinující...; slovo láska poprvé schází u mne ve slovníku filosofie. - Buď je něco nade mnou, - a v š e c o b y ! o m í m o m n e , b y - l o b y n a d e m n o u , - a pak jsem věčný pes, at tru se k lýtkám tohoto "Naš" marýrou všech unificistů sebe prozřítěji, - nebo pes nejsem, a pak nesmí být nic mimo mne; aut egosolista, aut pes - - - .

2. Deosence je totéž, co Egodeismus; Egodeismus má předpokladem egosolismus, jako věta: "Honza má madrý nos": předpokládá větu "Honza má nos". Ze by Deosence mohla být dosaženo jinak než naprostým egosolismem, je samozřejmě absurdní; však co vadí absurdnost absurdnímu zvířátku, kdo si přeje? Najde se v budoucnu lidí dost, kteří pokusí se o stavby Deosence na jiných než egosolistních základech, - stavby, které nakonec nutné vědy zřítí se do močálu pámbičkovštiny, - lidí, zaujatých proti egosolismu, protože nepochopili ani jeho filosofických předpokladů ani jeho vlastního jádra a nevědí si rady, jak naorat se zdánlivě nevývratnými námitkami proti jeho "paradoxnostem", "absurdnostem". Patří sem i duchové silnější; přirozeně: příliš velký skok je z vládnoucích dosud názorů na svět, více méně "realistických", na půdu, z níž jedině může egosolismus zdárně růsti: na půdu máho bezmezná-

ho idealismu, iluzionismu, féerismu, vnitřního halucionacionalismu, umrismu, oneirismu, meta-kepticismu, nihilismu, transnihilismu, meta-logismu etc., z těchto metastráních hledisek jeví se egosolismus stejně reálný, pravděpodobný, nutný, jako všechny "realismus" ilusorní a nemožný. Každý, kdo chce dojít Deosence, musí se řádně vypořádat s egosolismem, kdo chce se vypořádat s egosolismem, musí se vypořádat s bezmezným idealismem, - jehož základní větu stanovil bych asi: svět je vnitřní přizrak. - Že o "idealismu" tomto nemůže se zde šít, uznáte. O egosolismu samotném několik základních momentů, několik z přemnohých, jež třeba bylo by uvést, kdyby egosolismus měl být aspoň naskicován.

"Zevní svět" jest jen vašimi duševními stavy, jen Vámi. - Nic mimo Vaše vědomí jsoucího nedává ke vznikání jejich podnět; vyvíjejí se pouze samy ze sebe, - a samozřejmě i z Vašich stavů; suma všech Vašich psychických stavů v daném okamžiku jest jedinou příčinou sumy jejich v okamžiku následujícím; co teď čtete, je kauzálně přivozeno, stvořeno pouze předchozími Vašimi mentálními stavy: pravíte si to sám sobě, - - n e b o ť j á n e e x i s t u j u ! - Toto popírání každé existence, která by na vědomí Vaše účinkovala, speciálně Vaše vzbuzovala, jmenuju egosolismem empirickým, "immanentním".

Je však myslitelná i existence něčeho /rozumí se, že to může být zat jen vědomí/ kdesi v tajemnu, co s vědomím Vaším nemá a nikdy nebude mít co činit. Hypotézu tuto nutno odvrát, - z četných transcendentálních důvodů, a nichž nemožno se tu šít. Tato vyloučení v ů b e c v ů b e c každé existence mimo Vaše vědomí zovu absolutním egosolismem. Vaše vědomí je absolutně vše a jediné, co jest, je Svět, Veškerenstvo.

Ptáte se po důkazech egosolismu? Vlastně - jak už ústně jsem Vám řekl, není z vědeckého stanoviska jich zapotřebí: Vaše vědomí je tím, co jediné je drino; je vědecké pravidlo, že pokud to možno, mají se věci vysvětlovat jen známým, daným, že k neznámému, hypotetickému dovoleno táhnout jen v případech nezbytnosti. Tento případ zde však není, svět nechá se vysvětlit jen na základě Vašeho vědomí, aniž třeba přibírá ku pomoci hypotetická vědomí jiná, neboť všechny námitky proti egosolismu možno admitnout. - Ale chtěl byste důkazy ty přesto? Nuže především pojem "důkaz" máť platnost jen v nižších regionech ducho, v empirii a aprioričností..., nemá zde naprosto smysl - "důkaz" dekadová! by něco nutně tak transcendentního, jako je egosolismus, na něco velmi ubohého: "důkaz" v excelsních krajínách metafyziky a noetiky je nonsens, - už proto, že není pravdy; že logika jest a'ogická a kontraktorní. Ne důkazy, jen p o d k l a d y mají tu smysl... Podkladů těchto, nahražujících zde z c e l a důkazy, je tu bezpočet; mnohé jsem vám spásim již uvedl, ústně i v dopisech, dřívějších i v tomto, vý-

slovně i zastřešeně. Vše je vlastně pro mne "důkazem" egosolismu...; je mi něsamosvětem jako faktum, že dýchám, neboť dýchám v něm a jím, žiju v něm - nepřemýšlím o něm, svět je mně bez něho ničím. Přesto jsem ochoten uvést něco bližšího a systematictějšího o podkladech těch pozdějí, - každý egosolismus nežije.

Královnou světa, jímž je Vaše vědomí, jest idea Já, - vševíšící a všeovládající, všudypřítomná, všemocná, - vlastní Bůh. Je fikcí - přesto a proto nejvyšší realitou. Je totéž co suverénita, absolutnost, vůle: c e n a v ů b e c . Kvůli ní je zde vše.

Beze smyslu byla by a svět bez ceny a obsahu, kdyby mimo její císařství rozkládaly se ještě země jiné; absolutnost Ega jest už důkazem egosolismu. Existence jediného jen plže byla by plným vyvrácením existence pánbicka, máje své samostatné já byl by pravždy rovnocenným soupeřem boha, - j s a , j s a o sobě a pro sebe a absolutním; nic není mimo Boha...; pouhé faktum, že j s e m , jest dostačícím dokazem egosolismu n e b o l i egodeismu, vyvrácením starého, demonstračí existence Nového Boha - Mne!... vyvrácením pesimismu, rozčehnutím Věho v Boží Věchnou Zář - - - .

Nynější Vaše existence je Sen Boha; sublimně ludibronistní Sen vše-
chtějšího Boha. Egodeistní poznání je Velké Procitnutí.

Tímto nazíráním vypořádáte se se strašným vskutku kontrastem mezi absolutností Vašeho Ega a mezi tím, čím se bytost Vaše jeví "ve světle empirické skutečnosti": nicotným živočichem, naprosto podmíněným, milieum zcela hněteným a fabrikovaným, molekulou v nezměnnu... Objekt Božího chtění může být jen vše: vším myslitelným chce se Bůh ve věčnosti stát; tudíž i dnešní Vaši existenci, - ilusi Svou a snovou autosuges-
ci, že je malý a odvislý a neco z mnohého; a právě speciální takovou ilusi, kterou právě reprezentuje Vaše existence. Chtěl se stát tím, musil se tím stát, - čím jiným může, představitelně, býti tato metamorfosa Bo-
ží než p r á v ě V á m i ? Ale touto velmi logickou argumentací je jednou pro vždy nevývratně vyvrácena nejpoupatnější, zdánlivě nejmoc-
nější, vpravdě nejnicotnější námitka proti egosolismu. Avšak vyvrací ji vlastně už právě to, o co se opírá: kolosální paradoxnost věci: božská ludibronista její, condescensio Nejvyššího k nejnižšímu, zakuklení se Věho v nicotnost, - zpupné sebezklamání, nejspirituelnější hra před se-
bou na schovávanou, sublimní mumraj. Vše to odpovídá tak přišerně fun-
damentální hříčkovosti Věho, že to už důkazem - příkladem - egosolismu... Nejlepší však služby dělá zde, jako vůbec in omnibus rebus ego-
solistická, můj oneirismus: stará vlastně a velká pravda, že život je sen, - mnoh rozšířená na: Život, Svět je sen... Život jako sen - toť skoro
můj ilusionismus, - a skoro i egotalismus sám. Kdo nemá dost síly, by
jádro egotalismu pochopil, ať hledí jen na vše sub specie somni sui, -
a mnohé hlavní stránky egotalismu objeví se mu. Bůh sní, že je zvířátkem,

- proč by přitom nebyl Bohem? sní-li král, že je nádičem stok, přestává být křeslem? proč nemohl by Bůh snít podobně? Nebo: považuje někdo lidi, s nimiž ve snu mluví, za skutečné? Ale se všemi lidmi mluví je n ve snu! Neboť považuje kdo vraisemblances a jistoty snu za pravdy a skutečnosti? zdá-li se mu například, že bude popraven, řekne-li si: "za chvíli nastane pro mne věčné nic", nepochybuje-li pranic o svých snových argumentech pro smrtelnost duše, - a náhle se probudí: kam poděly se ty předné argumenty, jež před minutou pochybnost nepřipouštěly? Ale život je sen, smrt probuzení, - jak zarměje se, iša probuzen, nedáv- ným svým de! i r i f m s n u ; "bez mozku není myšlení jako bez plíce není dýchání apod." /toto je mimochodem ještě nejlepší "důkaz" nesmrtelnosti duše, jaký byl dosud objeven, - mluví z něho aspoň nej- zdravější rozum/. Atd. Oneirismus značí vůbec nesmířnou přeměnu me- tafyzických hodnot... Svět jako Můj je sen, absolutní fantasmagorie Mé Zvěle, Mé vůle, - jaká volnost, lehkost, vonná elegance zasedá tu na prstol, na níž smrděly dosud dřevěné filosofie, nemotorným pojímům "pravda", "skutečnost", "subjekt-objekt" atd. neskonale směšně otrávené!

Tři nejohroživější námitky proti egosolismu: 1. "Máje matě, nevedomé vědomí absolutně není schopno vyvozovat pouze ze sebe celé to nesmířné bohaté, harmonicky souvislé, nepředvídané si odpovídající vesmírové dění". Předně: vědomí to naprosto není malé a v hloubi nevědomé; zahrnu- je v sobě každý okamžik triliony starů: smyslových "percepce", vnitřních pocitů, žerých idejí; ovšem vždy jen jednu dominantní, - ale z kolika milionů atomů skládá se tato imaginární jednotka! stejně jako organické tělo... Zadruhé: Vesmírové dění není tak nesmířně bohaté a složité, jak se prvnímu, hloupě zasnoucímu pohledu zdá, - je bohatě chudé: vždy jen variací na stejné téma, toutéž osobou, tímžáť a'omen stále jen růz- ně se per ludibriositaten oblékající, - idem, sed aliter; jen skupinou základních psychických zákonů, která se s matematic- kou přesností dle apriorních pravidel /stejně jako prostor a la Kant.../ ve vesmírové dění promí- t á v á , r o z k v á t á . - Ať se pokouším jakékoli dění vysvětlit jen za svého předchozího vědomí, - absolutní nemožnost nevystává přede mnou nikdy. Zpravidla dobře je myslitelné vysvětlení zcela prostě kau- sólní. Kde se to zdá těžkým, je po ruce vždy onen můj rozšířený kan- tism: celý svět "vjemů" jakožto apriorní, šablonová projektace v mno- host několika základních psychických zákonů. Kde by i to zdálo se nepo- stačitelným, třeba pamatovat, že vzhledem k dnešní černé neznalosti jak psychy tak přírody, vše, co se zdá nemožným a neodůvodnitelným, může mít v hloubi nejprostší, nejlepší odůvodněnost a realnost, - že v těchto regionech každé dekretování "absurdnost je to! směšnost, dětins- kost!" - je samo absurdní, enormní, směšnou dětinskostí ducha cumlu do- sud neodrostlého. A kdyby i skutečná, neodbytná absurdita strměla tu až

do nebe, - i přes ní třeba se přenést myšlenkou: svět nám je absurdum, alogičnost, kontradikčnost, totální klamavost n a k o n e c nevyvrací, - dokazuje! credo quia absurdum... - /pojednal jsem o věci této dosti hrubě zatím, nerozlišuje blíže, - hlavně, k d e iluze a absurdnost egosolismus dokazují a kde zas třeba je překonat/.

2. "Kdo není stížen slepotou pro logičnost a skutečnost, nemůže pochybovat, že všude tam, kde příčinou pohybů jeho vlastního těla jsou jeho duševní stavy, musí být podobné stavy i příčinou akcí oněch částí zevního světa, které jsou v podstatě totéž co tělo toto: tj. cizích animálních organismů /nemůže pochybovat např., že následuje-li po bodnutí cizího těla jeho šknutí, že příčinou šknutí toho byla jen bolest stejně jako u jeho vlastního těla/; že i cizí organismy mají tedy vědomí, čímž egosolismus vyvrácen". - Námitka tato bazuje na staré vře v "objektivní skutečnost", neboli nemá potuchy o iluzionismu; nedovede si připustit otázku: "Což je-li vše jen humbuk? stejným právem může být svět rafinovaným klamem a hrou, jako vážností." A hází do jednoho pytle věci tak strašně disparátní, jako je vlastní, - nesporně reální, - a cizí, - zcela hypotetické -, já; nechápe, že co připisuje se onomu, naprosto nemusí a nesmí se připsati tomuto. Dopouští se malého Qui pro que, zaměňujíc dětskou loutku za živé dítě, stín za předmět jej vrhající, tisceronásobný reflex hořící svíčky v zrcadlové komnatě za tuto jediné reální svíčku samu; tato hoří, ostatní z d a j í s e jen hořet; já mám vědomí - n e b o l i jsoucnost; - ostatní zdají se jen mít je. Řeknete si jen: Bůh chtěl vzbudit v sobě zdání, že existují miliony bytůstek podobných jeho přítomné theofanii, - i vytvořil dle tohoto obrazu svého v duchu svém nesčetné panáčky tak, aby vypadali jako živí - : co je na této prostinké ideí nelogického, nemožného? Cizí organismy jsou prostě moje fantasmata, úmyslně mnou tak fingovaná, aby budila co největší iluzi, že jsou totéž, co já; svět je zrcadlová komnata, v níž stojím samojediný, vidě kol sebe sta osob se mnou shodných; musí mít spectra tato vědomí, zamrač-li se po mně, nebo poškrabou-li se na stěně? A opakuju: připisují nepřítel egosolismu vědomí fantómům svého snu, třeba tyto seberozumnějí si vedou?... /jinou otázkou ovšem je, nemají-li fantomy snu vskutku vědomí takové, jako osoby, které vidím ve bdění, - vědomí "sekundárně fingované"?... Ale o tomto a všem ostatním bylo by možno uvéstí n e s m í r n ě více podrobností a hlubších, - házím všude jen před sebe pár neotesaných kamenů.../

3. "Egosolismus odporuje zákonu o zachování energie; jinak by kvanta mého vědomí ve všech okamžicích musila si být po celou věčnost absolutně rovna; místo toho vidím, že jednou, - např. před usnutím, - rovná se vědomí mé téměř nule, jindy např. v "extázi" intenzitou svou téměř usmrcuje, vidím dokonce, že ve spaní úplně mizí; jak vysvětlit, že z vědomička baktérie vznikne jednou, bez spolupůsobení jakéhokoli kvanta

energie praeter, vědomí Boha v nejenormnějším, všeobšlém jeho rozzáření, proti němuž je má extáze světélkováním fosforu proti svítivosti Si-ria? Ex nihilo nil fit". - Zákon o zachování energie není vyvrácením egosolismu, ale egosolismus vyvrácením z.o.z.e.; egosolismus stojí tu v daleko hroznějším brnění... Nepravím tím, že z.o.z.e. vůbec nemá platnosti; jen, že nemá platnosti generální: je pouze jednou chodbou ludibristního labyrintu, jednou ilusivitou, jedním instrumentem svrchovaně zákonodárné Vůle... Z.o.z.e., v dosavadním svém smyslu, nemá asi neomezenou platnost ani v mechanice, chemii...; jistě ne aetherologii a jiné okultní, vyšší fyzice; naprosto déplaceován je v psychologii; je nanejvýš směšný v metafyzice, metalogice, Deologii. V mé filosofii: v mém absolutním ideismu redukovatelný jen na zákon o zachování smyslu: v našem případě postačí např., aby mezi mým zhasť-nejším vědomím předspánkovým a pozdějším extatickým byla jistá interní souvislost, společná jakás vížící idea, jistý tajný plán, zámysl v celém procesu, - z čísteň zák. o.z.e. nedoznal tu porušení. Ale pošetilé bylo by chtít vyjít všude i se zákonem zachování smyslu; svět je nejen smysl, i absurdita, - je ludibristismus, je hříčkou v Boží nebolí Svě, nebolí Mé ruce; zákon o zachování smyslu redukovatelný je na zákon o vrchním komandu Vůle. "Chci to!", toť důkaz důkazů, důvod důvodů, zde a všude jinde samojediný postačující, jiných důkazů nejen nepotřebující, ale je vylučující. Na otázku: "proč je egosolismus - nebo panrealisace - nebo nesmrtelnost, nebo optimismus atd. pravdou?" zní máje nejinternější, nejdrtivější odpověď: Protože Chci, aby to bylo pravdou! - a je to pravdou! - a je to pravdou! Řekl Bůh: "budiž světlo!" a Bylo světlo. Sic volo, sic iubeo, stet pro ratione Voluntas! - toť hodilo by se za motto k mé filosofii. Nedozírné hlubiny zazejř nově všude tomu, kdo dovede nasmát se tomuto novému filosofématu - dosazení na trůn světa své vůle míst ologiky... nezapomínat, že naše parole zní: Jsem Absolutní Vůle - nsmí se zastavit ani před bariérami logiky - ostatně zpuchřelými a vlastně jen stínovými...

4. Ve spánku úplně bezesném nemizí vědomí, nýbrž čas: kdyby spání takové trvalo z "objektivního" stanoviska třeba tisíc let, ve skutečnosti netrvalo by ni časový bod; kdy poslední vědomí se zašeří, i hneď vždy ze spání procítám, - co mezi tím bylo, jest jen fikce a ludibristním sebeklamáním souverainní Vůle, nemohouc samozřejmě ni okamžik zmizet ze světa.

Život má *unum necessarium*: cíl mít a pevnou půdu a základní jistotu, rotační centrum a rovnováhu. Pod tím tři velké potřeby: *agere* - - *pati* - *cogitare*: umět jednat - umět snášet - umět myslet. Vítězit! Vznešeně na vše hledět! Vnikat do vnitra myšlenky!: nejpotřebnější tři maximy člověka.

Zdařilo-li se delší, úsilné, neodchylující se proxi všípít člověku devisu: J. A. V. - tak, aby, zapustivši kořeny, stala se organickou částí duše, stala se dominantou její, duší duše - : pak má člověk nejen cíl, ale Cíl; nejen cíl, za nímž se ubírá, ale ten, v němž už věčně spočívá; nejen kus té "pevné" půdy pro lidskou nohu: absolutní Archimédův bod, z něhož - Bůh - nejen země: universem může hýbat; ne pouze nějakou tu katisující jistotu: věčnou jistotu; centrum, kol se provždy ne pouze ohna slunce: celá fantasmagorie Jsoucnosti toč; a Rovnováhu a konečnou harmonii a Mír a Zří. Zenit svůj a své povznesení nade vše; nehnutost polárky; vševládu; a smavé, hluboké světlo v hloubce. Dosáhl Souverainního Uspokojení.

Dosáhl však i tří lidských potřebností. Naučil se silně jednat, vznešeně "snášet", dobře a jedine správně myslet a poznávat. A naučil se to bez učení se; vše to poddalo se mu formou mou samo sebou; jeť ona už vším tím; jeť vším. Jak psáno jest: "Budete-li parolu následovat, vše bude následovat Vás, neboť následuje z ní..."

A g e r e . Zdrojem a podstatou síly je srdnatost. Srdnatost je duše ve skupenství plamenném. Vše daří se ve stavu srdnatosti. Duše, jindy těžká a vlekloucí se, bouří vpřed a vě a víří; jasně leží před člověkem věc, o níž se mu jedná; prostředky k dosažení cíle samy mu nabízejí své služby; radostnou hrou je rozhodování se a riskování; po rozhodnutí následuje provedení, čin bleskurychle jako výraz koule z hlavně hned po stisknutí kohoutku; samozřejmosti jsou vytrvalost a neoblomnost. Jádrem srdnatosti však jest: věci, s nimiž člověku co činit, triumfálně vidět p a d s e - b o u , jest elevation, hlava stále vzhůru...; jest opavření, - pocit bezpečnosti a zbytečnosti s t r a c h u , - možnosti souverainně se vším nakládat, pohrávat si. - Kořenem b o j á c n o s t i je skličující iluze,

že věci jsou n a d e m n o u , bojácnost však kořenem a podstatou slabosti.

/Jest jasno, která myšlenka je nejlepším zdrojem, zdrojem síly srdnatosti, jediným zdrojem srdnatosti vůbec: myšlenka: Stoím nade vším. A n a d e v š í m . stojí jen Absolutní Vůle. -

Nerad užil jsem kakofonického, kakoideového, nechutného výrazu "srdnatost". Ideu vyjadřuje nejlépe slovo M u t h : schází český ekvivalent, což je strašné faktum; schází ostatně i ekvivalent francouzský, hellénský, dokonce i latinský... Měl pravdu jistý Všeněmec: "Jiní národové znají courage, pouze Germáni Muth?" - Měl jsem chuť psát v odstavci tomto místo "srdnatost" "muth" všude; ale neměl jsem k tomu Muth: zní to pro české ucho příliš strašně. Hlavně ovšem vlivem nezvyklosti. Bude jinak: jest už na čase, aby Češi o b o h a c o v a l i svou řeč i výbornými slovy německými; jako činí to se všemi možnými a nevýbornými slovy francouzskými atd. Že tak dosud nečiní, je opovržlivá malomyslnost a anachronismus: zaměňují se pořád za své pradědky z roku 1880. Dnes mohou si dopřát luxy daleko grandióznější, např. politické, než tu to lingvistickou, kulturní samozřejmost. /

P a t í . Utrpení není žertovná, není dobrá moc. Těžce těsní, těžce poškozují, - - - těžce nechá se přemoci. - I malé utrpení je v podstatě nesnesitelné: něco, co naprosto nechce se nésti, co se nechce, zholo odmítá; je věčná noc a smrt; faktum "nepříjemnosti" jest už prokletím a negací života, špatno o sobě; kde se zdá bolest něčím dobrým, - nějak lahodícím, aktivním, tam běží vždy o dobré, lahodící, aktivní stavy, bolesti těsně jen adherující, - nejen o sobě: i v účincích svých je utrpení špatnem, tj. škodnem; d i r e k t n ě jen škodí! jako moře olava dusivě leží na duši, každý vzrůst a rašení z ní potlačující, sílu, svěžest, zdraví z ní vypíjející, ducha tabetikem, bezkrevnou mátahou, psem činící. Jen indirektně - bez jeho zásluhy, zasahováním činitelů docela jiných, vychází z něho pevnost, tvrdost, sebepřemožení, síla, poznání atd. Nazvat je proto dobrým, - a činí tak všichni moudří a hlubocí duchové - boj proti tomuto předsudku je velmi důležitý -, je směšné quí pro quo, jako nazvat žraloka vlídným a sladkým, protože přivádí do vlídné, sladké náruče smrti. Boj proti utrpení je boj za dobro. Jeho ohromné důležitosti odpovídá tíha jeho. Veden pozemskými prostředky, je zcela inanní; odhazuje jen a prokrastinuje, z jamky do jamky přelévá, stlačuje na jednom konci zavíjené střeva naplněné vadou.

Jen vznešenými: filosofickými zbraněmi možno utrpení vskutku ztenčovat a zanéantissovat jednou. Leč i zde, p ř i s k o r o k a ž d ě m způsobu filosofického boje, je ztenčování to téměř nepostřehnutelné; přes nesčetná i skvělá vítězství, neoddrolí se téměř nic od strašné masy animálních afektů, jako by nekonečná byla; po létech činí tu jakoby na posměch stejně granitová a ohromná, jako v prvý den boje. Nemožno extirpovat

jakýkoli, třeba slabý, jen když reálný afekt; hlava tasmence zůstane vždy ve střevě; vyhodí člověk afekt oknem, - a sotva se spokojen naspět do pokoje obrátí, - hup - sedí už na okně jiném příšerný, šklebící se nezmar. Jsou ovšem vítězství ana skoro vždy jen postranní a aparentní; vítězství nad ideami, souvisícími jen podružně nebo laxně s ideou, o jejíž přemožení jde, vítězství více intelektuelní než praktická; vagoníci; instinktivně vyhýbá se člověk hlavní bitvě a svádí raději sta tirailleurských šarvátek, konejší se vypouštěním ohňostrojí, spí na líných polštářích lehkých vítězství; odsekává hned zas narůstající šupiny draka: odvěkého animálního hodnocení, nemaje odvahu vésti příšernou ránu k srdci. A tak dochází k zahanbujičmu divadlu: cítí-li se člověk např. stísněným následkem prázdné kapsy, zaplaší stísněnost tu desetkrát lépe nálezu malé bankovky než nejprudší bombardement z nejtěžších kusů jeho filosofického arsenálu. - A to mluvil jsem o afektech nemohutných; mohutný nejen že nenechá se vůli ni filosofii zlomit ni nalomit, - Vůli a filosofii láme. A zmizí-li jeho moc, nestalo se to zahnáním ho, ale uniknutím mu..., - zvykem, otupením, instinktivním ucpaním otvorů, jimiž do duše vtéká, atd. ...

Proč boj ten tak těžký? proč tendence à la stoa neměly větších úspěchů? proč zůstal člověk dodnes hovadem? proč nevedena nikdy rána do srdce draka? - Protože podmínkou boje v skutku úspěšného je - Bytí Bohem - .

Neboť podmínkou jeho jest úplné přemožení a zničení nepřítel: zničení každého utrpení, přemožení každého podléhání, uhasení každého strachu. "Vše nebo nic", - platí zde víc než kde jinde. Milión kroků tu činit a jeden neučinit, značí ni krok neučinit; všechny strachy v sobě zabít, jen na jeden záchvěv strachu zapomenout, - a vibrace to rázem může se sdělit všem těm mrtvolám a kdykoli vzkřísit je čarodějné k neztenčenému životu. Třeba odejmout radikálně utrpení všechnu půdu pod nohama.

Jaká půda?: Každá nepřijemnost spočívá ve zjevném nebo tajném soudu: škodí m ně to . Aby byla nepřijemnost vůbec znemožněna, k tomu vede jiná cesta: získat si vševládný soud a nevíklavé přesvědčení: Nic m ně ne škodí , nemůže škodit, - komu nic nemůže škodit? Tomu jedině, kdo nepodmíněn a nedotýkán; stojí nade vším: Bohu: Absolutní Vůli.

Bylo by možno argumentovat i takto: "Mně, třeba ne Bohu, přece jen věčné bytosti, nic ve věčnosti nemůže škodit, protože vše, co se děje, vede mne k postupné realizaci mých nejvyšších, nejhlubších přání, tj. k pozvolnému dosažení Věho ve věčnosti; dovedu-li zhodit se animálního hodnocení událostí, vidícího prospěšnost a škodlivost jen dva tři kroky vpřed, osvojím-li si věčnostní hodnocení, - pak může ovládnout ve mně soud: vše m ně ve věčnosti prospívá , - a já zbaven jsem všeho utrpení, třeba nejsem "Absolutní Vůli".

Bylo by možno argumentovat i takto: "Mně, třeba ne Bohu, přece jen věčné bytosti, nic ve věčnosti nemůže škodit, protože vše, co se děje, vede mne k posupné realizaci mých nejvyšších, nejhlubších přání, tj. k rozvolnému dosažení Všeho ve věčnosti; dovedu-li zhostit se animálního hodnocení událostí, viditelného prospěšnost a škodlivost jen dva tři kroky vpřed, osvojím-li si věčnostní hodnocení, - pak může ovládnout ve mně soud: vše mně ve věčnosti prospívá, - a já zbaven jsem všeho utrpení, třeba nejsem "Absolutní Vůlí". Dobře, - ale popatříms-li zblízka na tu "věčnou" všečtější, vše dosahujiící nekonečnou bytost, shledáme, že je de facto - Bohem. Už aeternita je praedikátem je n Boha, - nesmrtelnost duše je už důkazem Deoesence, je už důkazem egosolismu.

Zvláštní kapitolou zde bylo by pojednání o tělesné bolesti. O tom jindy.

Však "Nic mně neškodí" není zde posledním slovem: potřebuje positivního doplnku, dořknutí. Dvě možnosti tu: 1./Vše je lhostejné, bezvýznamné, pro mne nicotné; 2./Vše je mně prospěšné, dobré, svaté, zářné, slastné.

1. Vše je pro mne bezvýznamné nicotné = vše je podle mne = J.A.V.

2. Vše mně prospívá, je mně dobré = všechno jest mými spanilými služebníky duchy, jen věčnou Vůli mou vykonávajícími = J.A.V.

Obojí tato nazírání současně je však ludibronistní, nazíráním Božím. A vše to možno, jak vidno, shrnout ve formuli "Jsem Absolutní Vůle". Ona jediná jest už vražednické utrpení. Ona jediná jest ne pouze nejlepším: jediným prostředkem k Vítězství nad utrpením, jako jediná je dárkyně Síly. Mysl-li ji člověk v celé její intenzitě, je v tu chvíli imunní proti každému utrpení; mysl-li ji méněji, imunní aspoň částečně, - vždy proporcionálně k její síle. Ale vždy přitom jest na jediné správné cestě, - cestě k "vykoupení". Všechny jiné cesty do Cíle toho vůbec nepřivedou, třeba tu a tam vedou k němu na chvíli blíž, - aby hned na to od něho stejně daleko zas odvedly. Mimo mou deoesenci, mimo egosolismus jest jen bloudění, oscilování a kulhání všude, všude...

C o g i t a r e . Souveránně pohrávané výboje ve strašidelné, duchové říši ducha, tzv. poznávání, jest nejen hlavní, sebeafirmující činnosti Boha, ale už i člověka. Všechno vyšší a hlubší cítění i obrazotvoření je formou poznání; stejně všechno vyšší a hlubší jednání; síla je vůči slabosti jen hlubším poznáním; produktem i druhem poznání je cítění se Bohem. Však dobré poznání jest jen projevem síly; nejvyšší poznání jen produktem, cítěním se Bohem. Atributa dobrého poznání jsou vesměs dynamika. "Moudrost" je nemoudrá, "hloubka" mělká, "jasnost" nejasná, "správnost" nesprávná distinkce. Ne správnost: chytrost; ne jasnost: síla; ne hloubka: statečnost; ne moudrost: volnost jsou právě predikáty vysokého poznání.

Správnost je to, co vyhovuje potřebám "individu"; chytrá: silná instinktivita základem jejím. Správné je to, co mně v nejširším smyslu prospívá, "pravda" to, co vede mne nejvýše - "pravda" jsou ony doktríny, které podírají Mau Deocesenci, - je n p r o t o jsou pravdivy. K nalezení jejich vede jen intelektuální čich; nenahradí ho intelektuální zrak ni ostatní smysly; pes je nejdokonalější ze zvířat. Jen mystická jasnovidná chytrost psího čenichu činí možnost vyloučit myšlenky, na nichž především záleží. Jsou duchové s poznáním náramně dimensionelním a intenzivním, ale schází jediného jen, pouze psu dostupného poznání, např. berkeleymu nebo Absolutní Vůle, - činí všechno jejich myšlení a díla vonnými a je samé jen obrovskými, tragickými mrzáky: po celý život hledali v potu a zoufalství v dálkách, co každý okamžik leželo pod jejich nohama. Však nejlhčí je nejtěžší, chytrost božím darem, božím darem "pravda".

"Hloubka" jest jen proniknutí daleko do linií nepřátelských. Vysokorozený duch nezná rozdílu mezi myšlením a rvačkou; při každém myšlení slyší zvonění mečů, řev trub, chrapot umírajících a vítězné víchrové pochody...

Obrazná označení, označení per analogiam svědčí vždy o nejasnosti, nedomyšlenosti pojmu; na jeho dně najde se vždy suché abstraktum. Sestoupíme-li do trefného jinak a poetického označení "jasnost myšlení" a schod hloub, narazíme nutně na prostý pojem "síla myšlení".

"Moudrost" je označení vysokého a zdařilého celkového poznání, zahrnujícího v sobě hloubku; jasnost i pravdivost a snad to jiné ještě: vznešenost, mír, slunnost aj. Výraz ten není v češtině se žádným jiným spříbuzněn, je tedy dutý, - výpoveď z nauze. Mysleme hlouběji a shledáme, že jádrem a tajemstvím moudrosti je v o l n o s t, a posadme expresi směle na místo "moudrosti". Volnost je totéž, co zdařilost - dárčení se, vzrůst už sám a základní už síla světa; extense; kde není co spoutáno, řine se už eo ipso v nekonečno; je vonná sluneční zář, čistý vzduch výšin, pouhý oxygén a spojenost. Spoutanost totéž co mrzáctví, dusný dusací se hnus... Spoutané myšlení vykoná tak mnoho jako spoutané ruce; před nespoutaným leží otevřená triumfální dráha do nekonečna, bezmezna - ono jest jí už. Svobodní a nespodobní duchové: hlavní kriterion ceny člověka. Obyčejný člověk = člověk otročící lidským opinions, pouhý otisk, pouhá opice; "genio" je totéž, co volný duch, - společností nepodléhající, rocher de bronza v ní, zosobněná revolta pro ni, per se ens "personalita". Nadgénius však, nejvyšší moudrost však "Volnost"; ne pouze relativní nepodrobenost všelijakým sociálním idioteriím, ale absolutní, vůbec před ničím se nesklánějící imperiosita a souverainita. Pojem této, Boží Volnosti, v jádře Boží Volnosti poznání v celém mnou limitovaném objemu je čímisi novým; před něčím skláněla se až do dneška vůle každého člověka; neobjevil se dosud nadgénius - neboli Bůh - ;

neznámá je a tudíž nanejvýš směšná bude Nejvyšší Moudrost... Boží Volnost spočívá v učení o naprosté dominanci Vůle, Libavůle nad "pravdou" a "logikou", těchto nejtěžších řetězů ducha, v l a s t n ě h o t o B o h a praeter me, - sive ctělené idey otroctví... Za zády majíc poznání a naprosté lživosti pravdy, absurdnosti logiky, kontradikčnosti a cirkulosity světa, směšné nicotnosti všeho toho n e b o l i z a v r ž i t e l n o s t i a k o v ů , - pohrává si teď Boží Volnost souverainně jako cárem celým duchem, neméně než dáma svým kapesníkem...; Vše jest Má absolutní hříčka: základní věta mého ludibronismu neboli Boží Volnosti. Na Všeřtůn dosazeny místa pravdy, logiky, skutečnosti: volné r o z h o d n u t í , čin, vůle, Libavůle, - ta nejbezmeznejší, necouvající ani před n e j v ě t š í absurditou ve směřícím se vědomí, že vůči základní absurditě všeho - neboli nevyhnutelné podmínce Boží jsoucnosti, je konsekventně vše s t e j n ě absurdní, že "relativní pravdivost" jest jen espèce absolutní pravdivosti, nebojíc se např. tvrdit, že král Montezuma napsal Vergiliovu Aeneidu a že gepard náleží mezi pisces; a hned zase nespoutaně se dle skutečnosti a logiky řídil, jimi se spoutat, a v zápětí zas pouta roztrhnout - a sebe samu negovat...; a být bláznivým tancem a jediným kotrmelcem a nejstrašnějším blázincem a blbostí a sterilitou a smradem a ničím, - a následkem toho n u t ě hned zas železnou vážností a nejstřízlivějším rozumem a slunečnou myšlenkou a tvůrkyní nových vesmírů, - ze začarovaných, zpívajících květů hnůj a z hnoje květy tvoříc, jako její malá dceruška přírody činí, - z Ničeho Vše, ze Všeho Nic, budující a zpívající smrad a sluneční hnůj a hnojný, železně vážný kotrmelec a věčnou rybí pravdu, že gepard namaloval Montezumovu Aeneidu. /Poprvé dovolil jsem si v posledních dvou řádkách podat - špatnou ostatně -, ukázkou, kam až troufám si v proxi jít a v důsledcích i tato věta...; můj absurdismus nezastavuje se u f u n d a m e n t á l n í absurdity, přenáší se, jako vše, co má charakter, i v praxi. Odradí-li Vás úmyslná a přesto jen zdánlivá nechuť a hloupost této ukázky od mé filosofie, tím je lépe pro Vás./ Chápete poněkud teď smysl a dosah Volnosti "poznání"? a proč toto slovo dal jsem do uvozovky? že poznání má předpokladem otrockost jako vše lidské? Se stejnou, ne větší nutností, jako patriarchům a králům, kněžím a pámbíčkům, módám a opinionibus podléhala lidská přirozenost přirozené pravdě, logice, skutečnosti, poznání, - jen proto jím podléhala, že byla rabská. Skok nad ní, - a člověk je ve Volnosti a Absolutnu, je Bohem; však něco zcela jiného je člověk - Bůh a člověk - otrok: n ě c o j i n ě h o je poznání a výboje a komandování, znásilňování a pohrávání... Lidský duch věřil dosud, že narodil se s pouty, že bez nich nemohl by žít jako hlemýžď beze své ulity ne; bál se každého prudšího pohybu, aby se z nich nevyvlékl; byl stížen ataxií; nerozepjal křídla, v nekonečno se nerozletěl; stvořené jím samým překážky zatarasovaly

valy mu všechny cesty koldokol; všechna jeho díla - krotká, úlomkovitá, mrzácká a žebrácká; Jen drobty pravdy v temnotě hledal, jen hledal, jako se hledá upadnutý krejcar; však netřeba hledání, ba ani dobývání: člověk vše už má, zbývá mu jen pohrávání s tím a znásilňování. Má vše, jakmile pozná, že vše má; nu a pak je vševědoucí. Neoknečné, dříve černé světy zdvihnou se před očima jeho, prožehnuty-li jsouce vnitřní zář Svě Boží Volností vyslajících své světla na věci; Zrak jest jen vnitřní svítivost, oči jsou jediné svíčky, jediné slunce... A zmizely teď všechny obtíže, s myšlením dříve spojené! podly všechny překážky v duchu a ztratily se přestupné hory problémů, zacelily propasti záhad; všechna vojska, proti němu dříve bajovavší, stékají se pod propory jeho, pevností všechny otevírají mu ověněné své brány. Přehránuv jedno lano, kterým serostat jeho dřív k zemi byl poután, povznese se v nebe a vidí všechny věci, přehlíží je v černém jejich celku - vidí teprve "objektivně"; nic jiného není objektivnost, než státní nad. Vše je prostě Jeho, On je vším - vždyť je Deus...

Co dává duchu, nejlépe a jediné, jasnovidnou chytrost, tuto formu síly? Co jasnost myšlení, na sílu redukovatelnou? Co statečnost, srdnatost? Odpověď dává odstavec "Agere". - Nejvyšší však ctnost myšlení; moudrost: Volnost, zcela jest identická s Deoesencí, s parolí "Jsem Absolutní Vůle". Proniknut-li jest již člověk, samo sebou podává se mu Boží Vědění - Omniscentia...

8.

"J.A.V." dává tedy člověku základ Božskosti a k tomu jako velkomyslným, plýtvavým nádavkem vše, čeho jako animal potřebuje, měrou vrchovatou. Vzácná to přednost, uváží-li se, jak inkompatibilní bývá u člověka vše vznešené se všedním. Ale zde - extrémny se stýkají, - to nejvznešenější podává všednímu ruku - - -

- ☉ Ale proč valebím tak výhody svého receptu, stejně jako přednosti ostatního svého zboží jako dohazovač a kuplířka?... Čeho chci tím vlastně docílit?

"Cíl tohoto psaní, být Vám na cestě této poněkud prospěšný" - napsal jsem na str.3. Ale jsem benevolentní banhomme, altruista, ovce? Nejsem spíš zlomyslný, Mefisto?... Snad mám jen chuť přivést Vás k Dáblu, zkazit Vás nadobro. Praxe, kterou Vám vnucuju, hodila by se k tomu. Nic není způsobilější zahradit všechny cesty nazpět, strhnout za člověkem všechny mosty... Kdybyste, jako dnes skoro každý, omazil se na reflexe, meditace, teorie, narazil byste během doby na tolik ab-

surdit, motanic, hnusu, bezkrevnosti, zaprášených pavučin, že obrátil byste se konečně nazpět, - a zpáteční pochod mohl by se zdařit: pouhá teorie, pouhé "poznání": nezasahuje do nehlubších hloubí. Avšak budete-li postupovat prakticky dle mých pekelně lstivých návodů-svodů, - zakoření se snad v hloubkách těch šílená idea "Jsem Bůh" tak - že propadl jste navždy dábłu. Stane se z Vás cosi tak podivného, monstruózního, dvojživelnického, zdravého animálního života už neschopného, že když snažil byste se vrátit ve stav bestialní nevinnosti, - i kdyby zdálo se Vám časem, že se to daří, - oblundná transformace Vašeho Já nenechá se už zcela vykořenít; zapomenutá třeba již vystrčí po čase zase své rohy - znova a znova... A Vy konečně s hrůzou poznáte, že z jejího ocarování se už nevymaníte, - že pokusy setřást ji ze sebe přibližují jen šílenství, - - - a že konečně přece jen ze všeho nejlepším, poddat se mu a jít dál a dále po božsky satanské cestě. A půjdete, nuceně, s odporem, hrůzou, slzami - dál - dál, stále hloub zapadaje... Čeho se zde ještě dožijete, uvidíte. Věc je hrozná nade vše pomyšlení... Uchopí-li Vás jednou nežertovně, jste ztracen... Však jak zní místo z Fausta: Mefistof.: Sie ist verloren! Stimme von oben: Ist gerettet! ---

Však pokouším Vás jen i těmito slovy?... Však - - - zapomněl jsem zcela, že jsem egosolista? A sleduju pak tímto listem cíl pracovat jen k vlastnímu Povznesení se z lidského bahna tím, že se snažím povytáhnout z něho Vás?: skly egosolismu viděn jste mře jen obrazem něčeho, čím budu později sám, - třeba až po příštích solsticiu Světového Roku?... Však - - - existuju? zapomněl jsem já, - zapomněl přízrak Vašeho snu, jímž jsem - , že napsal: " n e b o j á n e e x i s t u j u " ? Či úmyslně hraje si tento fantóm Váš na něco skutečného, jako činí ostatně všichni ti p.p. Svobodové a Novotní, kteří se Vám zjevují v tomto ludibronistním životě, krásně Voltairem charakterizovaném jako "mauvaise plaisanterie" - ? - A k jakému as cíli dává Vám tedy Vaše já, podjá dnes všechny tyto rady?...

Však dolů z těchto výšin, - nejsme enfin jen červí? Vpravdě má se vše takto: nemyslete, že chci, abyste jednal dle praxe mnou doporučované: dávám Vám všechny své rady proto, abyste jich neposlouchal. Jaký by v tom byl smysl, kdybyste Vy, jenž chcete být Volný, poslouchal cizích pokynů?... Avšak - existuje jiná cesta, než ta, na níž ukazuju?... Avšak - snad dávám vše to Vám jen proto, abyste si z látky této užil sám šat, na Vás se hodící? Avšak - nenapsal jsem, že "ani písmeno nesmí být na formuli J.A.V. pozměněno, nemá-li být celá zničena".

Co je tedy pravda?... Je snad vše jen žalebná hra a lež? Obelhávám snad i sám sebe? Nevím sám, co chci? Či jedná se jen o literární ješitnost a eskamotáž? - Či o všechno, všechno to zároveň?

Na Vás jest, sám abyste si dal odpovědi a rozhodnutí!

4. XI. 1917 Vysočany

Ladislav Klíma

orel musí je ve svých drápech vynést do azuru". „Všechna budoucí pokolení jsou zhořa samozřejmě má; nebude už filosofie po Egodeismu!"

Klima je *zaměstnaný* člověk. Jako takový nemá čas na lásku v běžném ani v subtilním smyslu. O sex se zajímá, je mu zdrojem neběžného poznání. Ve vlastním životopisu poznamenává: "... kdekerou ženu na potkání jsem poplácal ... aniž bych byl kdy od kterékoli nebo eventuelně přihlížejícího manžela dostal facku. Dělal jsem to ani ne tak proto, že mně to bylo příjemné, ale proto, že jsem to považoval za příkaz slušnosti a zdvořilosti — instinktivně ...". V tomto případě přiznání se instinktivitě má obdobný charakter jako použití kondicionálu v úvaze o možnosti státi se druhým Ježíšem: je posměchem, protože na chvílku snad zaváhal ...

Vyraziv dveře čekárny na volný čas vystupuje ze Svězáře postmortalista Klíma redivivus: jeho Věčný Návrat je věčnou přítomností *téhož* ... povstanou-li po mé smrti kdekoli stavy, mému nynějšímu vědomí *zcela* podobné a tudíž *rozež* já pravici, budu to já *zcela* tak, jako to budu já, který se zítra ve svém bytí probudím. Vynoří-li se třeba za milion let někde v souhvězdí Persea jen jediná myšlenka, kterou jsem zde tušil, *vstal jsem v ten okamžik z mrtvých, dokonale*".

V Čechách se pořád něco děje. Avšak před Klimou se tu žádný takový filosof nestal — a ani po něm: duše suchá, duch jasný, srdce zmužilé, Vůle Absolutní.

TRVÁNÍ PO SMRTI

Nikoho nepotkával, jen podivného člověka, nějak nestvůrného, jenž vypadal určitěji než stín a neurčitěji než živý člověk... A pod dlažbou znělo vrtání a dunění silněji než dříve. Občas slyšel Silvio i chechtot, - a cítil, že patří jemu. Konečně rozeznal slova:

"Haha! Ten blázen nad námi! Zatočil se kousek cesty z vězení a myslí, že je na svobodě! ale žalárník se směje a neviditelné provazy podrazí bláznů nohy!"

"Ten chudák vetřel se do masárního plesu boháčů, myslí, že ho neznají, - a za chvíli bude s hanbou vyhozen, haha!"

"Ten blbec myslí, že zabil Rossiho vskutku, - chichichi!"

"Larvo hloupá! umučená bude tvá ADA a marně vlezl jsi do naší říše, abys ji vysvobodil! Klid se odtud, kam patříš, vetřelče, vagabunde žebrácký, červe drzý, potvoro ze špinavého světa!..."

A tu zmocnilo se Silvia, poprvé po dlouhé době, hrůza z čehosi neznámého... Ustoupila však jako rázem tuposti a bezmyšlenkovosti... Odvážná nálada zcela zmizela.

Vyšel z města... Měsíc svítil před ním tak tiše a hladce a vlhce. "Divno, že svítil! Zdá se mně, že zde není jeho místo... A zdá se mně, že podle kalendáře svítit nemá!" Ale sotva se myšlenky tyto vynořily, zapadly... Silvio cítil, že duch jeho nemá vůle, že je strojem...

Napadlo mu, že by se teď mohl dobře vrátit a noc s Adou strávit... Ale neučinil tak, cítě nechut ke všemu a touhu po odpočinku.

Nevěděl, jak došel na nádraží; zdálo se mu dokonce nemožno, že by tam byl došel, neboť se rozpomněl, že šel cestou opačnou té, která z města k nádraží vedla... Hodil sebou na lavici... Ale hned povstal a jal se prohlížet jízdní řád... S největší námahou vyčetl z něho konečně, že nejbližší vlak odjíždí do Florencie za půl druhé hodiny... Usedl a skoro bez vědomí čekal. V kontrastu k dřívější pustotě všeho počalo se teď mimo něj opile kmitat mnoho lidí, jako automatické figurky...

Konečně vsedl mechanicky do vlaku, bylo mu divno, že tento v náladě jeho vskutku v pravou dobu přijel... Bez vědomí sebe dojel do Florencie a došel svého bytu. Jen toho si u vrat svého domu všiml, že nebe na východě je silně bledé, tak tiše, duchově bledé.

lhned usnul spánkem úplně bezesným, když se, o půl dvanácté před polednem probudil, bylo mu, že spal jen pět vteřin, - ale zároveň, že spal milion roků...

Povstal, pojedl něco málo a když zvony hlásaly poledne, vydal se na cestu do háje, kde měla jej Ada s Nellou očekávat.

Nálada jeho byla velmi podivná. Vzdor dlouhému spánku byl unaven jako před spaním. Zvláštní tíha na něm ležela, připadalo mu, že je celý ve fausse position. Jeho tělesný pocit byl chabý a občas se mu zdálo, že nemá těla neb že by ho po právu neměl mít. Kol něho hučely neviditelné proudy vod a unášely jej s sebou. Marně snažil se vyjasnit si svůj stav: jeho myšlení bylo úplně impotentní a jednání číře impulsivní... Cítil, že něco záhadného násilně udržuje jej při smyslech. - - - - -

V polosněni vstoupil do háje. Štíhlá těla bříz mrtvolně prosvítala v poledním slunci... Zvláštní, těžká ospalost lehla Silvii na víčka... Adu i Nellu nikde neviděl. Těžkým krokem ubíral se dále... Jasně nebe se čeřilo, bílé obláčky vystávaly na obzoru, šedly, temněly... Blíží se bouře, napadlo mu. V tom spatřil Adu s Nellou. Rozběhl se k nim.

"Bude pršet," promluvila Ada. "Mám strach, že zmokneme. Vratme se rychle!" Ale zvláštní, těžká ospalost vázala jejich krok. Ani Nella nemohla dále. Všichni sklesli do mechu. - - - - -

Náhle uzířeli před sebou o samotě stojící dům. Vkročili do něho.

"...ám hrozný hlad!" zvolala Ada. "Kéž bycham tu něco k snědku dosta-

Vstoupili do velké jíizby. Uprostřed stál stůl a na něm několik mís. Nikde živé duše.

Bez dlouhého váhání odklopila Ada mísy a překvapeně vykřikla...

Zvolala poskakující a do stehů se plácající:

"Smažená ryba, pečená jelení kýta! Kýta! Kapr! Kapr! Kýta! Jak jest jen možno, že právě to, čeho jsem si přála, našla jsem zde?"

Našla jsi to proto, že jsi si toho přála! Tvé chtění to přivolalo, protože jím octl se duch tvůj v psychické blízkosti s duchem těchto věcí...

MLč a jez! A duše se jako vlk do jídla a pití. Následovali ji...

Smáli se výskali, prali, bili se, a jiné ohavnosti tropili. Víno vnikalo jim do mozků... Ani jim nenapadlo, že "neprávem osvojují si cizí majetek" a že by počínání jejich mohlo mít "nepříjemnou dohru před soudem"... Přáli si, aby se z nenadání objevil zde hospodář, aby viděli jaké oči by dělal. Silvio byl stále v pokušení zapomenout na to, že sní...

- Tu povstala Ada a vyšla.

"Kam jdeš?"

"Ven! předně musím a za druhé chci se trochu podívat do té barabizny!"

Silvio a Nella bavili se dále. Ani je nenapadlo o Adu se strachovat. Ale za pět minut vstala Nella a vrávoravě vycházela...

"Kom jdeš?"

"Ven! předně musím a za druhé podívám se po Adě! Nějak dlouho nejde. - Ty nemusíš dosud?"

"Ne!"

Zmizela. Čekal a zadumal se hluboce...

Minuty plynuly, - dívky se nevracely. Nevšiml si toho. Slunce přestalo svítit, - mraky je zakryly... Silvio dupal stále. A stále dívky nešly... Minuty plynuly a útulná dříve místnost stala se temnou a hroživou: příšerné, olověné mraky zastiřaly krajinu... Spustil se liják...

Tu přistoupil Silvio k oknu, - a byl překvapen! Před ním ležela zcela jiná krajina než dříve. A ne jižní, ale smutná severní krajina... Asi 300 kroků od něho tmavěl se les, kterého tam dříve nebylo, - smrkový les...

Silvio sraštil obočí a zabručel:

"Něco osklivého se na mne valí! Dobře, že vím, že sním! Moje bděcí, teď vlastně spící tělo zůstane asi nastávající kalamity ušetřeno! Následkem toho nezmizí v budoucnosti možnost podobných snů, jaký teď sním. A i po smrti bděcího těla musí toto druhé moje vědomí trvat, - musí! Vždyť nemá s mým v houštích teď spícím tělem, k hnití po smrti odsouzeným, nic společného! Haha! není většího nesmyslu, než že je duše smrtelná! - Jaký to liják! - Ale hrome! kde jsou má kočička? Zapomněl jsem úplně, že existují! Co tam jen tak dlouho dělají? Snad se jim něco - Ano! Vše je teď tak neblahé a hrozné!..."

A vyřítiv se z hodovní síně do průjezdu vykřikl:

Ado! Hello! Kde jste?

Ale jen hrobové ticho bylo mu ozvěnou... Valal znovu. Opět však nedostalo se mu odpovědi. Vstal poněkud zneklidněn. Otevřel dveře a váhavým krokem šel dále. Tu zdálo se mu, že dohání jej něco pomalého, nevyslovitelného... Znělo to z třetí místnosti za ním...

"Vyčkám zde, co to bude!" zvolal náhle a postaviv se mezi dveře čekal...

Znělo to blíž a blíž... Konečně rozlétly se dveře dlouhé jizby, v níž hleděl... a slyšel jen dunivé údery... Pomalu se k němu blížily...

Vlasy se mu zježily... Dal se na šítený útěk... Postupně se nan stěny šklebily a proudy vod chtěly se zcela jako člověk...

Vběhl do jizby poněkud přívětivějším... Tu uchopila jej to nevyslovitelné a nemyslitelné, - a vzalo mu to vědomí... -

Nabyl ho brzo, jak se mu zdálo. - Údery již nezněly, ale liják zuřil stále, nebe bylo však již o něco světlejší... Povstal a šel nazdařbůh

dále... Na milenky zcela zapomněl... Byl v úplně tupé náladě a vše bylo mu jedno.

Dříve ubíral se stále jen jednou řadou světnic. Teď však octl se poznenáhlu v pravém bludišti. V každé světnici byly čtyřery dveře, jednotlivé izby měly nejrůznější formy: čtvercovou, obdélníkovou, trojhrannou, šestíhrannou, kulatou, elipsovitou, cibulovitou atd. Mezi tím vinuly se opět klikaté, ba spirálovité chodby... Ztratil úplně směr, ztratil smysl pro směr, vracel se stále tam, odkud vyšel; a když, napřev všechny vůli, domníval se již, že jde rovně, že musí již vyváznout, - zpozoroval náhle k hrůze své, že stojí tam, kde stál před minutou...

Zmocňovala se ho šílenost, - ona trapná, zmatená, bezmocná šílenost smu...

"Jsem v labyrintu! Co nevidět objeví se jeho Minotaurus! O těch nesnesitelných hrůz! Kéž je všemu konec! - Ha! již jde! Minotaurus se blíží, - zas už, zas!"

Zazněly opět zdálí příšerné úderý jako kroky... Znovu zježily se mu vlasy...

"Raději vše jiné!" vzkřikl... "Raději vyskočím oknem!"

Přiskočil k němu, - vyrazil je, - a zavýskl... Pod oknem totiž táhla se podél domu dřevěná pavlač. Ale dříve tam nebyla, - to věděl určitě.

Skočil na ni. A dupot rázem ztichl... Silvioví rozlítlo se teplé blaho tělem... Konečně vyvázl z vnitřností draka, konečně byl pod širou oblohou, dýchal čerstvý vzduch... Jen na sobě sámém mu teď záleželo.

Liták skoro ustal, ale krajina kolem proměnila se v jezero. Se střechy lily se četné, značné vodopády a těsně vedle Silvia pnuly se dva nehnuté a přece ustavičně prudce se pohybující obloukovité jejich sloupy... Radoval se z nich děťátsky, tleskal rukama, nořil je do jejich tříhy a hvízdal si. Jal se budovu obcházet...

Obešel tři její strany, každá z nich byla asi 35 m dlouhá. "Kde se zde jen může směstnat tolik jizeb, - celý Labyrinth?..." Znovu vkročil do domu... Zaslechl hlas Ady... Ale náhle zazněl nesrozumitelný, děsivý hlas její silněji, blízko před ním, - a zněl stále. Zdálo se, že ji někdo rdousí. - A přec bylo to jiné... Proběhl dvě síně --- a užírl konečně starší svou milenkou v podivné situaci.

Ležela na podlaze bez hnutí. Ale nebyla spoutána, a neviděl, že by byla zraněna; přes to nekladla odporu asi osmi trpaslíkům, velkým jako kocour, kteří ji velmi pracně valili do středu místnosti. Tam však zel v podlaze velký otvor, jako do studně, a šířil smradutý zápach. Do něho chtěli patrně shodit Adu, která byla bez vlády a místo křiku mohla jen směšně blábolit.

Popatřil na pidimuže blíže, - a otřásl se odporem a temnou, tajemnou předtuchou...

Byli částečně nazí, částečně v dětských košíkách; byli kalem všude

potřísněny. Měli tváře novorozenát a starců zároveň: bylo v nich cosi nejapného a bezmocného, - ale ohromné, hákovité nosy, které by byly sloužily ke cti každému starému Izraeli, trčely z pergamenové, velmi vráskovité kůže. Oči byly bez duhovky, a zřetelnice, - zcela bílé... Těla na nesmírně malých, slabých nožkách se klátíci, pokryta byla boulemi a vředy... Pohyby byly hrozně mdlé, umírající, strojové. Píštěli jako vrabci nebo jako cikády; vyráželi též příšerné zvuky: polo pláč, polo chechtot...

"Ado!" vzkřikl a přiskočil k ní. Nohy její visely až do dýry... Odtáhl ji a odklop prudce dva netvory, že jako míče od stěn se odrazili. Ostatní, přskajíce a plačícce rozutekli se a veskákali do otvoru... V hloubce to po nich měkce žblunkalo... Nezbyl nahoře ani jediný...

Silvio přistoupil k Adě... Tu vyskočil jí zpod sukně ještě jeden a úzkostlivě, jako novorozeně, plače, směšně se odklátil k otvoru a zmizel v něm též...

Ada ležela bez hnutí, upírajíc zděšené a přitom tupé oči na svého zachránce. Zdálo se, že umírá...

"Má Ada nejsladší! Co je ti? Vid', že ti nic není?"

"Nic!" odvětila hlasem skoro blbým.

"Co se ti stalo?"

"Nic!"

"Můžeš vstát a chodit?"

"Již mohu!" A namáhavě povstala.

"Ale řekni přece, co se ti stalo?"

"Později!"

"Hleď, drahoušku, nedělej si z toho nic! Vše jest sen! Hleď! Jest opět jasno, - slunce se prodírá, - hle! již sem svítí! Pojďme rychle odtud!"

Tvář Adina při pohledu na slunce oživila. "Pojďme pryč z tohoto domu!" řekla tiše a vykročila...

"Ano, - ale nevíš, kde je Nella? Ztratila se mně v tomto domě jako ty a dosud jsem ji nenašel!"

"Nella! Pro boha!" zvolala Ada; všechna tupest z ní spadla a ustoupila rázem téměř veselosti. "Co se jí asi stalo v tomto strašném domě? Pojďme, pojďme ji hledat! Rychle! Rychle!"

Vyřítili se z čarovného stavení...

A náhle v slunečním tipytu zaskvěla se před nimi zelená lučina s temným safírově modrým jezírkem uprostřed. Přelíbezná vůně omamovala jejich smysly. Rájský zpěv ptactva hlaholil kolem, zadumané lekníny otvíraly v zasnění své bělostné kalíšky a na lučině dvanáct rájských dřevek oděných nazelenavými, démantovou rosou posázenými závoji v kouzelném rejži vířilo a jásalo, rozpuštěné vlasy, jak zlaté stuhly vlády modrým vzduchem a bosé nožky zvonily o smaragdový pažit.

A Silvio i Ada slyšeli stříbrné hlásky:

"Vítáme vás, drahouškové, brzo na shledanou!"

Nevypověditelná slast obejmula Silvija a Adu, něco vznešeného rozpí-
nalo jim a nadnášelo duše, - ale zároveň dusilo je něco ohyzdného...

II.

A hned na to počaly v psychickém kdesi vyskakovat nové, trochu ji-
né, temné duševní stavy, pravíci totéž ego, dostavil se pocit těla, - a
Silvio otevřel tupě a udiveně oči i ústa...

Nad nimi klanila se několik sprostých, nízkých, nečistých tváří, -
vysoko nad nimi klenul se krásný strop lesních korun, - a daleko ještě
výše nad tímto pnula se vznešená, čistá, věčná obloha...

"He! co spíte tak tvrdě, pane! Je bílý den a žádná noc a jste v le-
se a ne v posteli!"

Chvilí zmítaly se probuzenému myšlenky divě v lebce, - pak rozpo-
menul se na vše... První, co pocítil, byla teď bezmezná ošklivost...

"Aha! ten otrocký, špinavý ohyzdný, bdící s e n opět začíná! Fi!
Jaký to kontrast! A zdá se mně tak přesvědčivě, že uprostřed krásného,
skutečného bdění uchvátil mne náhle hnusný, plesnivý, se do spáru!
Ano! plesnivý sen! - tomu říkají idioté bdění!"

"Co je vám do toho?" zabručel vztekla a povstal. Hlava se mu zato-
čila a hnus jako lavinou stoupal a dech mu bral... Rozhlédl se, - a u-
volnila se mu: spatřit milenku, sladkou Adu. Ležela tři kroky od něho a
měla už též jasné oči své otevřené. Dvě ošklivé báby dýchaly jí do tvá-
ře.

"Ado!" a uchopil ji za ruce.

"Kde jsem? Kde jsem se tu vzala? Co se stalo?"

"O tom si promluvíme, ale především vzdalme se od těchto lidí! Mů-
žeš povstat?"

Rychle se vzbopila, v tváři její rozhostila se teď kvapem hrůza.
Silvio hodil vesničanům něco stříbrnáků na zem a zuřivě zahučel:

"Díky za probuzení!" "Vy psi!" zašeptal si a zaskřípal zoufale zuby,
vzpomínaje na události nejposlednější. "Rozdělte se, - nemám čas!"

Vrhli se na peníze jako hyena, a poprali se o ně, nafackovali si, ba-
pali a pokousali se. "Krásný, ušlechtilý ten svět bdění, - co?" za-
mručel se na Adu, ukazuje na ně...

"Mně je strašně!" chvěla se jako v zimnici. "Bože, co se to jen dě-
je? Obrátil se náhle celý svět na ruby? Do jakéto strašné propasti světo-

vě jsem padla, nešťastná? Bdím nebo sním? Snila jsem nebo jsem bděla? Vždyť je to vše k zešílení! A jak hrozné to bylo, - teď teprve to cítím úplně!"

"Teď bdíš, jak se tomu říká, - ale právě ještě jsi snila, jak se tomu říká! Ale vypravuj, co jsi snila? Snila jsi vědomě? Zbyla ti upomínka?"

"Na vše se pamatuji? Ale vždyť to musíš vědět! Byl jsi přece se mnou a s Nellou! Bože, - kde je sestřička?"

"Nevím, - ale neměj a ní strachu! Byla jistě probuzena dříve než my a trefi domů! Ale vypravuj! Chci vědět, nesnila-li jsi snad přec jen něco jiného než já!"

"Ach ne! Dříve musím najít Nellu, neměla bych klidu!"

Tu zaslechli z houští srdcervoucích vzdychů...

Rozhmuli větve. Ada radostně vzkřikla: "Nello! Drahoušku! Co je ti?"

Nella ležela na zemi, bolestně vzdychla, rozhlížeje se kolem.

"Ach!" lkala, "to není ten ráj, po němž jsem stále toužila od chvíle, co jsem jej užívala! Nezáří nan mdravé slunce: tato svítí tak špinavě žlutě, zkormouceně, mrtvolně. Nevane zde ten nekonečně sladký, opojující jako nejlepší víno vánek: tenhle vítr je tak odporně vlhký, páchne plísňí, - je tak bez vůně a chuti, je tak sprostý. Lučiny jsou sice zelené, ale kde je čistý, blahý smaragd těchto, kde je ten slastný, svítivý, tekutý safír, vínoucí se kolem těl nymf? A kde je ta nebeská zář na pahorcích, hájích, lučinách? Místo ní klátí se zde a páchnou lidé, - fr!..."

"Teď by se nám víly jistě nazjevíly!" vzdychla Ada. "V tak prosaic-kém zákoutí nemohou být... Oh! kam zmizel můj krásný sen? Jen sen! a skutečnost je ohyzdná jako vždy!"

"Teď ani nevěřím," vzdychla Nella, "že víly existují. - Byl to jen planý, klamný sen, krásný oblak, který se ze zdálí zdá být stříbrným, - ale z blízka jest jen neviditelnou, necitelnou mlhou. Vše je pára, vše je lež a nic..."

"Ó ty kvapné, lehké, slepé ženské mozečky, které nechají se vésti jen hloupýma očima! Děťátka moje! Nymfy naše teď snad obletují, na nás mluví, nás objímají; i nyní zde jsou, - jistě v tomto lesním cípu, který jako ocas hada skoro až k nám se vine, - cítím to nějak! Jsou blízko nás, - a přece tak vzdáleny! My vídíme jen prosaicickou líc všech těchto věcí, - ale poetický jejich rub, s lící bezprostředně související, s ní jedno tělo tvořící, nevidíme, protože jsme slepi, jen otrockému pudu sebezachování podrobeni. Rub údolí tohoto a sladké jeho obyvatelky jsou těsně u nás, - a přec více nás vzdáleny, než mlhoviny!... Dost! Viděli jsme co jsme chtěli, teď myslíme na sebe zachování! Domů!..."

Divky vzdychly, povstaly, naposled se porozhlédly... - A tu zamávala Nella šátečkem a zvolala: "Něs sledanou, drahé sestřičky!"

"Na brzku shledanou!" vzkřikla Ada po ní, mávající svým - .

A teď - byla to pravda? byl to klam? - zaslechli uleknutí milenci zřetelně čtené, nevýslovně lahodné, stříbrné hlásky:

"Na shledanou! Na v e l m í brzku, trvalou shledanou, sestřičky, miláčku!"

Zároveň z bezprostřední blízkosti a zároveň z tajemné dálky zvonily nadpřirozené hlásky... Bezděky padly žijící dvě ženy na kolena a proudy slzí jedné stékaly na tvář druhé... Silvio byl bled a chvíl se... Znovu dívky volaly, - ale odpovědi už neslyšely...

"Na shledanou, víly, milenky moje!" zvolal tu Silvio vesele. "Vzhůru ze země, drahouškové! Dostala se nám velké milosti: rub světa odkryl nám k vůli na okamžik na jednom místečku svou líc!"

Jako opilé vrávoraly dívky s kopce. Teď už zase věřily: neboť mozečkům přišla ouška na pomoc. Že smyslům možno věřit daleko méně, než nejabstraktnějšímu předívu myšlení - toho lidé nikdy nepochopí. - Všem třema dmula se prsa bouřným dosud ve bdění nepocitěným štěstím. Zcela beze slov octli se mezi hlubokými skalami a zamířili nazpět, - směrem k vesnici D., kde chtěli najmouti si povoz...

III.

Ale osud určil jinak.

Na zpáteční cestě byli zaskočeni loupežnickou bandou - Satanisté zvanou - která se v okolí potulovala a po které marně vojsko pášlo, do jeskyně odvléčení a tam hrozným způsobem mučení. Ale při všech svých mukách nesnázily se hrdinné ty ženy ani jednou k tomu, aby koty své prosily.

"Já chci jen zemřít!" křičela Nella, "klesnout ve sladkou nicotu, věčně spát, ničeho nesít. Každé žítí se mně hnusí, hnusí se mně chůze, a všechny lepkavé pohyby, hnusí se mně hledění a mluvení... I štěstí se mně hnusí, údolí s vílami se mně hnusí, vše mne bolí i štěstí mne bolí... Proč jsem se jen narodila, já ubohá, nešťastná žena!"

Mezitím mluvil náčelník Rossi k pomocníkům:

"Mě! jsem původně v úmyslu vsunout sem, pro veselé vystřídání, tři lehčí originelní druhy mučení rázu více psychického, než somatického. Předně byli bychom se psům těm vykáteli do tlam. Za druhé byli bychom jim dopřáli lábat tu 8 dní starou, nadmutou, zčernalou, pukačící mchu, - toho tlustého, vámi zabitého sedláka, kterého jsem dnes k cíli tomu vykopat kázal, - a byli je napojili jeho líbezným hnísem a přeskvařeným

sádem. A za třetí, jelikož mají ubožátka, nejen žízn, ale i hlad, by bych je v milosti své nakrmil housenkami, pavouky, vosami, ropuchami a podobnými chutnými pokrmy. Žel Satanu, není k tomu čas, - a tak s těžkým srdcem musíme přistoupit hned k číslu šestému, velmi důležitému... Ubohá děťátka, co teď zkusíte! V celém životě jste toho dohromady tolik nekusila za to vám ručím. - Rychle, přátelé!"

Každému z mučených přivázán byl na palec nohy velmi těsně tenký, ale pevný provaz a navázán na jiný se stropu visící, hákem tam provléknutý... Bandité zatáhli za jeden jeho konec, - a milenci, do výše vytazeni, viseli za jediný palec hlavou dolů, asi půl metru nad zemí... ale byli tišší...

Silviuvi ukápla slza, když pohleděl na zmodralé tváře milovaných, zbožňovaných bytostí...

"Přesto jsme to již brzo, milenky sladké, - a pak budeme blažení! Těšte se tím! Co nevidět vysvobodí nás vojáci, - mluví se o nich, - nebo ještě lépe smrt... Sladký bude život v údolí víl, ještě sladší - nicota!"

"Ano, smrt - nicota!" odvětily sotva slyšitelně... "Jak se na ni těšíme!... Brzo to bude, - brzo, - smrtelné mdloby jdou na nás -"

Tu ozval se povyk, hřmot..., - temné výstřely, - a nové - a nové... - zazněly bolestné ryky... V naběhlých obrácených tvářích kmitl blesk naděje, - ale slabounký.

"Nedejme se rušit!" velel Rossi. "Vy tři zde chopte se těch žhavých železných holí, - víte, co máte činit. A vy tři připravte si naše španělské boty! Vy tři budete lámat prsty, vy tři lechtat, - a vy dva se mrau rdousit, - ale ne přespříliš! Tak! započneme současně! To bude bolest, nebožátka! Teď!"

A všichni tři nešťastníci byli pod pažďími silně lechtáni, prsty jím ze všech kloubů prudce vylamovány; chodidla volných nohou obuta byla do skříněk, v jejichž nitru byla zubatá kola, válce, ostré nože... stroj tento uváděn byl v pohyb otáčením kliky a drtil úplně maso a kosti... a Silvioví vnořena byla rudá železná tyč do konečnicku, ženám jiné dvě do lůna... A Rossi rdousil Silvia, jiní Nelli a Adu. A vše to dělo se současně.

Pak Rossi jal se házet bezduchá těla do kalu.

V té chvíli jeskyní zahřměl povel: "Vzdát se!" a zablýskly se bajonety...

Rossi leknutím vykřikl, vzchopil se, dal se stranou na útěk. Dvě rány tleskly: jedna kule uřálo prchajícímu horní dásen se všemi předními zuby, druhá roztránila mu kolena... Klesl.

Ostatním Satanistům podařilo se prchnout. Neboť ač vojsko vědělo o všech třech tajných východech, přišly oddíly jeho, určené k obsazení dvou vedlejších, pozdě, - jak to už u vojska bývá. I Rossi byl by as ještě unikl, kdyby nebyl obětí své do záchodu házel...

3 Vyléčil se z ran svých a ve společnosti osmi později pochytaných Satanistů byl oběšen.

Těla Nelly a Silvia vytažena byla z kału. Ale tělo Ady nalezeno v něm přes všechno úsilí - nebylo -

Jak mohlo se to stát, nevíme. Snad zapadlo do nějaké hluboké skalní štrbiny... Spíše však myslíme, - než o tom raději pomlčíme. Tolik ještě podotýkáme, že dva z lidí, jimž svěřeno bylo vytažení mrtvol, tvrdili a přísahali, že užířeli na povrchu kału několik divných, hnusných trpaslíků, kteří prý při spatření světla pochodní se zvláštním pištěním hned do bahna se zaryli...

Neodvažujeme se též kausálně vysvětlovat příšerné tajemství Ady, o němž Silvio věděl... Byla snad mezi tělem Adiným a lidskými exkrementy jakási affinita neb aspon tajemný nexus, jenž byl příčinou, že Ada kdysi porodila netvora i sudby, aby tělo její mezi výkaly zůstalo, v ně se pomalu rozplynulo, jim se asimilovalo - ? Či byl snad teprve netvor ten, otrávil matku svou, původem affinity té, nexu toho? Či vrhl děsný posmrtný osud nešťastné ženy stín svůj prorocky - symbolicky do minulosti v podobě obłudného děcka?... Jsou závažná finální a symbolická tajemství v tomto příšerném, čistě intelektuálním stroji, zvaném příroda! Bláznovstvím je snaha proniknout je, vědecky, pověřčivým idiotstvím popírat je. -

Řekli jsme: děsný posmrtný osud nešťastné ženy. Je to nesprávně řečeno. Neboť to, co v kału zůstalo, nebyla Ada - - -

IV.

- Feerické údolí. Modravé slunce usmívá se opět na ně. Uprostřed kvetoucího háje, v prohlubni mezi pohorky, spí malá lučina. Magicky modrá zář, na ní ležící, slévá se s její smaragdovou září v čarovný souzvuk. Nebeské vůně lehce létají vzduchem a zdroj ze středu louky prudce prýští, zpívá sladce jako krásná žena. Na louce líně leží ve stínu stromů dvanáct nymf.

Všechny jsou velmi krásné a nebeská zář čistého štěstí z duševní povznešenosti chvěje se v jejich tvářích. Dnes jsou zcela poctivě nahé. Jediným kusem "oděvu" jsou bělostné šátečky, jež v rucech drží. -

"Silvio, náš miláček, přijde, přijde! Ó, jak se na něho těšíme!" stříbrnými tóny jásaly všechny.

"A jak lahodný, kovový, velitelský hlas má!" pochvalovala si Elektra, 28 letá Polka, živá ohnivá, měnlivá jako opál a ohebná jako guma, velmi inteligentní. "Ale já ho nebudu poslouchat, mám neposednou a odbojnou krev, mám mnoho stále se bezděky vzpínajících své vůle. Ale myslím, že tato má svévolnost jest jen povrchem a maskou mé duše, pouhým vrtošivým, skoro nuceným škádlením, naschvál zlobením. Pravá povaha mé a každé ženy je: nekonečná oddanost, poslušnost: láska!"

"A myslím," pravila Iris, "že tato tvoje odbojná neposlušnost jest pouze zvláštním projevem tvé fundamentální ženské poslušnosti. Když totiž žena vzpírá se a bojuje proti muži, kterého miluje, činí tak jen z touhy, aby byla od něho přemožena, zkrácena, spoutána, potrestána, aby trpěla -"

"K čemu tolik pitomých řečí?" přerušila ji, smějíc se dětsky a nebedně Dita, 23 letá Angličanka, něžná, bledá, měsíčně snívá, ale při tom sebou jistá a hrdá. "Jedním slovem chce dostat na zadek, to je všechno!"

"Dita má pravdu!" zasmála se Elektra zlomyslně. "Neboť sešlehání zadnice je pro ženu focus vši slastné trpnosti, s m i l n é trpnosti... Vyhovuje to instinktu jejímu po poslušnosti, neboť podrobuje se obyčejně při tom, ukájí to plně pud její po zkracení, pokaření, pud po trestu, pud po trpění a bolesti, z níž umí ssát rozkoš. Dále hovoří to v nejvyšší míře i smilnosti naší, hlavně smilnému našemu studu: každé bítí, - vůbec každá bolest, - má při sobě cosi sensualně dráždivého; bítí však do zadnice, tohoto nejsmyslnějšího našeho, smilnému a stydlivému srdci našemu nejbližšímu ůdu má oně smyslně chlipné dráždivosti pro ženu nejvíce. Je-li žena mrskána do zadnice, celá její ženskost je vzbuzena a jásá, - skoro jako při koitu. - Přesně vzato je naše smilnost a naše trpnost skoro totéž. Neboť naše trpnost a trpitelskost jsou zcela smilné povahy, - smilnost ženy ani na krok neopustí a jest od ní neodmyslitelná a s ní skoro totožná; a smilnost naše je navzájem povahy naprosto pasivní, - je rozkoší z trpění, - neboť trpnost je rovněž se ženou skoro totožná. Žena dovede jen z trpění cítit rozkoš a to jen smilnou. Definice ženy jest: žena jest smilná rozkoš z trpění."

"Všechny máte pravdu!" houkla Mälia. "Když jsem nejvíce bujná, bojovná, zpupná, právě v tu dobu svrbí mne nejvíce kůže a žízň po zmrskání, jako letní rozpukaná země po dešti. A proto jsem tak bujná, že prahnu po bítí: chci si je vynutit; a tím, že jsem bujná, roste stále a rozplamenuje se má žízeň. A tak zuřit nepřestanu, dokud bítí nedostanu!"

"Ó ti muži! jak jsou hloupi!" zvolala Ariadna. "Nařkájí si ustavičně na ženy, jak jsou zlé, - a nestydí se za to! A co je příčinou toho?"

Jedině to, že si toužebně přejeme dostat od nich na zadeček, - a že stále nedostáváme a že jsme proto nešťastné... Idioti! kdyby věděli, jak málo je zapotřebí, aby z draka stal se anděl - jen trochu elektřiny, která z rudých poušek projíždí léčebně celým naším tělem! - a hned zcukrnatí nepřírozená naše žluč! Zlobí-li ženuška, má jen muž vzít rákosku, nenápadně se přitočit, sukničku napnout a párkrát žvihnout - : ženuška snad bude trochu prskat jako kočka, - ale za minutu bude sladká, zcukernatělá a milostná jako květinový vánek, - není-li jí totiž muž odporný a není-li on více ženou, než ona, což se často stává... A nepomůže-li to, je to jen znamením, že dostala málo a že chce víc: pak má si ji muž přehnout, košili odkrýt a vysázet dvacet: to pomůže zcela jistě, toť ta-
 Oteceum pro všechny ženské nemoci! Vždyť my čekáme dychtivě a s touhou jen na to, aby muž, jež milujeme, jednal, aby byl mužem, - abychom pocítily jeho blahodárnou převahu! Ale ti babští muži neumějí jednat, - oni umějí s ženami jen se hádat! hádat se, - to dovedeme my též! muž má ženu jen prutem pohladit a nevadit se s ní! Oni se dnes žen bojí, - mají strach, hlupáci, že je žena praštf hrcem do obličeje! Ale od zdvžení hrnce do praštění jím je větší vzdálenost, než od země do slunce: žena jen mluví a hrozí, ale nikdy nejedná! Žena a jednat! co by to bylo za převrácený svět? A protože se dnes z mužů staly ženy, proto se z nás stávají muži: kam by to vedlo, kdyby byly samé ženy a k tomu baby na světě? Oni, kreténí, myslí, že bití je surovostí, - a zatím je pro nás dobrodíním! vždyť jsme po něm znovuzrozené! - A my, ubožátka, nesmíme mluvit! nemůžeme jím, blbounům, přece říci, že toužíme po bití! naopak musíme se stavět, jako bychom ho nechtěly; musíme se na oko zlobit, je-li nám jím pohroženo, - a zatím, co se zlobíme, myslíme si: kéž bys, ty nedovtipo, si mne už přehnul přes stehno! Žádná skoro žena v tom světě lží, jež jsme už opustily, nedozná, že si přeje bití na zadeček; ale blázen, kdo ženskému ujišťování v nejmenším věří! Zde nelžeme! Řekla jsem poctivou pravdu, vytáhla jsem jednu z hlavních tajností ženského srdce, mužům skoro neznámou, na světlo! A doufám, že si muži, až to budou číst, vezmou z toho poučení, jak se má s mladými ženuškami jednat, by se jím vyhovělo! -

"To všechno je velikánská pravda!" zašveholila Thalia, drbojíc se ostentativně a s vilnou libostí uzlíkem šátečku tlusté své pruhy. Můj krajan Nietzsche to podle všeho také věděl, ale nechtěl to bez obalu říci. Zda-li pak Silvio nezapomene vzít sebou do údolíčka našeho bičiček? Bičiček! Vy jistě víte, co Nietzsche řekl: Jdeš k ženám? Nezapomen si vzít bičiček! A dělá s touto větou nesmírně důležitosti a tajnosti, - jakoby mnoho, co se nemá říci, za ní bylo skryto! Řekla mu to prý stará babička, ve skutečnosti však mladá jeho sestřička, zabalil si tuto "malou pravdu" pod plášťček, aby příliš nekřičela, jako dítě, drží ji hubičku... - co to vše znamená? Nuže my jsme ji rozbalily, at si křičí do

celého světa; ať ví každý muž: - že proto má si, jde-li k ženám, vzít bičiček, protože bičičko je ženám slastnou potřebou, - bičičko na za-
deček!"

Bičiček, že řekl ten tvůj krajan? vzkřikla Erata. "Tak vyříd svému krajanu, že je blbeček! A víte proč je blbeček? Také vám to povím! Proto je blbeček, že neví, že nerada dostávám bičičkem nebo karabáčem! Jsem ráda bít metličkou, svižným proutkem, tenkou rákoskou, ale bič nemohu ani cítit, fí! Tak mu vyříd mé uctivé pozdravení a že mu nechám vzkazovat, že je blbec, - buď tak dobrá!"

"A není blbec!" zastala se filosofa Adrastea, "není blbec, protože já jsem nejraději bít bičičkem s několika řemínky! To je přece radost! když jich více najednou hvízdá a o mé nahé tělo pleská, hej! hej! Jest mně při tom, jakobych s milencem tančila, - líbat bych mohla a lebkou strop prorazit! Jako když vichřice na temenech Černých hor kol mne bu-
rácela, mnou sem tam zmítala, rozpuštěné vlasy do zadu vodorovně rva-
la, hoj! takový vítr hučí v mé duši a bouřně ji unáší, když řemínky o
tělo mé pleskají, - plesk, plesk! Ó! Hoj! hej! hurá! hej! A plesk!
plesk! Hurá! hurá!"

"Náš miláček přijde a dá nám bičičko!" jásaly všechny Oready.

"A jak dráždívá, smyslná těla mají naše dvě sestřičky!" skoro za-
šeptala Hesperia.

"Přijdou! Přijdou! Ještě dncs!" zvonily hlasy všech. "Jak budou s
námi šťastní a my s nimi! Jak odškodnění za děsná utrpení! Nebožátka
drahá, jak jim teď as je! Smrt je hrozná, my všechny jsme ji už přestály!
Ale smrt jejich je hroznější, než každá jiná!" A většinou se rozplakaly.

- - -

"Zdá se mně, že začínají už znít nebeské varhany!" vzkřikla ostrá-
žitá amazinka Melia.

"Ticho!" mřvla proutkem Hera.

Zavládlo napjaté mlčení... A vskutku! S nebe linula se tichounká
hudba, jako varhan, ale stokrát sladší... A pomalu sílila a sílila...

"Již počínají umírat!" vzkřikly nymfy jedním hrdlem. "Ó jak teď
así trpí! U nás je poledne, u nich přišerná půlnoc! Umírají! umírají! -
a co nevidět budou zde!"

"Jen obstoje-li miláček náš ve zkoušce!" děla starostlivě Athena.

"Člověk mýlí se tak často ve svých pocitech..."

"Jak bylo by hrozné, kdyby nám zas zmizel, navždy zmizel!..."
zachvěla se Hesperia.

"Vzhůru!" zvolala Hera. "Běžme se domů obléci, ať se mu zalíbíme!"

"Ale neoblečme se lehce!" podotkla Adrastea. "Vždyť nemohl by si

nás ani důkladně přestříť, nechtěl-li by nám šat roztrhnout!"

"Ano!" souhlasily. "Odějme se tím hustším, světlezeleným gázem, s vyšítymi tmavozelenými liliiemi a ozdobíme se i jinak! Slyšte! slyšte! Varhany již hrmějí! Pospěšme! Pospěšme!"

A zmizely v lese. - Stále mohutněji zněla hudba sfér, nevýslovně lahodně a majestátně, - jak jen ve snu tóny na nás působí... - A teď již nezněla, ale vřivě rachotila, ohlušivě řvala jako mocný vodopád...

A náhle to třesklo, jako když dělo vystřelí -

"Někdo z nich již zemřel!" jásaly vzdálené hlásky. "To ta bídá, sladká sestřička, - jako ty jsi Hesperie!..."

Hlásky dozněly v strašném rachotu nebeských varhan... A náhle třesklo to ještě silněji: to byla Silvioví roztržena lebka...

Dál to hromem rachotilo... A za dvě minuty třesklo to po třetí: to hrůza vyhnala konečně Adina ducha z krvavého, bezkrevného těla...

Rachot přestal. Níhnavě, triumfálně, velebně nesla se hudba vzduchem majestátním proudem... A pak zeslábla a zněla teď nekonečně něžně, sladce, blaženě - - -

A v dáli na břehu říčky objevili se Silvio, Ada, Nella. Pomalu ruku v ruce, kráčeli blíže. Byli zcela nazí a těla jejich neporušená. Tváře nezemskou září zářící, byly teď krásnější, než dřív. Tahy jejich byly poněkud pozměněné: vše v nich, co bylo ještě nedokonalé a neodpočívalo čistě kráse, zmizelo; ale podobnost zůstala.

"Jsme zde tedy zas!" pravila Ada, slastí se chvějíc. "Kde jsme se tu tak vzali? Nemohu si vzpomenout, co předcházelo, - ale něco předcházelo... Ano, - něco jsem temně snila, - a vše minulé se mně tak nějak zdá být snem... Ó ten vzduch! ta zář! Zemru šťastím, miláčkové!"

"Jak je vše divné!" nakláněla Nella šťastím hlavičku... "Něčemu rozumím, - vím, že jsem právě něco snila, - ale nevím co... A cítím, to bylo něco ošklivého... - kde jsme se tu vzali? Ale to je hloupost, vše je mně teď tak samozřejmé, - o ta vůně! ty zpěvy ptáků, ty černé háje!..." -

"Přemýšlím o tom, co jsme snili! A jsem na stopě! Nerušte mne!"

Ubírali se dále mlčky, slastí zmráčené. Náhle vykřikl Silvio:

"Již vím! Heureka! Vše se mně vyjasnilo! Minulost snoubí se ve mně, objímá přátelsky a rozumně s přítomností!... Drahouškové? Chcete vědět, co jste právě snily? Snily jste, že byly jste umučeny, v tmavé jeskyni před černým oltářem, Rossim, náčelníkem Satanistů! Bylo to strašlivé!..."

"Ach!" zvolaly a zachvěly se prudce. "Vzpomínáme! Jak hrozné, ne!... Děsný sen!"

"A slyšte dále: nebyl to sen, - či lépe řečeno sníma i teď: Dokud jsme snili, že jsme mučení, byli jsme skálopevně přesvědčeni, že bď-

me, a že jest údolí toto snem, - a teď je tomu zas naopak! Ještě nedávno byly byste se mně vysmály, kdybych vás byl přesvědčoval, že mučení náše je snem, a teď se mně vysmějete, když vám řeknu, že jste bděly, když jste byly mučeny!"

"Ze jsme bděly?" zvolala Ada. "Bodejť bychom se ti nevysmály! Vždyť je přece tak zřejmo, že to byl jen sen! Mučení to je mně tak cizí, tak vzdálené, tak divné, tak temné a matné, vyhaslé, nerozumné, - nu krátce sen! Bděly jsme prý Nelloušku, haha!"

"I nech jej!" pravila Nella zpívavě. "Myslím, že už dříve raisonna-val o snu a bdění, - bdění bylo mu snem a sen bděním! Plete si tyto poj-my, to jest jeho nemoc, fixní idea. Z této mánie ho nevyhlédím!"

"Máte pravdu!" zasmál se Silvio. "Neboť konečně je filosofie tato jen filosofii bludného kruhu. Vše je sen a vše je bdění, bdění je sen a sen bdění... - Och! ten bývalý můj pozemský, otravný život, jejž jsem za bdění považoval! Kde jest? Kam zmizel? Vidím jej daleko za sebou, - tak zalehlý, skrčený, hluchý, bývalý, mrtvý - jako sen - sen... Jako s výše hory hledíme na mrak, který ještě před chvílí bouří běsnil, - a teď smutně se plazí vzdálenými údolními, roztrhan v cáry, zbledlý, vyhrmělý, v temnou upomínku scvrklý, zvadlý, mlhavý, nebytostný život - sen!..." Slza zaleskla se mu v oku. "A vše minulé stane se pro ducha - snem - klamem - Ničím -"

"Přestaň!" zvolala Nella. "Hleď! hleď! naše víly! naše víly!"

Nevýslovně sladce rozezvučela se hudba nebeských varhan, třípytné mušky jak zlaté hvězdy létaly vzduchem a dvanáct rajských dívek za ruce se držíce, spleteny v nejkrásnější věnec pohádkových květin já-savě spěchalo jim vstříc.

SMRT-SEN

/Lebermayer/

Pokračování povídky Obešel já polí pět

- - - do hnusné země. Až k atomům bylo rozmáčknuť celé mé tělo a celá duše, rozmačkáno nerozmáčknuťné, - strašné mysterium, kořenící v bezednu Všepropasti, původ zoufalství a hrůzy a komiky a šílenství a absurdnosti a Zla samého. Zničen, nejso - věděl jsem o svém zničení a nejsoucnosti, živý-mrtvý, věčně se potulující umrlec - jímž je každý, jímž je svět sám.

Koldokol zněly ohlušující hromy ostatních klád, zatloukala každá z nich nějakého odsouzence do hrobu, jímž jen je Tellas - ? A znovu dopadla na mne moje kláda a zarazila mne o nových deset sáhů hloub do bláta, ale mnohem hlouběji do nevyslovitelného utrpení, do ohníčka Utrpení samého. A dál to kolkol rachotilo - a - a - "obešel já polí pět, - ano, tak zněly ty hromy, - ničím nebyly jiným, než těmito slovy, hřímavými hlasy stále a stále opakoványi... " V nich je nejvlastněji tajemství jsoucnosti! rozluštění světového problému", - pochopil jsem rázem, - a jak potíetř vrazila kláda kaši mé bytosti do hloubi, - rozpomněl jsem se ve mžiku na celé pásmo dějů. A pak zmizelo mé vědomí

II.

Rozpomněl jsem se na svá dětská léta. Ale ne na dětská léta Matyáše Lebermayera. Snad byla jeho dávným snem, zapomenutým, nikdy ve vědomí nesešedším. Snad některá z mých předlebermayerovských existencí. Kdož to může rozluštit, - zvláště já teď v mé záhadné existenci? Ale vždyť je vzhledem k naprosté nejistotě všechno totéž.

A nebyl jsem též pranic podoben kluku Lebermayerovi, z něhož se později stalo dvoumetrákové, plátenické ožralé hovado. Byl jsem útlý, štíhlý, bílý, jemný. Byl bych vyspěl snad v nějakého umělce, - kdybych nebyl - obešel já polí pět...

Poetické milhy obestřály mně zevní svět a všechny mé myšlenky, - ale milhy melancholické, příšerné, zlověstné... Nepopsatelná děsivá nálada ploužila se jako armáda stínů za vším; krajiny byly jedinou hrozbou, slunce samo zářilo jen měsíčně, podzimy byla má jara. Stále putoval za mnou pocit, že neprávem chodím po zemi, že uprchl jsem něčemu mocnému, co za mnou již se valí jako pohádkový drak, aby vtáhlo mne zpět do děsné noci; že země není pro mne nic, než zakletá zahrada, do níž nedovoleně jsem se vplížil, že každou chvíli dotkne se má noha podzemního vedení, které rozezvučí tisíce zvanků poplašených... Ano, - strašný drak, který byl mým pánem - svět kol mne sám to byl; chodil jsem po jeho spícím těle, třesa se stále tajemně, že jej probudím... Ale až do desátého mého roku zůstal drak nehybný. Ale pak žkubl sebou poprvé...

Hodinu cesty západně od mého rodného města čněl kopec, holý; jen na temeni jeho byly dva stromy, jeden mnohem větší, než druhý. Celé hodiny vydržel jsem dívat se nan. Je s mým osudem nerozpojitelně srstlý, cítil jsem. Pociťoval jsem chuť zavítat tam, - tak poeticky na mne působil, tolik tajuplného jsem si od toho sliboval. Ale strach mne z toho stále srážel. V pokušení jsem byl požádat své kamarády, aby tam se mnou šli, ale zdálo se mně to znesvěcením - a odolal jsem.

Konečně, když mně minul desátý rok, odhodlal jsem se k této pouti.

Bylo letní odpoledne, dusné, podmračné, tiché... Podivno, jak málo lidí pracovalo na polích. Byl jsem silně rozčilen; všechno tajemné, co dosud v mě duši vládlo, jakoby se bylo potencovalo. Něco cizího ovládalo mne zcela a kdybych byl chtěl vrátit se, nebyl bych mohl. Kopek se zvyšoval, rozšiřovaly se tečky stromů. "Čím jsou asi stromy ty o sobě?", děl jsem si. "Čím bych byl, kdybych byl jimi?" Jistě něčím jiným, než zase člověkem; všechny věci jsou jen symbolem člověka... Stále a stále tkvět na zemi... Jaká žilná nuda... A stále jsou vedle sebe, nemohou opustit svou společnost; kořeny i haluze jejich se proplétají. Což jsou-li sobě na smrt odporný? A pocítil jsem náhle nenávisť ke stromu většímu...

Stanul jsem u paty kopce. Stromy zmizely. Kam jsem dohlédl, nikde teď člověka. Hrobové ticho. Srdce mně strašně bilo, - ale já jsem se vystupovat. Ani mne nenapadlo, abych se vrátil, přes to, že jsem cítil skutečnou hrůzu. Vrchol mne přitahoval jako země přitahuje, - jako osud přitahuje. Konečně rozuzlí se mně mé tajemství, cítil jsem; jdu vstříc svému rozuzlení...

Objevoval se vrchol většího stromu... Konečně stanul jsem na temeni. Stromy čtyřicet kroků přede mnou. Byly to duby. Větší byl neobyčejně mo-

hutný. Menší byl dvacet metrů od něho vzdálen. Nevýslovně teskně působily na mne ve své nehybnosti. Nebyly to již stromy, metafyzické příšery to byly...

Byl jsem jako v zakletém světě, sám zaklet v bezvůli. A šel jsem blíž. Stanul u vyššího dubu. Dotknul se ho rukou.

Nenastala exploze, strom nezměnil se ve draka, žádná příšera nesnesla se s nebe, nevyrachotila ze země. Oddechl jsem si. Nic se nestane. Jsem blázen... Ale musím se ještě dotknout menšího dubu.

Postoupil jsem poněkud dopředu, jda napravo. Došel ke druhému stromu, dotkl se ho; zachvělo to mou jako elektrický výboj, bylo mně podivně, jakobych byl býval dvakrát dotčen, jednou rukou stromem, a podruhé což mou rukou. Ale jinak nestalo se nic, zakleté ticho válelo se po pustém temeni.

Pootočil jsem se --- a spatřil - jej. Muže v kostkovaném oděvu. Stál pod větším dubem, opíen on zády. Když jsem se dříve k dubu blížil, nemohl jsem ho vidět, jelikož byl za ním skryt. A když jsem se dále k menšímu ubíral, byl jsem k němu obrácen zády. Měl ruce na prsou v sebe se-pjaty a točil palcem kol palce. Upřeně hleděl v neurčito, ne na mne. Obyčejná tvář jeho zapůsobila však na mne dojmem tak ohromné, mystické, rozpomínající se hrůzy, že jsem zkameněl. Byl bych jistě klesl, kdyby mne dub nebyl podpíral.

Jaká doba teď uplynula, nevím. Zdálo se mně, že několik hodin. Strašlivé to bylo, k nevyřčení. Snažil jsem se utéci - marně. A bylo mně, jakby strom mne k sobě poutal, jakobych k němu přilepen byl.

Muž stál nehybně a jakoby mne vůbec nebyl zpozoroval. Ale pojednou pramlul, pomalu, jako pro sebe: "Menší dub vyrostl ze žaludu většího. Neopustil svého otce, zhynul by, kdyby byl od něho oderván. Objímá jej věčně svými kořeny, líbá svými haluzemi. Ták! lidé mohli by si vzít z toho vzor."

Hrůza má z podivných těchto slov ještě vzrostla. A tu vykročil muž a blížil se ke mně. "Konec!", děl jsem si. "Dotkne-li se mne příšera, zemru: ihned - - a budu jí náležet!" Ale děs způsobil, že jsem klesl na kolena, oddáliv se takto od stromu... A náhle nabyl jsem síly povstat a dát se do běhu. Potácel jsem se i skácel, ale povstal a běžel zas...

Na kraji temene ohlédl jsem se. Muž ubíral se, za stromy, směrem opačným, než já jsem běžel. Přes to pádl jsem dál dolů a teprve několik set kroků od paty kopce jsem usedl...

Ale pohled na stromy nahoře mne tak děsil, že za minutu povstal jsem zas a dal se v rychlý krok. Za chvíli stanul jsem však zas. Asi tři sta kroků přede mnou stál muž. Obličej jsem nerozeznal, ale oděv byl tentýž, jaký měl muž na kopci... Bylo nemožno, aby byl v době tak krátké učinil takovou okliku a nadběhl si mne.

Dal jsem se na útěk stranou. Za minutu ohlédnul se. Příšera, neběžíc,

byla již jen dvě stě kroků ode mne vzdálena. Zrychlil jsem - klopýtl, narazil hlavou o strom a pozbyl vědomí.

Když jsem ho nabyl, vidím nad sebou tři vesničanky. Doprovodily mne až domů.

Roznemohl jsem se a byl blízek smrti. Tělo ozdravělo, ale duše zůstala těžce nemocnou až do konce. Nemocná ustavičnou hrůzou. Dřívější můj strach z neznámého byl poetický a nebyl bez dráždivého původu. Teď však byl stav můj stavem člověka, obávajícího se každý okamžik vraha, stavem stíhaného zločince; a cítil jsem se též být zločincem, z tajemného vězení prchlým. Cítil jsem, že přísěže neuju. Za nic nevyrázel jsem teď být sám. Za město nebyl bych šel, ani v uzavřeném pokoji necítil jsem se bezpečným. Ve společnosti lidí jsem se však skoro nebál. Na ulici bylo mně dobře, po schodišti však, nebylo-li tam nikoho, ubíhal jsem vždy co nejrychleji, abych už už byl na ulici nebo v bytě.

Ríkal jsem si ovšem: "vždyť to vše nic není, než tvá fantazie, nic nedokazuje, že tu něco nadpřirozeného. Byl to obyčejný venkovan. Jeho podivná řeč bylo obvyklé, nechutné moralisující rozumování písmáka. Že kráčet k dítěti divně se tvářícímu - co přirozenějšího? Snad chtěl je uklidnit, snad postrašit ještě víc. A nic nedokazuje, že muž dole na planině byl totožný s oním na kopci. Že tvář tohoto zapůsobila na mne tak hrozně, tušení plně, vysvětlitelno úplně z náklady, která mne na temeni ovládala; v takovém stavu možny jsou všechny asociace..." "Dobře - ale dojem ze selkání byl tak mocný, že všem vývodům rozumu nepopřál ni sluchu.

Minula dvě léta, aniž co zvláštního se přihodilo. Strach můj se zmírnil, ale nezmizel, - .

Když minulo mně dvanáct let, odejel jsem jednoho nedělního, letního odpoledne na výlet do městečka, ležícího na druhé straně onoho vrchu. Vešli jsme do zahrady jednoho hostince. Byla plná lidí a hluku, hudba hrála, tančilo se a různé smíchuplné hry byly provozovány. Počasí bylo jasné a i duše má poměrně neobyčejně. Hledě na vrchol kopce, asi čtvrt hodiny jen vzdáleného, musil jsem se dokonce strachu a pověře své po-usmát. Stromy na něm vypadaly z této strany tak cizí, tak všední. Vliv na tuto náladu mělo i víno, jehož jsem mnoho nepotřeboval.

Sedím tak pod hustým stromem a sním, houpáje se na vlnách hudby. Náhle silně jsem se ulekl, - bylo mně, jakby ze zadu něco vražedného ke mně se blížilo. Ohlédnu se - on!

Stál asi deset kroků ode mne; zas na mne nehleděl, - a zas byl zcela stejně, špatně oděn. Hrůza, která se mne teď zmocnila, byla ohromná, ale jiného druhu než tehdy. Dnes nebál jsem se, že by mně nějak ublížil, - ale jeho objevení se zde v této veselé, četné společnosti, pod jása-vým sluncem a smíchem valčíkové hudby, zdálo se mně dvojnásob paradoxní, záhadné, strašidelné; všechna tři slova znamenají jen různé strán-

ky téhož; strašidelnější je přízrak o polednách než o půlnoci, měsíc na dopolední obloze než na noční. Ale mimo to - rozpomenul jsem si mocně, ale zcela nejasně na něco, něco, - a tak mohutný byl můj metafysický děs, že se mně vše kol v očích zatemnilo. "Tatínku - pomoz - pomoz!", zasténal jsem.

"Co je ti, Richarde?"

"Ten člověk - člověk --- tam - tam," hekal jsem, když se mně zas rozjasňovalo... "Ten, co si tam zrovna sedá k pívu." -

"Který? Ah ten!" A tu se můj otec velmi viditelně - škulbl. -

"Tisíc hromů!", zahučel po chvíli pro sebe, "co jsem to pocítil?"

Tak, jakobych - já sám byl - do jisté míry tím chlapem... dvojnáskem -
- - Co máš s ním?"

"Hrozný strach z něho, je to strašidlo, ďábel..."

"Pane," tázal se otec souseda svého, "neznáte snad onoho muže u třetího stolu s kostkovaným žatem?"

"Znám! Je to polní hlídač Vrháč."

"Mohl byste mi o něm říci něco bližšího? Zajímá mne..."

"Hm, je to pořádný muž - ale při tom neřád nějaký. Pochvě se tu živi tři léta - nevím, odkud sem náhle přišel - nikdy nikomu neublížil, je samotář a podivín i nějak pomatený. Mluví tak podivně často, ale málo. Já jej rád nemám - a nikdo snad. Leckdo se ho bojí. Hlavně děti. Rodiče je jím strašivají. Na mne činí dojem - tak - tak - nemohu to vyřici - tak jako nějakého podivného detektiva, který sem přišel, aby nějakého neznámého, zde se zdržujícího zločince, uprchlíka vypátral a za límec uchopil. Ale ne za skutečného detektiva - to by bylo jen tak - tentononc řečeno, já se neumím vyjádřit, jsem jenom sedlák. Já sám nevím, jak ta myšlenka ve mně vystoupila. Čtáh, čtáh - ale na detektiva je hloupý -"

Vysvětlení toto nebylo způsobilé mne uklidnit; přes to hrůza má ztichala a ztichala, ustupující zvědavosti. Často jsem se otáčel. Vrháč pil pomalu pivo a mluvil se spolustolovníky. Nebylo možno slyšet co. Ale ve chvíli, kdy zahrada poměrně ztichla, zaslechl jsem jeho, jak se zdálo povýšený hlas: "I obešel já polí pět."

O, co jsem to jen pocítil? Nejdříve ohromnou nechuť, že se mně až žaludek zdvihl, pak pocit závrati a šíleného kolotání - a náhle děsnou metafysickou, nerozbitatelnou hrůzu, - a tu již již zdálo se mně, že si na něco dávného velmi důležitého rozpomenu... Bylo mně jakoby nesmírný kamenný obr hromově byl přede mne dupl: "Vzpomeneš, či ne?", jako nejstrašnější examinator. Ale nevzpomněl jsem. Svět však se zase kol mne zatemnil.

Když jsem prožl, neseděl již na svém místě. Ale spatřil jsem jej vycházet ze zahrady a ztrácet se v polích směrem k jihu. A v tu chvíli místo strachu pocítil jsem k němu ohromný hnus spojený s vražednou nenávistí.

Víno odplavovalo zase můj rozrušený. A za nedlouho přijal jsem návrh několika soudruhů z mého města, rovněž sem přibylých, abychom si s kluky z městečka hráli na loupežníky. Tito byli banditi, my četníky je stíhajícími. Bandité se rozptýlili v olšovi, obklopujícím potok severně od zahrady a tvořícím místy malé lesíky. My rozptýlili jsme se rovněž, s hroudami jako projektily, pruty jako žavlemi.

V bojovném zápalu, hoře dychtivosti některého banditu skolit, oddělil jsem se daleko od svých. Tu zaslechnu v hustém křovisku šelest. Vrhel jsem se tam a vrazil hlavou do Vrháče. Odmrštěn jako mř - - - a zůstal jsem ležet. A mlhou polobezvědomí pronikala ke mně - nevím zda skutečná či jen fantomatická slova: "Hnusilo se ti," "I obešel já polí pět," - ale hnus před tebou samým to byl, což cítil. Nenávidíš mne, ale nenávisť je to k sobě samému. Každý hnus jest jen útek před sebou, každá nenávisť jen slabostské hrození pěstí a křečovitě zatínání jich místa boje. Tam dole v temnu učíš se pomalu být silným, čistým a světlým; ale nerozumně prcháš stále z tmavé školy za humny, prcháš před svým dobrem. Bič jest jediným dobrem člověka a tma jen matka světla. Odvrácen budeš zas ze zakázaného výletu, který ti beztoho strach stále otravuje, do své polepšovny, brzo - brzo již --- a až obejdeš polí pět..."

A viděl jsem jej pomalu odcházet...

Děti téměř nemohou zešlést. Jinak bych byl ve dvou po té následující cích letech jistě zešlést. Ač jsem do dvanáctého roku zachovával o celé věci naprosté tajemství, neudal jsem a sdělil je po poslední příhodě rodičům. Ujišťovali mne horlivě, že vše je jen má blouznění, že Vrháč je potrhlý kašpar jen otd. Ale četl jsem z pohledu jejich na sebe, že nejsou o tom přesvědčení. Z rozmluvy otce s matkou, jež podařilo se mně za dveřmi vyslechnout, vyrozuměl jsem, že otec připouští, že jde při všem snad o děsné zásmutné tajemství a že se o mne velmi znepokojuje...

Po dvou letech přestěhovali jsme se daleko, do malého města v neobyčejně pahorkaté a chmurné krajině. Jakoby ohromné vlny moře ztuhly ve žluté ledy. Skoro stále válely se žlutavé mraky, kopcům podobné, po obloze, jako by to byly duše pozemských kopců, jejich žemielá těla obléta- jící. A krajina tato připadala mně tak podivně známá. - Zde přihodil se kdysi strašný, ohavný, mně těsně se týkající čin, - cítil jsem.

Byl jsem ve věku, kdy člověk se stydí již za svůj strach a bojuje proti němu. "Mám snad po celý život z bázně před Vrháčem nejít sám ani do zahrady, nechat se doprovázet chůvou ještě jako kmet? Čím dřív se vzmu- žím, tím lépe! Ať se stane cokoli! Vskutku lépe zemřít Vrháčem, než mřít po celý život strachem! Osudu neujdou. A snad mne může přiběra zasáhnout uprostřed procesí nebo ve škole mezi padesáti žáky lépe než na poušti. Překonávat se! A snad právě statečnost mne spasí, snad je to jen strach, jenž je zdrojem mého neštěstí!"

A odvažoval jsem se do přírody, putuje někdy i hodinu daleko. Pozo-

raval jsem blahodonné účinky; strach můj se menšil, stával jsem se veselějším a "více do světa".

Jedné noci měl jsem sen. Ze sousední světnice slyšel jsem neznámý hlas: "Bude-li takto mužnět ještě rok, ujde nám!" "Do tří měsíců máme jejt!", ozval se hlas druhý, - Vrháčův.

Strach můj zase vzrostl. Nějakou dobu neodvažoval jsem se vyjít do přírody. Ale pak zastyděl jsem se. "Tak blahodárné účinky měla má statečnost, - a teď k vůli pouhému snu chci je zrušit! Snad právě proto je mně usouzeno do tří měsíců zajít, že vlivem snu přestanu se snažit o sílu, Ne - chci se stát statečným, děj se co děj!"

Ale bylo to těžké. Přesto bojoval jsem, jak jenom dítě může. Vskutku? Snad mohl jsem bojovat víc, jinak by to nebylo tak skončilo. Ne - byl jsem strašně líný, nerozhodný, nestálý, všim hned odstrašený. Měl jsem snahu - ale ne vůli, ne sílu. Co jsem činil byla jen křeč, potácení... A dodával jsem si odvahy likéry, které jsem doma před každou vycházkou potají upíjel, neboť zarylo se mně dobře v paměť, jak tenkrát v zahradě vlivem opilosti byl jsem tak nezvykle smělý a veselý.

Uplynuly dva a půl měsíce. Jednoho poledne jsem si řekl: "Dnes musíš jít až k vodopádu říčky, který jsi vícekrát zdálky viděl, který tě tajemně přitahoval. Je tam sice hodina cesty, ale ať! Posilním se kořalkou víc než jindy!"

Ve tři hodiny učinil jsem ve spížírně notný doušek, nalil si i trochu do malé lahvičky, dolil odlité vodou a rychle vyběhl z domu.

Byl jsem brzo v náladě velmi dobré a cesta rychle ubíhala. Byl listopadový den. Mraky oblohu zcela pokrývající byly žlutější než kdy jindy... Příserné bylo vše. Zvláštní děs vystupoval pomalu ve mrě, ale ne nepřijemný. "Jsem hrdina!", děl jsem si několikrát, a to mne skutku hrdinou činilo. Konečně slyšel jsem hluboké hučení a za chvíli spatřil vodopád, půl kilometru před sebou. Zachvěl jsem se - vypil obsah láhvičky a skoro jsem běžel k němu.

"U něho, právě u něho se kdys něco strašného událo!", cítím. Byly as čtyři hodiny a slunce padalo neviditelné, právě pod obzor.

Tu přestala polní cesta, vedoucí přímo k peřeji, slepě před jedním polem, osetým ozimem. Vodopád byl již jen asi 250 m. vzdálen, - ale nic naplat! "Musím dát se stranou a nejbližší mezí zamířit k cíli!"

Dal jsem se napravo, cestičkou, jež pravouhle padala na polní cestu. Dojdu k nejbližší mezi, - byla zahrazena trním na znamení, že chůze po ní zapovězena. Spěchám dál. Ale nad druhou mezí byla tabulka: Zapovězená cesta. "Eh!", pomyslím si, "nevidáno, teď na podzim! Přeběhnu ji rychle, - lidí na blízku není vidět..."

Rozhlédnu se, - a spatřím, že z lesa, asi 300 kroků za vodopádem, vyšel právě muž a k vodopádu se ubírá... Řekl jsem se temně, ale slabě. Alkohol působil mocně. "Je to snad hlídač nebo majitel těch polí, - o

právě vběhnul bych mu v ústrety.

Ne, - musím k nejbližší mezi!"

Ale i na ní je trn! Umíněně, zaslepeně běžím dál. Onen muž zmizel za křovinami... Tam, kde končilo pole čtvrté, nebyla mez, jen hluboká brázda, plná vody. Zabořil jsem se do ní po kotníky. A běžel jsem ještě dále.

Konečně - sláva, stanul jsem na dosti široké polní cestě. Přeběhl jsem ji a dal se rovnoběžně se stezičkou proti proudu směrem k vodopádu, teď pořád ještě vzdálenějšímu, než před desíti minutami byl.

Docházím udýchán, na nic zvláštního nemysle. Ale vím, že mně ve sluchu zněl jakýsi pohřební pochod.

Obejdu skalisko těsně pod vodopádem a spatřím jej šest kroků před sebou a dva kroky před sebou Vrháče.

Alkohol ducha dílem zamlžil, dílem rozkurázel... Proto leknutí mě nebylo zdaleka tak silné, jako tenkrát na pahorku i v olšovi; neboť i zde nebyl jsem daleko tak opilý, jako dnes. Škoda, - bylo by to skončilo snad jen omdlením... Stojíme proti sobě, přerůzné myšlenky a city kmitly mně bleskem hlavou, - bylo mně i něco k smíchu, - a pak rozpomněl jsem se na jeho výrok, že užím jej zas až obejdu polí pět. "Ach! vždyť dnes obešel já polí pět!", zasmál jsem se opile.

A tu pojednou zděveněly mně nevím proč tak náhle údy, - jako víchřice zaburácel kol mne pekelný chechtot - ale ne Vrháčův, - bleskem vzpomněl jsem si na to, že těmito slovy zatloukali mne kdysi klády do země, - na to, že žil jsem tenkrát stále jakýmsi přisvěným, dělebdlým, poslušným, pološlácem, poloumrčím stavem, - nejstrašlivějším, věčná nejistota, - a propast Jsoucnosti, sama, oděvši se těmito slovy, tatožná s ním - a -

Nelze to ani napovědět. Bohové snad bojují s úspěchem s takovými stavy, jako my lidmi nebo živly. Ale položen na mozek lidský má stav takový nutně stejný nan účinek, jako na tělo by mělo tisíc /?/... hozených na ně...

Podzemní chodbou příkře se svažující, šel jsem s Vrháčem dolů. Stěny - hlína; kapky vody padaly na nás - po několik hodin. Lucerna Vrháčova svítila nám na cestu. V levici ji držel, pravici vedl mne za ruku jako dítě. A cítil jsem se určitě býti asi dvacetiletým, - i - tak jiným. - Nepromluvil a já rovněž ne... Vše zdálo se mně samozřejmým. Má hořenf hrůza z Vrháče zmizela docela. Připadal mně teď starým známým, - dost - ba strašně protivným, - ale dlouhá, dlouhá zvyklost otupila odpor můj, jako dvacetiletý žalář zdá se něčím samozřejmým a dokonce přisvěným. A to nahoře plnilo mne děsem, - vyčítal jsem si, že jsem tam byl; "byl jsem vězněm bez čáky na zdražený útek prchnuvším, který prožíval na "svobodě" chvíle nejhoršího štvání, děsu, - otroctví... ve vězení bylo to lepší... Co to bylo za bláznovství - divné, dlouhé, předivné - poe-

tické - ale beze smyslu - Oh, co to bylo za nesmyslný tak dlouho zapnutý trvajících sen? Sen? Nesním i teď? Není vše, vše snem, tedy vše skutečností?" -

Před námi počalo se ssinavě světlat. - Brzy vyšli jsme - kam? Ohromná planina. Žádné skály, ale i žádná vegetace; nebe nad námi, hvězdné nebe - . Ale zcela jiné než to, které známe. Hvězdy svítily. Deníci bylo na něm několik set; velikosti Siria několik tisíc... Několikrát větší světlo, než úplňkové noci.

Známa bylo mně vše temně. A strach jakýs rodil se ve mně. Srdce počalo temně bušit... Buchot stával se něčím vnějším, pomalu, neznatelně, strašidelně. Něčí bušilo mimo mne, - a to slévalo se s tlukotem srdce zas. A to bušilo tím více, - a vnější buchot stával se stále mocnější. Stanul jsem bezděky a strnule rozhlédl se kolem -

Daleko na obzoru užírl jsem čemé přímky, husté jako les. A ty pohybovaly se nahoru a dolů... Vzpomněl jsem si na něco děsného, zařval -

"Dobře tak! Tak přijdeš rychleji ke mně!", promluvil Vrháč. A sestoupiv do otvoru, který se o kilometr dál rozvířal, zmizel v zemi.

Přistoupil jsem k otvoru, - neviděl jsem ho již, jakby se byl propadl.

Hromověji zněly údery. Dal jsem se v běh. - Brzo vidím přímky i přede mnou. Běžím stranou, i tam jsou. Rozhlédnu se kolkol. Všude, všude jsou - a již zcela blízko. Rozběhnuv se nazdařbůh proti nim, - octnu se mezi nebetyčnými kládami, chci jimi proběhnout - marně! Jedna z nich zatloukla mne rázem hluboko do země. ---

Vzpomínka slila se ve mně v jedno se skutečností totožnou s ní... A vzpomněl jsem si, že dříve a dříve byl jsem do země vrážen - pochopil jsem i význam toho - vzpomněl jsem si bleskem na všechno - zmizela mně však i vzpomínka i pochopení zase z paměti. Cítím však, že vzpomenu ještě jednou na vše, že pochopím vše, - pak, že bude konec nekonečného, zamotaného, šíleného Snu - pak že budu Bohem neboli Procitnůvším.

Ale na různé ještě momenty z toho co potom následovalo zbyla mně upomínka. Je to nyní pouhá třšt, - ale stůj to zde!

Zatloukání do země konečně ustalo, ale teprve pak, když zhaslo vědomí.

Když opět plamínek jeho počal se třepotat, shledal jsem se v místnosti, jeden kostkový sáh velké. Byla spoře osvětlena malou lampičkou. Stěny její byly mokrá hlína. Půl podlahy zaujímalo něco rakvi podobné a slámou vystlané. Seděl jsem vedle na zemi, opřen o stěnu, a naproti mně má přisera. Naše kolena se dotýkala. Jeho dech vnikal mi do nosu.

"Zde," vzpomněl jsem si, sedával jsem s ním už dříve, - nesmírně dlouho, bez přestání... Jaký je poměr jeho ke mně? Ha - ne, uklouzlo mně to, ač jsem to už držel. S ním, mou největší hrůzou tam nahoře, odsouzen jsem zde pod zemí celé věčnosti spolužít... Ale - zde se ho sko-

ro nebojím. Hnusím si jej, - ale i to ne příliš... Zvykl jsem si strašidelně naň... Je mně blízek; jako bychom neadlučitelní byli, tak už jsem zase v přítavu. Ale krásný to život!"

On seděl dlouho nehybně a tvářil se lhostejně, na mne skoro nehledě. Náhle povstal a promluvil:

"Bylo ti řečeno nejmoudřejšími muži, kde jediné tvá spása. Zde se mnou zůstat a milovat mne, jak se sluší a patří. Tím jen, že u mne zůstaneš, překonáš svou ďábelskou nechuť, říkali a k tomu všelijaké jiné věci, kterým jsem neporozuměl. Ale ty neposloucháš, pořád snažíš se uniknout a vícekrát na delší dobu se ti to podařilo. Proč to děláš? Bylo ti tam na hoře, ve světle, které se střídá s tmou, lépe? než tady? Říkali mně moudří, že ještě hůře. Jen strach, strach jsi tam měl, jako uprchlý trestanec. Každý zločinec je nakonec chycen. Byl jsi chycen zas a budeš tu se mnou dále, až zkroušeně a pokorně poddáš se nutnosti, poznáš svou chybu a staneš se ctným a hodným. - Tak - ale to, co se stalo, nemůže zůstat bez trestu!"

Odepínal se řemen. A já, v narkóze, nevyzván jsem se svlékl cítě, že jsem vinen, - ale z jiných důvodů, než které on uváděl. Dlouho byl jsem bit, ale skoro jsem to ve svém tupém stavu necítil - co to bylo proti kládám!

Pak jsem se oděl, usedl zas, on vynal z otvoru ve stěně kus špatného jídla a jedli jsme spolu, nemluvice.

A co bylo dále? Nejasné vše... Stále jsme seděli proti sobě, koleny se dotýkající, nečinně, téměř ani nemluvice; v noci leželi jsme v rakvi těsně k sobě přitisknutí... Můj hnus byl ztlumený, ale cítil jsem, že je v hloubi ohromný, že jednou teprve propukne. Divný, pradiivný stav... Hnus, nenávisť, - tlení, šumot, věčnost, - co to ještě tajemnějšího bylo, co provázelo naše spolužití...

A někdy pocítil jsem k němu i jistou malou přichylnost. A on občas, zdálo se, pocítoval větší ještě ke mně. Ale obvykle byl nevrlý, nevládný, někdy rýpal do mne lokty i nahama, někdy chechtal se mně dlouho bláznivě do uší, někdy vyskočil mně na záda, chtěl po mně jezdit - atd.

Ale nebyl jsem trvale u něho. Byly doby krátké i delší, kdy octl jsem se jinde. Kde? Jak? Nevím? Bylo to ve snu, v němž jsem upadal? Někdy - ale jindy zdálo se to být zvláštním strkem ze bdění kamsi jinam. Toto jinam - byl to sen? Toto bdění - nebyl to sen? Ale rozdíl mezi obojím? K smíchu je mně to teď! Proč staré reminiscence straší stále ve mně? Vše je skutečnost - Sen. Sen je jádra skutečnosti. A je rozdíl mezi předsmrtním a posmrtním tj. životem? Člověk se zove vládcem všeho, zove svou mizernou planetu světem, žití některých lidí v paměti pár všivých tisíciletí nesmrtelností. Stejně zove bdění sebe bděním, skutečností; ale to ví jen ten, kdo se v Sen pohřbil, - neboli kdo "zemřel", - a jak ty

hloupé termíny jsou.

Mnoho takových exkurz podnikal jsem ze své strašné, dusivé kobky, všechny byly předběhem k jedné - :

Ležel jsem u příšery, v polobezvědomí věčné hnusné nudy. Hukot ozýval se v mých uších, aby nudu rozplátl a ji šílenou neučinil: jak dlouho vzdaluje člověka běh světa od toho, co je jeho spásou. -

A hukot počal růsti, ježít se nově, rychle.

Něco otřáslou mou duší, tak jako by to bylo mým tělem... A pak náhle - žlutavé nebe nad sebou - ležícím - tvář muže nade mnou skloněného, matný lesk malého vodopádu stranou.

A zdálo se mi, že vidím i jeho věčný hukot - tak novým zdálo se mně nové vidění...

- - -

BOUŘE SE PŘEHNALA

Bouře se přehnala přes lesy a mezi protrhanými mračny objevovala se již intenzivní zlato.

Edgar s Livíí skryli se v jeskyni před spousty vod, které chrlilo nebe. Šaty měli promáčený.

"Tak nesmíš být, milenko drahá! Raznemohla bys se!", hovořil úzkostlivě. "Ale co činit? Domů musíš jít celou hodinu, to je příliš dlouho v tak promoklých šatech! Jen kdybych měl něco suchého na tebe..."

Edgar nevěděl si rady.

"Jsi náchylna k nastuzení, Livio?" tázal se po chvíli.

"Jsem velice, drahaušku!" jektala Livia zoubky.

Teď rozeznal Edgarův na šero již navyklý zrak v jednom koutě jeskyně značnou hromadu navátého sem, patrně suchého listí...

"Nutno něco učinit!.. Vš co, Livio? - drahaušku, je to divné, ale co jiného zbývá? Vidíš tamta ano suché listí? Svléč své mokré šaty a ulehni do listí toho a přikrej se jím... Jen co se aspoň trochu opět zahřeješ!.. Déšť již ustává, za nedlouho vysvitne slunce, - snad se tvé tenké šaty ještě usuší... Vid, že to učiníš? Mám strach o tebe..."

Livia byla v rozpaczích... Návrh byl vskutku dobrý, - bála se velice nastuzení, ale což kdyby ji zde tak někdo překvapil?

"Nevím...", řekla, červenaající se. "Bojím se a - stydím -"

"Zatím, co se budeš svlékat, vyjdu ven. Za žádnou cenu nesmíš se stát, aby sem někdo vstoupil. Neboj se, prosím tebe, milenko drahá." Zima zalomcovala prudce Livíí.

"Tedy ano," řekla se zarděním, nesměle. A Edgar vypířil se hned z jeskyně.

Déšť již zcela ustal, ale divoké bystřiny hučely ještě strání. Na západě objevil se modrý pruh, - důkaz, že za nedlouho vysvitne k západu se sklánějící slunce. Bylo pět hodin.

Nad jeskyní byl skalní výstupek, na němž rostl zpola již suchý strom. Kolem nebylo jiných stromů.

"Můžeš již přijít, Edgare!" ozval se zevnitř hlas.

Edgar uposlechl... Z počátku nerozeznal ničeho, teprve po chvíli zabělala se před jeho zrakem v koutě hlavinka Livie...

"Venku začíná již slunce svítit, pověším tvé šaty na příhodné místo, víš drahá..."

"Nevím.., - ale učiň, jak myslíš," ozval se milý hlas...

Edgar uchopil zelenavou sukýnku a bluzu, bělouňké kalhotky i košílku a spěchal s nimi na skalní výstupek. Tam rozvěsil je, vyždímal je dříve, na suché větve; slunce v tom vysvitlo a opíjelo se silným, dosud jižním žářem do teplé látky. Edgar se vrátil do jeskyně, - ale nemohl odolat, aby každý z kusů obleku nepolíbil... -

Byl otužilý proti zimě a vlhku a nebyl choulostivý. Přes to se chvěl silně, vrátiv se k milence, ač snažil se ze vši síly zakrýt to; ale Livia to zpozorovala.

"Miláčku drahý, chvěješ se, - roznemůžeš se jistě!" řekla mu spěšně a úzkostlivě...

"Jsem otužilý, milenko má, nic se mně nestane a nevadí mně to nikterak..."

"O né! mám strach o tebe! a jak daleko máš domů! a je tak chladno nyní! Nesmíš v těch šatech zůstat, miláčku, ne!"

"Nuže, - s tvým dovolením je odložím, má Livio," řekl Edgar po několika vteřinách, uznávaje, že dnes by se jinak zcela jistě nastudil... A rychle odložil všechny šaty...

Livia otočila se při tom k Edgarovi zády... Ale zašilhala přes to, pohlížeje svým levým ramenem skulinou mezi listy po nahém, úměrném, svalnatém a jemně řezaném těle Edgarově...

Tento usedl na balvan, chvěje se dosud. Livia to dobře viděla a měla stále o zdraví svého miláčka...

"Drahoušku můj," řekla pomalu a nesměle, "je ti ještě pořád zima, - víš?"

"Není již, milenko," odvětil Edgar, drkotaje při tom zuby...

"Ale nelži, Edgare, vždyť to vím, vždyť je zde tak chladno..."

"Není to tak zlé, za chvíli se zahřeju..."

"Nezahřeješ se zde, ne!... Já bych... věděla..., ale nevím..., snad bys se mohl, ale... zahřátí...", a Livia zmlkla.

Podotýkám vzhledem na některé nečisté čtenáře, že Livii nutkal nyní jen strach o zdraví mladého muže, - a ne snad jiné úmysly...

Edgar se dověděl i pochopil v jak nepříjemné situaci ocitla se dívka obávající se o milence a zároveň upadnuvši při tom v konflikt se studem... Hromada listů byla malá pro dvě různá lože.

"Dovolila bys snad, má zlatá milenko, abych k tobě přilehl?" otázel se tónem, z něhož se zdálo, že nepochopil dosud co Livia mínila.

"Ano" - zašeptala Livia, rudá jako růže.

"Ale nedovoluji si," pokračoval Edgar částečně líčenou, částečně pravdivou rozpačitostí... Abychom však pravdu řekli nebyl naprosto proti myšlence Liviině.

"Jen pojď, chci to! vím že... ale onemocněl bys - zcela jistě..."
zařkala se Livia.

"Nuže, drahoušku, dovolíš-li," - a Edgar ulehl vedle Livie a přikryl se listím... Livia se teď k němu obrátila...

Leželi blízko vedle sebe, skoro se dotýkající... Ale mezi nimi byla vrstvička listů.

Zahleděli se sobě vroucně a hluboko v zraky a mimoděk a současně nahnuli své rty k sobě...

Ruce jejich se našly... A pak se těla jejich k sobě přitiskla...

A jeden polibek stihl druhý... a ruce jejich se prudce tiskly. Byli v opojení, jež zapomíná na všechno... Zřravý ohen, jenž plál jejich těly šlehal jim z očí...

Vzhledem k vášnivému tomuto napokojí obou těl je přirozena, že ruce jejich bloudily sem a tam a brzo odklídily vrstvu listů dělicí těla, přírodou určená, aby se spojila... Přilnuli těsně k sobě, vysílající vzájemně do sebe teplo...

A ruka jeho objala pas její a ruka její objala pas jeho...

Pro obě šťastné duše zmizel kamsi čas... A spojili se i svými těly úplně v jedno... - - -

xxx

A dosud leželi těsně vedle sebe... Ústa jejich dotýkala se stále a tiše navzájem v ustavičném políbení... -

V tom trhl s sebou Livia procitnuvší náhle ze své extaze. "Bojím se velice! Kdyby nás zde někdo překvapil!" zděšeně se zeptala svého milence.

I Edgar s sebou trhnul. "Máš pravdu, drahá, sem sice sotva kdo přijde, - ale máme již čas! Přinesu ti tvůj oblek."

Povstáv, šel se oblékat. Ale sotva uchopil svou košili, zavzněl venku silný šelest... A hned na to mužské bručení.

"Pro boha, Edgare, to je bratr Ippolito... Schovej se sem opět!" zašeptala zděšeně Livia.

Edgar mžikem upostlechl a přikryl sebe i Liviinu tvář listím. A vtom již ležela otvorem dovnitř mužská postava s promoklým oděvem...

Milenci tajili dech... Livia chvěla se strachem. I Edgarovi nebylo volno. Každý uzná, že jejich postavení bylo dosti coulostivé...

"Čert aby vzal toho prašivého, jednookého velblouda!" zahučel Ippolito. "Jsem mokrý jako prase. Nemohl jít sem sám? Zrovna dnes mě sem poslal, svíně... Člověk by dostal z toho nemoc jako prase!"

Edgar trhal sebou smíchů při této květomluvě, ač mu jinak nijak do smíchu nebylo... Livia rděla se studem za svého bratra...

Teď sehnul se tento a namáhavě odvalil balvan.

"Je těžký jako svině," hučel při tom. "Psi banditští ani za to nestojíte..."

Kámen se odvalil, Ippolito počal pod ním rýt...

"Až kam to jen ty kurvy banditské zahrabaly? Proč tak hluboko? Brr! třese se jako svině! Konečně je tady něco tvrdého!... Prevíť, proč jste to tak hluboko nasrali?"

Edgar se opět při těchto hraběcích slovech smíchy tak zmítal, že listů zachrastilo... Ippolito sebou trhl...

"Co to bylo, - mordie?" zahučel po chvíli. "To byla nějaká žába v tom prašivém listě. Svině žabí, potřebuješ člověka tak palekat?"

Opět zachrastilo listů následkem Edgarova smíchu. Ippolito se rozložil doopravdy...

"Potvoro svinská, budeš zticha! Najdu-li tě tam, až tam budu schovávat psaní toho jednookého prasete, roztrhnu tě nebo tě překousnu vej-půl, moje šlechtické slovo na to!"

Tentokrát se Edgar nesmál... Livia uchopila jej křečovitě za ruku a sotva slyšitelně zašeptala:

"Slyšíš, on sem bude schovávat psaní!..."

"Neměj strach, drahoušku! dokud budu živý, někdo tě neužije..."

Ippolito zatím přistoupil s plechovou krabicí k otvoru, kde bylo světleji a šel se ji otvrat, otočen zády k hromadě listů...

"Sloto smradlavá..." zahučel znovu, - v tom sebou prudce trhl a zděšeně vykřikl...

Edgar totiž vymrštil se v tomto okamžiku se svého lože a třemi skoky stál za Ippolitem...

Tento sáhl pod plášť pro dýku, ale dříve než ji mohl použít, udeřila jej pěst Edgarova do spánku.

Ippolito skácel se k zemi... Ale pěst Edgarova neměla přec jen síly a jistoty pěsti nejstaršího jeho bratra, slavného Cesarea. Ippolito povstal hned zas se země a vytasil dýku...

Ale v téže okamžiku stihla jej rána do žaludeční dutiny. Ippolito opět padl a tentokrát již nepovstal...

Mžikem svázal Edgar sklíslému ruce, zavázal oči a zacpal ústa. Pak pravil šeptem k Livii:

"Livia, buď zcela tichá, ať se hlasem svým neprozradíš až prociťne bratr tvůj z mrákot!"

A mžikem vyběhl nahý jak byl ze sluje a za chvíli podával Livii oblek její, nyní již jen trochu vlhký. Oba se rychle oblékli.

Sotva byli hotoví, počal se Ippolito hýbat, temně chroptit a sebou trhat.

Ale neohlížeje se na to, přistoupil k němu Edgar, prohledal mu kapsy, pátraje po dopisu Fabiovu. Našel jej, otevřel. Stála tam slova:

"Zde prazatím 200 zechinů v bankovkách! Navštívím tě brzo v Rakví! Pozor na sluhu Cesareova Bartolomea: nebezpečnější než ostat-

ní. Budu vás brzo potřebovat."

Podpis scházel. Vedle dopisu leželo 200 zechinů v papírech. Edgar dopis uschoval. Otevřel rychle krabici, na zemi ležící. Byl v ní dopis:

"Včera byl v Hrobu sluha Ottajanů. Dva muži jej zpozorovali. Vyštelili a chybili. Potřebujeme nutně peněz a prosíme Vaši milost, aby nám za naše věrné služby něco poslalo."

Edgar uschoval i tento list, zastrčiv dříve Ippolitovi peníze do kapsy. Pak tápal se šepem Livie:

"Nezapomnělas zde nic, milenko?"

"Nej!"

"Teď půjdeme!" zašeptal Edgar, uchopiv Ippolita, vynesl jej z jeskyně a uvolnil mu ústa, aby mohl křičet o pomoc. Pak pošeptal Livii:

"Teď rychle odtud!"

Ozval se za nimi řev Ippolitův. Rychle vraceli se toutéž stezkou.

Slunce sklánělo se již k obzoru. Na východě ohnivý pruh nebe leskl se tajemnou, rudou září...

Po chvíli pravila Livia rychle, se zmateným pohledem a dosud rdící se tváří:

"Edgare, teď půjdu již sama domů! Někdo by nás mohl zpozorovat. S bohem, můj miláčku!" A slzíc, podala milenci ruku.

"Jakže, Livio, nebojíš se? pomni před chvílí..."

"Na, nebojím se, můj drahý. Proč tak na mne hledíš?" A Livia pokryla, vzpomínajíc na nedávné manželské lože tvář rukama a odvrátila hlavinku...

"Můj andílku, miluješ mne vskutku?" zvolal ohnivě a jaksi nedůvěřivě Edgar.

"Nermut mne otázkou takovou, drahý Edgare," pravila dívka, hledíc mu teď vracně do očí. "Ale jsem nyní zcela zmatena. Vše přišlo tak náhle... Oh jak tě miluju!" zvolala a objala jej prudce, - však hned zas, plaše hledíc kolem, jej pustila...

Ušli spolu ještě několik kroků... Nad hlavami jejich čemal se strop z jehliček a tu a tam světlalo se v něm okénko na temnějící se nebe. Večerní modlitba zpívala lesem. Livia se k Edgarovi přivínila... Lesem žena se vítr a s ním o závod tlupa banditů se satanským Fabiem v čele. Nenávist srší mu z očí, rty pronášejí kletbu. Livie zděšeně vykřikla. Fabio obklíčil překvapené milence, nařídil spoutat a odvlékl je do osamělé lesní chýše, kde před nedávnem hrozným způsobem umučil Edgarova a Cesareova bratra, učenice Riccarda, kde Pietro, dříve bratru svému nápomocný, teď spoutaný v mlabách ležel.

Marně Livia ruce spínala a svým sladkým hlasem Fabio o milosrdenství prosila.

"Nekřič a nekoukej na mne tak těma čarodějnými očima, červe ošklivý," zařval na ni Fabio a dal jí políček, div jí hlavu neurazil.

"Nemohu si pomoci, ten tvůj obličej tak přišerně mne vždy udeřf... Ale tím lépe! Čubičko, tebe čeká pěkný, sladký osud! Vím již, co si s tebou počnu!"

Livia i Edgar mlčeli. Zavládlo ticho, rušené jen hluchým krokem času a těžkým šuměním borovicových stromů. Vítr se vznášal, a lámal větve stromů.

"Hurá, bratře!" zvolal Ippolito, který bandity vyproštěn vřtěl se právě do chýže, "tys měl pěkný lov! Strč jim ruce do vařící vody a ponech je tam tak dlouho až se uvaří, jejich maso zhnědne, změkne, takže budeme moci jejich dlaně tak snadno utrhnout jako se dá roztrhnout uvažené kuře!"

"Tvůj nápad je dobrý a při jiné příležitosti jej skutečným!" děl Fabio. "Ale teď na to není času... Já rozkoušu té děvce prsy a ty si vem na starost Edgara, chceš-li, - svině jsi na to dost velká!"

"To udělám!" zařval Ippolito... "Svině sem, svině tam!" a přiskočil k Edgarovi.

"Počkej chvíli!" vzkřikl Fabio, "Pietro přichází k sobě."

Ippolito uposlechl a zvědavě hleděl na omráčeného Samsona.

Tento dýchal a škulal sebou... A za několik okamžiků zabručel a otevřel oči... Trhl sebou prudce, - a tu upozoroval, že je spoután... Vytřeštěnými očima hleděl kolem sebe, snaže se upamatovat na to, co se s ním stalo... Spatřil Fabia, - a rozpomněl se... Vztekem zavyl. A hned na to napjaly se strašlivě jeho svaly, obličej zrudl, - a provaz vítězí ruce se přetrhl a Pietro vzchopil se na kolena a vytáhl z kapsy nůž.

Fabio přiskočil k Pietrovi a než tento mohl pouta svá přeřznout mávl sekerou znovu po jeho lebce... Pietro sekeru rukou odrazil, povstal a učinil vrabčí skok na Fabia... Ten odskočil stranou, - a bleskurychle udeřil sekerou znovu do býčí lebky se strany ještě prudčeji než poprvé. Pietro zavyl znovu a svalil se na zem opět bez vědomí... Ale lebka jeho nebyla ani teď roztržena... Fabio jej znovu a pevněji spoutal. "K dílu, Ippolito! Čas ubíhá!" -

A Fabio vrhl se na Liviu, Ippolito na Edgara...

Onen uchopil zuby svými prs Liviin. Ukousl bradavku a jal se svými dravčími tesáky rýti se v něm dále... Postupoval pozvolna a stále hloub. Drtil maso úplně, rozdrcené rval od těla, aby se mohl zakusovat dále... Činil tak velmi rychle. A když rozdrtil prs jeden, dal se do druhého.

Livia svřela se po celou tu dobu po zemi a vyrážela temné skřeky... Konečně omdlela... Stejně rval Ippolito maso z Edgarova těla...

Aby krvácení ustalo, nalil Fabio na rány obou žráviny. Strašná jí způsobena bolest probudila opět děti Eurovy.

Tu zaúpěla Livia:

"Otče můj, proč jsi na nás takhle dopustil? Je to k nesnesení hroz-

né! vysvobodí nás a dává, ať umíme rychle! Nevyráží to již a zemřít nemohu..."

A Euros advětil, ale Fabio s Ippolitem hlas jeho neslyšeli.

"Milá dcero, není to mé dílo, že trpíš, ale schvaluji to! Netrpíš nadarmo a tvoje utrpení jest jen klam! A nebude dlouho trvat, dcero má, buď pevná a ty synu též!"

A Livia a Edgar ztichli a nová síla je prodchla - .

"Ta děvka již blázní!" řekl Fabio. "Žvaní nesmysly. Dále! Učín, Ippolito jemu, co já učiním jí! Ale učin mu to o chvíli později, aby měl radost z pohledu na tu, do které se zbláznil."

A Fabio uřízl Livii nos, oba rty, bradu, uši, vyřezal jí kusy masa z lící - . Strašný byl teď pohled na dříve tak krásný obličej.

"Nehleď na mne, miláčku!" prosila Livia. Zošklivěla bych se ti."

Aby zastavil proud krve, nalil Fabio na rány opět žíraviny... Livia snesla tentokrát strašnou bolest bez křiku. - Ale tělo její točilo se po podlaze.

Edgara stihl stejný osud. I z jeho tváře byla po chvíli beztvará krvavá masa. Ale když nalil mu Fabio na rány žíraviny, byl tentokrát méně statečný než milenka a děsně řval... Pak omdlel.

Livia neomdlela, ale tělo její počalo se křečovitě chvěti, oči její se zavíraly a pohyby slábly... A tu počal venku vanout prudký východní vítr...

"Chcípne!" podotkl Ippolito.

"Nechcípne!" řekl Fabio a vyndal z bedny lahvičku...

Nabral do sklenice vařící vody, vлил do ní polovic obsahu lahvičky a pak vлил polovici horké vody Livii, polovici Edgarovi do úst.

"Je to jed," pravil, ukazuje na lahvičku, "který i v malých dávkách usmrcuje zcela jistě za bolesti, které jen málo zadají bolestem, které usmrtily Riccarda. Ale rozdíl je ten, že usmrcuje teprve za den, někdy až za dva dny, - a po celou tu dobu trvají bolesti, při nichž každý seřílí... A mimo to má jed tento ten účinek, že zahání mloby a udržuje při vědomí až do smrti... Dokonce prodlužuje život."

Fabio děl pravdu... Za nedlouho přišel Edgar k sobě a počal ihned děsně řvat a po podlaze celým tělem skákat... A podobně i smrti blízká Livia...

Ale Edgar mezi bolestmi řval:

"Hlupáci, myslíte, že takové bolesti jsou dobrou předehrou k smrti? Chcete nás smrtí trestat? Což nechápete, že je nám smrt teď tím nejvytouženějším cílem? nejsladším přáním a žádným trestem."

"Však ještě hned tak nechcípnete!" zachechtal se Fabio.

"Miláčku," vypravil ze sebe svěřejší se Edgar, "již teď cítím, jak utrpení je dobré! Nežil jsem dosud, - teď teprve, když tak hrozně trpím, cítím, že žiju, že hledím v hlubiny života... Jen pak jsme něčím,

když se celá naše bytost svíjí. Utrpení je nejvyšší prospěch... Cítím duch Eurův v sobě, škoda, že nebylo to dříve... Byli bychom zpřetrhali pouta..."

Víchr se vznášel a svištěl a hučel a burácel...

"Již šlejší!" radoval se Fabio.

Ale náhle připlul obromný bílý mrak, zahallil Livii mlhou jako závojem a hned vznášel se výš a výše...

"Na shledanou, miláčku!" zavznělo ještě sladce z nebeského oblaku a božský zjev zmizel zrakům lidí...

Edgar chvěl se v blahé extasi, necítil svých hrozných bolestí, ale když Livia zmizela, pozbyl vědomí...

A víchr zcela umkl a nastalo ticho... Ale na východním obzoru vznášela se ohromná postava boha Eura, usmívajícího se a náručí rozvírajícího.

Překvapením omráčením bratři procitli již za dvě minuty. Fabio dřívě.

Povstal, kopí Ippolito.

"Rychle vstaň!" zvolal. "Nesmíme mařit čas! Ta děvka byla čarodějnice! K čertu, kde je? Nikde ji není vidět! Nikde! Opravdu! Vzal si ji čas nebo co? Teď skončím se psem! Tři minuty přes šest, - hm! do sedmi hodin nejdéle musí být zcepeněný... Zas už omdlel? - Ostatně, - to se mně právě hodí!" Houkl na bandity, kteří seděli asi 100 kroků dále na mezi a s otevřenými hubami hleděli, co se v samotě děje:

"Nic nového?"

"Nic, velkomožný pane!"

"Tím větší pozor dávejte vy a ostatní! Osle, rychle!"

"Bratře!" hekal pitomý Ippolito, "to bylo hrozné... A ten strašný vítr k tomu... Fouká vždy takový vítr, když čarodějnice jede do pekla?"

"Nežvan! Co dělá ten blbý pařez? Dosud bez sebe... Není chcíp-lý? Není! To je dobře! Nechcípneš jen tak, sloupe pitomý! Má vůli se nic nesmí protivit!" Okamžik přemýšlel... Pak děl, rozhodnut:

"Pomoz mi vynésti tuto bednu na dvůr!"

Rychle vynesli těžkou bednu. Fabio ji otevřel a překlopil... Vyvalila se z ní mezi mnohým i nevelká rakev.

"K čemu ta rakev?" tázal se Ippolito.

"Kopej pro ni jámu a co nejrychleji! Hej! poďte sem rychle a bratři pomáhejte!"

Bandité přiběhli a v několika minutách byla vykopána jáma tak hluboká, že rakev do ní dobře se skryla.

Mezitím byl Fabio u Edgara a vrátil se s ním, dosud bezvědomým.

"Dost!" velel pracujícím a přistoupiv k rakvi, otevřel ji.

Byla to zcela obyčejná rakev... Ale v jejích dlouhých stranách byly vyvrtány malé dírký... Fabio počal se hrabat mezi vyklapenými předměty a v brzku našel dlouhou plechovou rouru... Tuto vstrčil do jedné z děr...

Pak ovázal pro všechno Edgarovi oči, velel přítomným, aby byli tiší a nalil bezvědomému zbytek jedu do úst... Pak uchopil jej neprodleně a vložil do rakve... Ale Edgar nemohl se tam vejít. Fabio vynal sekeru a zasápal:

"Učiním to jako prokrustus!"

A utal Edgarovi obě nohy asi uprostřed lýtek... Edgar sebou trhl... Fabio šoupl jej teď do rakve a víko spěšně a tiše přiklopil...

Z rakve ozvalo se šoupaní a sténání... Patrně přišel mučený vlivem nového zmrzačení a jedu opět k sobě.

"Výborně se to podařilo!" zašeptal Fabio a velel banditům:

"Ty se budeš modlit a zpívat jako kněz nad hrobem... A ty budeš plakat! A ty, Ippolito, drž hubu!"

Bandité uposlechli, ale činili rozkázané velmi falešně a s odporem. Edgar zatím v rakvi se zmítal a řval děsnými bolestmi...

"Budeš myslet, že je právě pohřbíván!" zašeptal Fabio Ippolitovi.

"Jen zbyl-li mu k tomu ještě rozum! Chlapil lépe, přirozeněji a hlasitěji!"

Bandité ječeli a téměř řvali... Ale hlučněji zněl řev Edgarův z vnitřku rakve.

"Teď zazpívej: Requiescant in pace!" velel šeptem Fabio.

Bandita tak učinil, - a Fabio uchopil hroudy a kamení a počal je házet na víko. Ippolito i bandité mu pomáhali... Pak uchopili lopaty a za chvíli byla rakev značně zaházena.

"Marš odtud!" velel nyní Fabio banditům.

Potom ucpal konec plechové roury, jakož i protější otvor v rakvi a usedl vedle... Děť tiše k Ippolitovi, zatímco Edgar stále vyl a o stěny rakve tloukl:

"Tak teď již snad chápeš? Snad jsi ve své líné fantasii již někdy si představil, jaké musí být muka a zoufalost zdánlivě mrtvého, jenž byl pohřben a jenž se v rakvi opět probudil... Musí to být rozkošné! Nuže, tento krásný požitek připravil jsem tomuto psu! Nan nebude to již asi mnoho působit, protože předně je žitý a za druhé bolestmi zpitoměný. Hleď tyhle díry! Davřil jsi se k čemu jsou? Je-li pohřben zdánlivě mrtvý netrvají jeho muka v rakvi dlouho, protože se udusí brzo... Ale následkem mého výmyslu mohu muka tato prodloužit, jak dlouho budu chtít! Až se bude dusit, pustím mu tam pomoc této roury a kovářského měchu čerstvý vzduch atd. Mohl bych jej též zakopat hluboko do země, - vstrčil bych i do druhé díry rouru... Tak rozumíš tomu, asle?"

"Rozumím!" děl Ippolito. "Krásný nápad od tebe! Nechat člověka celé dny se dusit a udržet jej v domněnčí, že je pohřben, - toť vskutku krásné."

"Již se dusí!" řekl Fabio. "Rakev je malá! Za chvíli mu vypustím vzduch. Kde je měch? Aha! zde! Ale s ním budu to opakovat jen do sedmi hodin, pak jej nechám se zalknout, - nechcípne-li již dříve! A pak odjedeme dále, pojedeme do Rakve. O té skrýši nikdo neví, ani Cesare! Tam mne čeká oddanější i statečnější tlupa banditů nežli tyto baby zde. Nechtěl jsem, aby tamti zvěděli o umučení mé sestry Livie, neb jde o ní pověst, že je dcerou boha východního větru - Eura, který prý oživil její tělo, když mrtvé na svět vyšlo a od té doby je jejím ochráncem... Hahaha! Ti pověřiví chlapi by strachem zpitoměli. Ta žubka musela zhytnout, jinak by si byla dělala nároky na peníze mého otce! Ale ty má v opasku na těle a nikdo mu je nevezme! Ovšem zbývá ještě Porcia. Nevím, kam prchla. Mám tušení, že k Cesareovi, proto jsem zastavil stráž. Škoda, že Pietro v posledním okamžiku selhal. Dříve ke všemu svolný, najednou si zde vše rozmyslil. Proto jsem jej musel spoutat! Draze mně to zaplatí! - Ale co žvaním? Musím pustit do rakve čerstvý vzduch! - Hrome, - již čtvrt na osm -"

A Fabio uchopil měch. Zatím, co jej nasazoval na rouru, děl:

"Budeš koukat, jak Pietra budu mučít!... Ale hrome! Jeden bandita sem cválá jako blázen. Nejspíš se blíží četníci! Stojí to za to, aby tak bláznivě ujížděl?"

Již zde byl bandita, zcela uchvácený. Zastavil koně a spěšně hlásil:

"Velmožný pane, blíží se tlupa jezdců! Jsou čtyři! Cválají tak rychle, že za pět minut jsou zde! A pokud jsem mohl z dálky rozaznat, jest jeden z nich oděn jako Cesare!"

Fabio sebou trhl a Ippolito zbledl...

"Hej!" houkl Fabio na blízké bandity, "jeďte co nejrychleji k našim zadním a postranním strážím, ať sem ihned přijdou! A ty, posle, rovněž! Pospěšte si a křikněte na ně již z dáli!"

Bandité odjeli a Fabio děl:

"Doufám, že se ho zde zmocníme! Přivítáme jej palbou z chalupy a musíme jej trefit! Co se toho psa týče, nemám již čas zabývat se s ním! Ať se zalkne! - beztoho je blázen! Ale vynahradím si to na Pietrovi! Připrav si zbraně! Fuj! on se třese jako osyka, kravské lejno!"

Tu zavzněl nový dupot a přicválal druhý bandita.

"Pane!" volal již z dáli, "blíží se Cesare ještě s třemi muži! Je již pod kopcem! Utečme!"

"Baba! zde zůstaneš!" zavyl Fabio... "Budeme se bránit proti nim!"

"Bránit se proti Cesareovi?" zvolal bandita a pobídnul koně v další cval... "Pěkně děkuju, velmožný pane! Je to nápad od vás!"

"Pse smrdutý!" zařičel Fabio. "Tvůj útek ti málo pomůže!"

A nasadil pušku k líci, - stiskl a rychle se vzdalující bandita skácel se s koně.

Fabio stal se nyní energickým jako nikdy před tím... Zavyl na Ippolita:

"Rychle do chalupy! Zapálíme ji a prchneme! Zde bychom se my dva proti nim neubránili. Ti psi banditští nepřijdou včas a snad rozuteknou se právě tak jako tato baba."

V největším spěchu vnikli do chaty, rozhrabali oheň v ohništi, naházeli na zem smolná polena, polili petrolejem a zapálili. Modré a zelené plameny plazily se z nich a vysoko šlehały, osvětlujíc krvavou zář tměl se kraj.

Fabio a Ippolito prchli.

Ale i Pietro v nejvyšším nebezpečí probíral se z mrákat, náraz pochopil co se stalo, vypnutím vši své ohromné síly zpřetrhal pouta a plameny již olizovaným oknem chýše skočil do tmy...

DELEND

O deváté hodině v červnu seděl Delend v jednom z malých lokálů turistického hostince většího horského města. Jen několik osob zde sedělo, hlavně venkovských a několik smutných žen. Z vedlejší velké místnosti zazníval stále žum hlasů a tóny triviální hudby. Světla již plála, ačkoliv nebe, viditelné jen hořejšími třetinami oken, dosud svítilo. Nízko nad ohromnými bílými horami zlatověl měsíc, skoro úplněk.

Dvě jasné hvězdy svítily nad ním paradoxním polodenním světlem. Dlouho již hleděl na ně Delend v hlubokém zamyšlení. Jeho bledá, dosud mladá, velmi sličná, nápadně výrazná tvář nepohnula ani svaem; nepohnula se ani krásné, štíhlé tělo, víčka duchových, dětských očí nezamžikala. Zcela nezvykle smutně bylo mu po celý den, tak sladce smutně, tak dráždivě, těšivě trapně; a zde v hostinci vyrostla ještě nálada ta a odnesla myšlenky jeho někam v neznámo - snad někam, kde sdílily ty dvě saffrové, stále hybné, sotva dva měsíční diametry od sebe vzdálené nebeské jiskry.

Pomalu stávaly se světlejšími, matný azur šedivěl. Tíšeji, avšak nepřetržitě, jako když řeka hučí, zněly z vedlejší místnosti hlasy, jakoby jen jeden mystický hlas samomluvy. Stále tíšeji mluvily okolní ženy, konečně všechny jen šeptaly, jakoby se o něčem proti Delendovi radily. Ta z nich, jež jej při vstupu do hostince nejsladčeji upoutala, však mlčela a hleděla rovněž bez pohnutí na nebe v hořejší třetině okna.

A dvě hvězdy svítily stále víc...

Náhle sebou Delend trhl - a plaše, skoro ustrašeně rozhlédl se po místnosti - tak jako ten, kdo byl zachvácen náhlým točením hlavy a div se neskácel... Co to bylo? Něco jej v nejhlubším nitru udeřilo, něco - ale co, naprosto nedalo se postihnout; bylo to však silné. A co po tom zbylo, byl zvláštní děs, propastný, kouzelný, svůdný, těšící se děs a po té něco tak divného, tak sladce opojně divného...

A uplynuly chvíle. - Co se dělo dále, nemožno popsat, jako vůbec vše; jen jistá bledá konvence čílní popis, čílní literaturu možnou. Kdyby zde uváděno bylo, že mimo bezvolné snění, jež u Delenda dominovalo, vybleskovaly zde i zášlehy vůle, pokusy o dirigování myšlenek, aj - kam

by se poděla nutná beletristní iluze? Nutno nechat zatím parentheticky Delenda bez vůle. - Ale přese-li takto, neměla by vše následující mít kondicionelní, výsměvný ráz? Jinak běda! vše to beletristicky je špatné. Ale slepota, to jest úmyslné oslepení a vidění, to jest zase úmyslné oslepení - je totéž. A proto jen hazardně kupředu přes tento hrozný odstavec - jenž je právě proto nejlepší, že autor, přse jej, byl si o každé jeho myšlence naprosto nejasný.

Ona dívka plakala. Nikdo z vedle sedících se jí neptal po příčině toho. Počínali všichni mlčet. - Jásavá, heroická melodie zazněla z vedlejší místnosti; směšné hučení četných hlasů přestalo být téměř slyšitelným. Snivě plynuly chvíle, vše se propadalo, měnilo se v nic. A náhle - - - Zcela náhle, beze vší příčiny se ve fantasii Delendově zjevil mezi oběma hvězdami ženský obličej. Hvězdy - světla očí, ostatní zažehlo se k tomu... A byla to tvář ženy mladé a krásné a bledé a tajemné a byla to tvář Althey, kterou Delend ve svém románě před 12 lety stvořil, v kterou vdech duši svou a snivou lásku tenkrát a až dodnes miloval - ; a byla to p r á v ě ta tvář, kterou spatřil jednoho červnového předpoledne v uzounké aleji kvetoucích šerfků - neboť "tatáž" tvář je vždy, kdykoli ji spatříme, jiná. A tenkrát byla nejmocnější, tenkrát uchvátil vír tajemné její krásy duši Delendovu nejstrašněji a nejpříšerněji, tenkrát zatočila se ona i hlava nejúžasněji snad v celém životě při pohledu na propastné ženské oko, ženský pohled, modrý, mimo nebe, modro šerfků fosforově odrážející... A nyní - vyvstala v jeho fantasii, těsně, hraničící s jeho smyslovostí, tatáž magická krása v téže síle a hloubce - a ne tatáž krása tváře - ale tytéž, zcela tytéž nevysvětlitelné, omamné pocity, které s ní bleskurychle v jedno tělo srostlé, vyrazily na povrch duše! Vše totéž - i šerfků zvoněl, i celá tehdejší duševní atmosféra vzkřísila se z hrobu - minulost stala se hromovou detonací zázračně přítomností - zas, zas živa, zázrak skutečností... Marně snažil se Delend po léta vzkřísit v sobě t e n t o obraz hrdinky svého románu, kterou po dlouhá léta hněl perem své fantasie, odřval duhovými barvami svých snů - teď náhle beze vší příčiny v něm vyhměl jasně, jasněji než tenkrát, nejjasněji jak jen možno - tam na modravém nebi mezi dvěma safírovými hvězdami, - že "jen" ve fantasii - co na tom? Zrak je druhem fantasie, fantasie druhem zraku. ---

Avšak tentokrát nebyla to pouze smrtící slast a černost, co tvořilo oblačný oděv fantomu - byla to i černá, hrůzná h r ů z a , naprosto blíže neoznačitelné. Jakoby pekelný nějaký víchř, z draků a nestvůr složený, se náhle zdvihl z podzemních slujů duše, tak jí zafíčelo cosi ledově, vše z ní mžikem odvážlo a ovládlo vše samo - jako čirá, všech ideových příměsí prostá hrůza... Byl to děs, jaký cítíme při zjevu stra-

řidla - bylo to ale ještě něco jiného, něco víc... Již počáteční propastná slast měla v sobě mnoho děsu, spočívala snad ve zvláštní jeho modifikaci, ale vzápětí jakoby děs masku odvrhl - rozkož zmizela - zašklebilo se jen hrůzné leknutí. Krev se v Delendovi zastavila, dech zmrzl, oči vytréštily ze strnulosti zsnalé tváře.

Ale ono tajné i bezvědomě vládnoucí něco, zvané vůle, hned zas vykonalo svou podzemní práci a přivedlo Delenda k "sobě" aspoň poněkud. Jako před okamžikem jeho tělo sebou trhlo, tak i teď, nabývající vlády - a Delend se z plachého pudu lidského ohlédl kolem. A jeho zrak byl tajemně zastaven pohledem oné nedávno plačící dívky, upřeným naní tak sladce něhyplně a ustrašeně zároveň. Pocítil temnou rozkož z viditelného pohledu a podvědomě zahřála mu duši myšlenka: jsi milován, nejsi sám, druhá duše chce sdílet tvoji hrůzu - a zlepšila rázem celý jeho stav ... Ale hned začal myslet na to, co předcházelo, na to mocnější ---

"To bylo něco!", děl si po uklidňující chvilí polo šeptem, polo jen v duši. "Měl jsem kdy okamžik takový? Ne - udeřila nejvýznamnější vteřina mého života... Tak slunečně jasný byl celý ten vnější i vnitřní zjev - hloupé rozlišování zde: což bylo fantasma něčím vnějším? - ale já - kupodivu! považoval jsem je v této chvíli za smyslový obraz!... a ony slastné a hrůzné a bezejmenné proudy - byly jen city? Ne - byly to proudy, byly to city ve smyslové obrazy přestlé, byly to smyslové obrazy v náladách, v něž samy sebou přešly, nálady - potencované nálady to byly! "Vnější", "vnitřní" - jak školácké to distinkce, jak zcela je jednou přetvoří vývoj ducha!... Tak slunečně jasné to bylo, tak absolutně mlhavé - je to slunce, tato mlha, tak divukrásné, tak magické, tak slastně hrůzné, tak smrtelně slastné; co třete se, nedochůdčata hadrářská, abyste majestát něčeho oděla svou ubohostí, majestát, pro nějž slova musf člověk zděditi teprve od bohů!... Ale - co to bylo? Za něco nadpřirozeného to prohlásit - to vzpěčuje se zmocnělý rozumový instinkt; za něco přirozeného - neuznají to nikdy všechny hlubší instinkty; a třeba se mýlí - jsou tím vyvráceny? není svět omylem? není vyvrácením věcí, schází-li v ní smysl?... Živé fantasma, velmi živá vzpomínka - řekne rozum; a ta čarovná duha pocitu ji obetkávající. co jiného to, než ustrnutí, zachvění ducha, mrtvá minulost stala se přítomností? že strašidlo vyšlo z hrobu? Skutečná vzpomínka - minulost, staví se v nejplnějším smyslu přítomností, je snad zdroj vší poesie a magie. Ha! vždyť ona žesťková alej kvetla před několika minutami zase, stejně jako tenkrát, nečekající deciliony aeonů až věčný návrat téhož zrodí se zase... Ó pak není divu, že to, co jsem cítil, co cítil jsem, tu slast a propast, krásu a hrůzu... Ale tato byla přece jen nezvyklá - děsná - nepochopitelná, něco v ní bylo, co mne zvenčí uchvacovalo, mnou zaeloumalo, mne kamí stáhnout chtělo... A podivno - necítím ještě teď tyto duchové spáry?...

Ano - něco pode mnou po mně sahá stále - to ničemu nepodobné rozčillení, to hrobové očekávání, slunce jasné tušení - hrůza, co se to se mnou děje? Zešílím - - - ?"

A vskutku cosi elementárního, cizího tlouklo na jeho vědomí, tak od něho, od vůle jeho neodvísle, jako v noci úderu na domovní dveře. A v pozadí toho se temně černala jako strašidlo v černém rubáši, představa Althey, neuvědoměná náhle zase vyvstala ve fantasii Delendově jasně tvář ze šerškového loubí - velmi jasně, ale přece ne tak jako prve. Zhasla zas - a v neustávající mlhavé hrůze zaznělo temné hučení jako podzemních moří, protkané hlubokými, světlými úderu jako podzemních hran... Co to bude?, zašeptal si, polo strnulý, čekaje, co bude - dílem zvědavostí, dílem hrůzou, dílem zmatkem o schopnost rozhodnouti se k jakémukoli boji oloupen... Vlasy se mu počaly ježít - něco podivného její ovanulo, něco - co bylo blízko ---

Tu zazněl slabý výkřik a - Delend sebou trhl, tupě odvrátil zraky od noční oblohy na dívku stranou --- a cizí moc jakby se byla od něho odvalila... Spatřil ještě ruku oné dívky někde nad Delendu ukazující i její zděšený pohled.

"Co je, probaha?", zvolala její přítelkyně.

"Už nic - ", zašeptala tázaná, plaše se vyhýbajíc pohledu Delendovu. "Byl to - přelud - anebo i to se mi jen zdálo..."

Z vedlejší místnosti zazněla mohutná árie. Delend se vzchopil a napjal všechnu vůli. "Pryč odtud!", řekl si, "nebo přivalí se to zas - a cítím, že s tím nejsou žerty; snad to zárodek šílenství - snad něco ještě horšího; zárodkům třeba čelit. Snad lokalita tato, prosycená čertví jakými duchovými fluidy, je toho příčinou - snad i ona mladá čarodějnice..., snad nějak na mne příliš působí - buď jak buď - pohyb, vítr, plutí tisíců předmětů mimo mne, vůle a veselost zapudí tyto příšery. /Rychle kráčet ulicemi ještě dosti oživenými a mimo jisté rozbourání, nutný následek takových otřesů, necítil teď ničeho. Byla horká, vonná noc, noc jako zšílený den. Neobyčejně bílá byla obloha, luna zářila až oslnivě, děsivě bílá byla temna ohromných hor nad střechami. Svět vůně hýřil hlučněji než za dne - svět magických tušení, čarovný oděv neznámých světů. Vesele hlučící hlasy lidí paradoxně zaléhaly v to a strašidelně, jako přizrak mrtvých o polednách se zjevívší./

Stále klidnější a srdnatější bylo srdce Delendovo. Stále více mizely poslední stíny extatických chvil v hostinci a zůstala téměř jen radost z nich a krása jejich. Dvakrát, třikrát proběhl v opojení svém napříč celým městem, víc a více ztrhávajícím a přepouštějícím vládu. A stále klidnější

a srdnatější bylo srdce Delendova, až zpočalo monolog. "Příšery", řekl jsem si, odcházejí... Tak nazval jsem, slaboduchý, nevýslovně sladké zjevení ženy, kterou jsem suma sumarum nejvíce ze všech miloval - a na níž jsem ovšem nebetýčnou hloupost svou nejlépe osvědčil... Jak přece jen musil jsem ji mít rád, když pouhé fantasma její tváře obdařilo život můj nejvyšším, nejcennějším jeho okamžikem. O jak to bylo k nepopsání krásné a sladké a veliké! jak nádherný je svět! a láska focus jeho záře! Ó rozplynul bych se i teď ještě ve vzpomínce na nedávnou vzpomínku její tváře; o není to jen jedno opojení - je to Opojení samo!..."

Zastavil se, nabral dech, uhodil vztekle holt o zem. "A tento poklad pokladů, cíl mého života, smysl jeho - nechal jsem tak pitomě přeletět mimo sebe, měl jsem jej - a na ruce už, a ona, zvyklá sahát po každém lejně, nesevěřela jej v pěst!... Ovšem tenkrát byl jsem ještě příliš mladý - má přirozenost celá - pak ona fatální epocha - ne, vinen nejsem, musilo tak být, hloupější obviňovat se z jakékoliv hlouposti, než jakékoli hloupost... Chtěl jsem to napravit - ale zmizela zcela - nemohl jsem ji najít?... Ne, však při větších energiích - snad přece... A - a což je pozdě? Mně je teprve 32 let, ona starší rozhodně není - o mnohé jsem se dosud nepokusil, prostředky mám - a kdyby polovice mého jmění na to padla - koupil bych drazě dosažení svého životního cíle?... Ano, - pokusím se o to nalézt ji!... Jistě nezemřela - má tuhý život ta kočka - má tušení, pravíci: "tento člověk bude dlouho žít - tento brzo zemře" - neklame mne nikdy. Někde rozhodně je, snad vdaná - fuj! - jak to je bagatelle! I kdyby deset legitimních fakanů měla, padla by mi v náruč při prvním mém laskavém úsměvu - hrome! ani jsem se tenkrát po celé ty čtyři měsíce na ni neusmál - že jsem ji nepozdravil je odpustitelnější... Ona, cítilm to dnes tak silně, milovala mne, miluje mne dodnes - snad na mne před nedávnem právě intensivně myslela - snad měla moji vidinu právě tak jasnou - musím si zaznamenat přesné datum - vlastně hloupost! mohu kdy na tento večer zapomenout?... A pak sny mé o ní - i teď, po 12 letech, kdy na ni skoro ani už nemyslím, navštíví mne v nich - třeba velmi podivně, aspoň jednou za měsíc - patrně proto tedy, že ona myslí na mne víc, než já na ni - ano, víc mne miluje! ale má láska je pouze pod jakousi vápennou skořápkou, bráncí v rozpětí, ale skořápka může prasknout a láska vyletět jako orel; tak u mne vždy zvykem."

A snil a přemýšlel dál, co činit, aby Altheu našel - co by pak činil, aby se jí zmocnil a další a další sny. Stále více mizely poslední stíny extatických, stále více omamujících vůní. Konečně se rozhodl jít domů.

Prošel poslední, dědinovitou, do kopce přiskře stoupající ulicí na západní straně města a ocitl se na cestě polní ohraničené, ještě přískřejší. Stoupal po ní jen několik set kroků a stál na kraji dosti divoké rokle, dr-

lem černé skalnaté, dletem chomáčky lesů a houštín porostlé. Staupal chvíli ještě po jejím dně, přeskakuje tu a tam prudkou hlučnou bystřinu; pak zabočil napravo na strmou severní strán... Zde již byl v boku komplexu ohromných hor, visících bezprostředně nad městem. Následkem únavy po skoro dvouhodinové, rychlé chůzi a živé hře myšlenek, bylo jeho myšlení otupělé a slabý proud jeho se chvílemi ztrácel v podzemí podvědomí. Při vstupu do rokle jej opět ovanul onen tajemný děs; ne silně, ale utekl se přesto. "Ještě to není mrtvo?", děl si, "na, snad jen poslední, zcela přirozené dozvuky..." Neopakovalo se to, přesto však nebylo Delendovi příjemno... A z kalného jeho vědomí vystupovala bezděky zase stále matná představa vysněné Althey. Ale neuvědomoval si toho skoro.

Vyšel z husté houštiny a spatřil asi deset metrů nad sebou svůj dům - temnomodrou jednoposchodovou vilku podivného tvaru, ležící skoro na vrchole severní stráně rokle - asi osmdesát metrů nad městem - zde, v této divočině na velehoře již a vzdálený jen pět minut od kraje města, skoro stotisíc lidí čítajícího. Sám v něm bydlil, jen jednou denně, v jeho nepřítomnosti, zašla sem žena, aby udělala nutné domácí práce, přinesla nutné věci.

Unaven a zamyšlen neuvědomil si ani, že dvě okna v poschodí byla žlutě osvětlena. "Dnes se opravdu těším na spaní - i jídlo," děl si, vstupuje z nevelké zahrady do domovních dveří, jež za sebou ihned zamkl.

Stál v tmavé chodbě - a tu náhle třeskla v něm nedávná hrůza plnou silou - takovou, že bezmála by byl z domu utekl; již učinil několik kroků k vratům, ale včas se zastavil. Napjal vůli, setřásl netečnost, chvěje se při tom. "Hanba už!", zasyčel. "Po celou dobu té komedie dosud ani jednou třeskutě jsem nezaútočil - a umím to - nuže - všemu se smějící heroismus!... Haha! Je to, proti čemu bojuju, hodno takového vzepjetí? Jako bych celou divisi poslal proti dvěma ubohým zlodějům, kteří jdou krást králíky!"

Přes vzkříšenou, dosti statečnou náladu, cítil, že jej strach neopustil, když se ubíral dále. Náhle jej ovanula elementárně perut znovu, třeba ne tak silně, jako před chvílí, že bezděky se zastavil, naslouchal... A zaslechl - někde před sebou - divné zašešestění - a hned na to zavánul dosti silný průvan tmou.

"Odkud průvan," děl si, stanuv zas a čtě, že srdce mu tuhne. "Nikdy zde nevané... Otevřel někdo?... Zloději? Nebylo by divu - do vily na samotě, jen jedním bohatým člověkem obývané, většinou zcela prázdné. Ó, jsem ve svém domě? Království za sírku! Vše nějak cizí zde - nevešel jsem do vily o kus dále? Ale nepamatuju zcela dobře, že z prostředního okna fronty v prvním poschodí svítilo světlo - dvě okna po každé straně - druhá vila má jen čtyři. Avšak - proboga! Kde se tu vzala

světlo? Že jsem nezapomněl zhasnout vším zcela jistě. Není pochybnosti - někdo tu je. Co teď? co teď? Nejmoudřejší - utéci, vrátit se se strážníky... Ale zatím? Lecos bych nerad, kdyby mně bylo ukradeno. Lepší ovšem být okraden, než zabit - což se může jednomu člověku zcela lehce přihodit, překvapí-li - a k tomu nemaje světla - několik chlapů. Ale zbraně aspoň mám při sobě. A statečnost - a lhostejnost všeho... Všim, kde jsou sirky - hned zde v tomto pokoji... Ach, zas to Altheino fantasma... zas ty tajemné pocity... Aby tak byla zde, živá! Ach...! Co činit? Kdybych prchl, upadl bych snad i v její opovržení...

Poznovu zavál příšerný vítr tmou a teď pocítil Delend velmi určitě vůni šerku, která kdysi za červnového odpoledne kvetoucím loubím prosycovala, když úzkou alejí šel a živý obraz své vysněné milenky potkal... A rázem vstala z hrabu ona kouzelná chvíle - slast - promísená děsem nově se vynořivším, uvedla jej téměř v extasi - a vlila mu mohutnou srdnatost.

Našel hned zápalky, rozžehl lampu. Nová odvaha se zrodila. Rychle se přesvědčil, jsou-li jeho zbraně v pořádku, vypálil jednu ránu z revolveru, by zloději, jsou-li v domě, raději včas utekli. Ale nevěřil nyní, že by to byli zloději a smál se početlosti svého výstřelu.

Vešel s lampou v levé, s revolverem v pravé ruce do sousední místnosti - do druhé, třetí, čtvrté. "Nikde nic. Nic tu není," zabručel s ulehčením - neboť jeho touha najít Altheu zatím velmi ochladla... Pomyslel si: mohl bych zde v přízemí ulehnout teď ke spaní --- tu zaslechl přímo nad sebou tiché kročeje, lehké, ale tak strašně zřetelné. -

Bylo mu, jakoby dostal ránu kyjem. A zase byl by bezmála z domu prchl. Vůle však zvítězila. "Ať se děje co děje - půjdu tam," rozhodl se; "co záleží na životu - na všem - jen sílu - a v každém okamžiku jsem vítězem, nepodmíněným čímkoli."

Pomalů vystupoval po kamenných schodech. "Dobrovolně nesou mne mé vlastní nohy krok za krokem k smrti - nebo k něčemu hroznému," děl si - ale šel dále... Ovládala ho myšlenka, že jsou to zloději - vrcholem směšnosti zdál se mu nápad, že by to byla Althea... v bytě cizího muže - jaká nevěstka by to byla! Něco naprosto absurdního. Nebo snad je to jen nějaký můj "přítel" - ech! lhostejno! budu se stále domnívat, že jsou to zloději a myslit na boj -".

Ocitl se na chodbě prvního poschodí, otevřel - cíťe, že jeho duch začíná slábnout - krajní dveře. Neviděl ničeho - ale bylo mu jakby hned před jeho objevením cosi bylo odtud lehce prchlo. Zastavil se na chvíli, nabral dech, sebral ještě jednou myšlenky - a zaclonil lampu. I viděl, že klíčová dírka vedlejšího pokoje žlutě září...

Bylo mu tak divně, tak děsivě, tak děsivě, tak divně. Ale přes to vrcholila myšlenka, že jsou tam zloději a nerozmýšleje se už dále, vztek-
le otevřel. Byl v tu chvíli statečný a přesvědčen, že ničeho se nelekně.
Avšak strašné, neovladatelné jsou hlubiny ducha: nemá jich, kdo myslí,
že se ovládá; lépe: ony se nikdy vědomí jeho neprojeví - má je, nema-
je jich - jako nemaje, má milion ten, kdo jej vyhrál losem, nevěda o
tom.

Neobyčejně, tak divně, živě jasně osvětlen byl nevelký pokoj, nej-
milejší z jeho komnat. Bylo mu podivně v první okamžik, jakoby nikoho
v něm neviděl. Ale ještě podivnější bylo, že hned v okamžik následující
či již ještě dříve viděl - tři kroky před sebou - hrdinku svých snů - Al-
theu...

Stála nepohnutě v bílém žatě vysoká její postava, nepohnutě hleděty
nan velké, sladce příšerné, démonické její oči z nepohnutého, bílého,
mramorově krásného obličej. Tak tu pojednou vzpřímeně stála jako sra-
žené světlo, zmrzlý blesk, vtělená hrozivost a zázračnost a obklopo-
valo ji tajemné, hmotné nehmotné fluidum strašidelnosti. A tak děsné
bylo to vše - - - že Delend, zapomenuv všechny nedávné statečné poci-
ty - uchycen ve vír bezejmenné hrůzy, s dětským výkřikem nazpět se za-
potácel až do středu pokoje, z něhož byl vyšel... Byl by se skácel,
kdyby se nebyl opřel o stůl. Před očima měl tmou, což těžkého tlačilo
jej jako smrt dolů, dolů... Všechny údy tuhly, vědomí téměř zmizelo...

Co se dělo dál? Dlouho trval tento stav? Nevěděl; jen to utkvělo
v paměti, že dlouho viděl jako v mlhách bílou a stále bělejší a nepohnu-
tou postavu v sousedním pokoji, že temně viděl v ní svého největšího
jediného nepřitele, svou propast, svou smrt, že se mu zdálo, že kdyby
postava ta začla k němu kráčet, kdyby se jen pohnula - že by nutně mr-
tev klesl... Celá jeho bytost, vůle neschopná děsným záchvatem, jenž
činí člověka něčím jiným, než je, změnila se jen a jen v hrůzu před
mrtvolně nehybnou, světle vyhřmělou postavu sedm kroků dále - jež ne-
mizela a nemizela.

Pak náhle cítil, že počátky vůle se mu vrátily. Podařilo se mu polo-
žit si ruku na čelo. "Utřel!" vyštěhlo v něm - a jeho tělo se dalo v po-
hyb. Pomalu, pomalounku, jako želva se šine, šoupal se ke dveřím - z
části proto, že rychle dosud nemohl, z části proto, že nechtěl... "Mu-
sím se vykrást, aby to nezapozorovala!", děl si - a příšerně pomalu, jako
strašidlo, jako neživá ručička hodinová - hýbal se dál a dál. Při kaž-
dém krůčku se těšil: "Už jsem zase o kus dále od nejhroznějšího nebezpe-
čí" - a blbě se usmíval při tom... Tu postava zmizela jeho očím - stěna
ji zaelonila... Náhle se ho zmocnila ohromná radost: "Sešlo s očí nebez-
pečí - sešlo se světa!", pomyslí si - ale vzápětí děl si zděšeně: "Vždyť

postačť její krok - a zas ji uvidím - skok - a už je mi na zádech!" S novou silou a duchapřítomností šel dále - rychleji než dříve, ale o nic hlučněji... Neobjevila se. Překročil práh - octl se na chodbě, zrychlil chůzi. Zazněl praskot pod jeho nohou. K smrti se lekl, nevěda v tu chvíli, způsobí-li její sám či strašidelné zjevení. Tím rychleji šel - stále rychleji, hrůzou zmíraje seběh se schodů, proběhl temnou chodbou - zase děsně jasně pocítil ono vání - otevřel dveře - a nyní prchal jak nejrychleji mohl zahradou dolů k rakli.

U dvířek se zastavil - instinktivně pohlédl nazpět. Nikdo v zahradě - světlo v prvním patře planula stále... "Nemusím se již bát!", zajásal, "ale přesto neškodí utéci co nejrychleji z této rakle - v jejích příšerných temnotách taková příležitost." Běžel dále. V půli se zastavil. Spatřil něco blého za sebou... S výkřikem dal se na útek před sluneční skvrnou. A běžel po ní cestou a teprve na kraji ulice se zastavil. -

Dvojice milenců se tlačila poblíže vrat. Dvě okna opodál byla osvětlena - tak jinak, než okna ve vile... Nevěda proč, zastavil se Delend - a okamžik na to se mu vrátila celá jeho vůle a děsné, tajemné pouto z něho spadlo. Zase byl sebe mocen. První pocit bylo hluboké ustrnutí nad tím, co činil před chvílí - závrtný stud... Ale ten ihned zmizel - měl vůli!, pochopil, že stydět se může leda za to, že mohl upadnout ve stav, v němž mohl činit věci tak studuhodné - ne za to, co učinil. "Má to stejně tolik se mnou činit, jako horečkové delirium, jako velká opilost," řekl si rázem... Vztek se ho zmocnil. První pocit byl: běžet nazpět a podívat se zjevení pořádně na zuby. Ale věc byla příliš složité, nedávný děs příliš silný, než aby ztratil všechnu moc. Jíž po pěti krocích nazpět se zastavil - a z motívu, aby párku u vrat se nezdál bláznem, jal se obvyčejným, rychlým krokem kráčet dál do města.

"Děsné!... Krásné!... Nevyslovitelné!... Ona - tak!... Oh!... Co to znamená! K zešílení!... Ona skutečná?... Ne - ne - nebo snad přece?... Toť vyloučeno... Ale - ta bezdná hrůza... to bezdné propastno světelného zjevu - to transcendentální... Ale to náleželo jen mé mysli... Ale přec jen je nepřirozenější výklad, že to byl přízrak. Od fatálních chvil v hostinci stal se můj duch zcela abnormální - nutně muselo z něho vyhřmět i toto... - Ó, kdo to rozuzlí?... Tak či tak - čarovné je to na každý způsob - jak dobře, že se to stalo!... Ale proč právě teď byla by se mi zjevila?... Zdálo by se - tak - tak - ne! Přesvědčím se snad... Hned?... Ó - v této chorobné náladě... vše by bylo možno... ne, vyčkám! Zítra! Třeba se léčit; noc musí zmizet; den přivodí něco jiného... Zítra budu bez strachu; dnes, cítím, to nepřemohu - padne-li vskutku na mne. Ne - domů nepůjdu - ať snad tím mnoho ztratím... Nepůjdu... Přespím v hotelu, ve vlídném hotelu - ó, jak

krásně bude se tam spát - jak vesele usnout. - Hotel je veselost... Kolik je hodin? Tři čtvrtě na jednu... Ještě přes hodinu jsou hostince otevřeny, zajdu do některého, napiju se rychle, opiju se - ó, jak krásně bude se tam snít, tam sedět... Jsem unaven... Kdybych si jen chvíli odpočinul a zakouřit, zmizel by, cítím, můj čertovský, chaotický stav."

Šel právě mimo lavičku v malém sadu. Usedl, zapálil si doutník - a v okamžiku zmizel jeho duch v hlubokém snění. Asi za pět minut se z něho prudce vytrhl jako ze spaní. Z polovice osud již -

"Pryč!", řekl si, "usnul bych tu pojednou. Do hostince! Strašně chaotický otupělý stav. Ale přejde to - jen sílu... A pak spaní - !"

Napjal vůli, aby vyvolal sílu, ale ochabla hned. Vše však působil nový pohyb po krátkém, krásném odpočinku. Po rychlé chůzi s kopce dolů cítil se zase dosti, třeba chorobně, svěžím. Jako sírné blesky prokmitávaly však vzpomínky na nedávné hrůzy, které hleděl ve své narkóze zaplašit.

"Kam jít?... Ale proč ne do hostince, v němž jsem - ji viděl? Ale ne do onoho pokojíku - do hlavní místnosti, odkud tak vesele zazníval hovor a hudba gramofonu... Tam to bude pěkné, pohodlné... Proč mne to tak dráždí tam jít?... Vzpomínka na Altheu? ... Ach! ne - ne na ni, na infamní strašidlo! ale na onu dívku - plačící, nadě mnou ukazující, oddanou, pokornou, tajemnou... Snad tam ještě je?... Jak sladké pomyšlení... Jistě tam už není - ale kdoví? kdoví?... Promluví se na ni, bude-li tam - ale bláznovství - jak však sladké... Jsem do ní zamilován?..."

Zrychlil krok, aby ji ještě zastihl a zachechtal se své pošetilosti... Vskutku neobyčejně sladce přitahovala jej neznámá dívka, když otvíral dveře hostince. Dosud tam dlelo dosti lidí, ač hudba již nezněla. Rozhlédl se po nich a ulekl se silně, zpola si uvědomiv proč: strachoval se, že tam opět uvidí tam vysněnou Altheu. Snad proto, že ji tam před nedávnem spatřil ve fantasu, či proto, že užíval ji ve "skutečnosti" před chvílí v pokoji, myslel nyní, že ji musí uvidět v každé uzavřené místnosti? Či mělo to ještě jinou příčinu?

Nespatřil ji. - Jen skoro náhodou si vzpomněl, že tu chtěl vidět jinou ženu. Nahlédl do vedlejší místnosti. -

Byla tam. A byla sama; zády k němu obrácena; stojíc, právě si již připínajíc klobouk.

Přemohl silný ostych, přistoupil prudce k ní - pozdravil - promluvil: "Odpustě slečno, že bych se vás rád na chvíli otázel. Dovolíte? nejsem obtížný? nezdržuju?"

Když jej spatřila, uslyšela, trhla sebou prudce a rozkošná, výmluvná

směs tekutů a slasti rozlila se jí po zrudlé tvářínce. - Uklonila se, rty se jí pohnuly, ale nevydala slůvka.

"Nuže - avšak hotovíte se k odchodu - a přiznávám své překvapení, že vás zde dosud nacházím. . . , avšak - žvaním hloupě - odpusťte - hrom do toho - ale mám takovou radost, že vás zde dosud nalézám, jako malý kluk!"

Docela zapomněl na společenské formy a právě tím snad, že řekl jak se cítí dětsky veselým. stal se jím náhle a slova stékala mu z úst jako kapky vodotrysku --- "Odpusťte tedy --- a přejete-li si odejíti ihned - dovolila byste, abych vám to sdělil - po cestě?"

"Ne. Nespěchám příliš - nuže, zůstaňte zde ještě chvíli, než si promluvíme!", řekla tak sladce lachodně, tak oddaně, že zvýšila jeho odvalu; byl nyní skoro jako opilý --- .

"Děkuju nejvřeleji... Zde - lépe! Při sklenici se lehčeji mluví. Račte si sednout, prosím - a pít se mnou - Ó drahousku můj - jak jste rozkošná - nikdy si žena neučiní o své kouzelnosti pojem, ať abstraktně o ní soudí jak chce - vím, že mluvím tak, že mohla byste si, právě v tomto okamžiku, myslit všelicos, ale - ujišťuju vás - ostatně jste dost moudrá, aby pouhý pohled na mne vám řekl, že nízké motivy mne nevedou - vídám to na vaší laskavé tvůři - ale nedomnívejte se, že jsem opilý, leda vámi - a pak ještě - kdybyste věděla, co se mně právě přihodilo - romantičnost non plus ultra - ale všechno si povíme, když dnes ne, jindy! nezlobte se má - má - krátce - má! Nejlepší víno!"

"Jste roztomilý, jako žádný z mužů, které jsem poznala," řekla náhle změněným hlasem, vážně, důstojně, sladce. "Chápu vás dokonale, neomlouvajte se prosím! A - abych mluvila podobně jako vy - vědouc, že i vy si to nebudete vykládat špatně, abych mluvila jako muž, to jest přirozeně - pijme tedy - na vaše zdraví!"

A přitukla si s ním se zářícíma i náhlým studem zaplavenýma očima. Delend měl chuť pokračovat v dosavadním tónu, pocítil však, že bude v každém ohledu lepší, stane-li se aspoň na chvíli vážným.

"Nuže, slečno, račte mně říci, proč jste, pamatujete se, s tlumeným výkřikem ukázala své přítelkyni směrem ke mně - nebo nade mne?"

"Spatřila jsem nad vaší hlavou něco jako přízrak - modravý obláček - a měl podobu ženy...; nahé poprsí ženy..."

"A jak vypadala?"

"Její tvář byla velice mlhavá, zdálo se, že se teprve tvoří. Připadala mi krásnou - ale určitě to říci nemohu - byl to jen jakýsi můj dojem, stejně mlhavý jako obraz sám... Víím pouze, že měla dlouhé černé vlasy - tvář neobyčejně podélná, i nos - můj hlavní dojem byl, že je to řecký typus -"

"Vše se shoduje..." Delend chvíli mlčel. "Má kočička drahá - pardon! - ale vy se jistě nezlobíte, viděl jsem po tu dobu jistou dámu, kte-

rou jsem ve snách velmi kdysi - tak trochu miloval, v obrazotvornosti přílišně, nevysvětlitelně živě; jako více než ve skutečnosti - . Nikdy bych nebyl považoval podobný okamžik za možný. Právě ve chvíli, kdy jste měla vidění, zdálo se mně, že se na mne snáš, - snad kdybych byl pohlédl vzhůru, byl bych ji spatřil jako vy... Snad byla by se vytvářela zcela určitě - kdybychom jí to nebyli překazili - jako se až příliš určitě zjevila - o něco později... Ó, drahoušku, co jsem viděl - všechno vám povím!"

"Vy jste ji miloval? Milujete?"

"Tak nějak - mým způsobem jsem ji miloval - co teď k ní cítím, bylo by nesmyslem analyzovat. Láska - láska - jak hrubé slovo! A já - mohu vůbec milovat? Určitou ženu totiž, kterou zbožňuju, de facto miluju abstraktně ženské pohlaví? Ale jest abstraktem? Jaké právo mám nazývat jistý viditelný celek, ženu; něčím konkrétním, chce se říci reálním? Kde hranice mezi smyslovostí a abstraktností? Je vůbec "smyslovost"? , je vůbec abstraktnost? - Ale odpusťte, andílku tajemný - ah, čert mne dnes vezmi! Raději pijme! - Ó, jak krásný je život! Jak krásná strašidla! Jak krásná hrůza!---"

"Vy jste ji viděl?"

"Ano, v mém domě. Přivítala mne v mém nejmilejším pokoji - zcela nehybná, světelná socha. Nepohnula se ani jako plamen svíčky v absolutním bezvětří - ani když jsem vzal do zaječích. Učinil jsem to - vy mně však odpusťte - od několika hodin byl jsem vskutku v abnormálním stavu jako nikdy dřív. Ale nezanechalo to ve mně stopy - to je to hlavní. Jsem teď zcela svěží - a ještě pranic opilý... Stála tam tak nepohnutě - hrome, čert ví, zda tam zítřka tu solnou sochu nenajdu - to by bylo nádherné! Neboť dnes tam - s vaším odpuštěním - přece jen nepůjdu, ač různé chuti domu mne přitahují. Ale myšlenka, spát po dnešních podivuhodných zážitcích v hotelu, fascinuje mne příliš silně. A vy, dítětko? Směl bych něco dozvědět se o vás bližšího? Co hodláte - dnes ještě - ale fuji! Račte mně říci něco o sobě, vy známá neznámá... Ó! Pro budoucnost - ale zdá se mně - hrom do toho - že možno být zcela opilý bez nejmenšího požití alkoholu - pil jsem jej teď sice --- to však ještě nic - tím lépe, chci to nahradit - na vaše zdraví a štěstí a nevyslovitelné - ale teď konečně dost, moje nejsladší - a povězte mi něco upřímného - nebo upřímně na mne plivněte - ale grandiozní upřímnost od vás žádám - nemám-li k žádosti té právo, ať jsem in psychologičes absolutně hnup!"

"Nu," řekla po několika okamžicích rychlého oddychování a řadě se - "nuže řeknu vám, že vás --- miluju - "

Náhle nevypověditelná slast zachvěla Delendem. V opojení zavřel oči, rozepjal paže, rozhodnut v nejbližší chvíli sladkou dívku k sobě přivinout... Nevěděl, jak dlouho tak snil... prudké zaskřípání dveří a ji-

mí vzniklý průvan přinutilo ho obrátit se v tu stranu. Zablýhl již lem jejího oděvu a zaslechl tichý vzlykot...

Vyběhl ven. Vůkol ticho. Hvězdnaté nebe jiskřilo bezpočetnými světly, ale mezi nimi vynikalo dvě dýmavých hvězdných očí... Silnými dojmy vyčerpán klesl na prahu.

Onemocněl. Horečka lomeovala jím kolik dní. Konečně se přec zdařilo - snad jeho pevnou vůlí - uzdravit se. Svou neznámou však marně hledal.

- - -

Když nabyl znovu síl, toulal se Delend jednoho dne o páté hodině odpolední pustou ulicí. Zvědavě a hrozivě hleděla do ní vysoká štíhlá hora, strmící nad městem. Slunce za ní právě zapadalo, na půli města ležel gigantický stín. Dusné parno, dusné ticho. Jako ve snu matně doléhal ruch živých částí města do této ulice, utvořené jen z neobývaných starých šlechtických domů, stavení zadem do ní obrácených a vysokých zdí, dvory a zahrady ohraničujících. V hlubokém zasnění, při němž největší část myšlenek zapadá pod horizont vědomí, pohroužen byl Delend... Málem byl by vrazil do výstupků zdi... Stanul, rozhlédl se udiveně kolem... Spatřil vzdálenou věž; právě k ciferníku hodin dostoupil stín hory. Usmál se... "Proč jsem se usmál?", děl si a po hladké ploše záhadné té otázky sjela mysl jeho kamsi - - - Vykročil znovu... Po krátké chvíli uslyšel proti sobě kroky a uzel pojednou dívku v oděvu stejně modře jako nebe, spěšně proti němu kráčející. Tajemně se ulekl. Rysy její bílé tváře rychle zřetelněly - šla těsně mimo něj, když pohled její se náhle svezl strašným nájezdem v zrak Delendův.

Přimknul se k vedle stojící svítilně a delší chvíli stál, oči se mu tměly, jakoby pohlédl do slunce. - "Althea! - má vysněná milenko!... Jak jinak dnes vyhlížíš!... Tak musí vypadat, tak jsem si ji měl představit! nemám malířskou - jen abstraktní fantazii? Vlastně jsem onu pro tuto dávno zapomněl. Skutečnost přišla mému myšlení napomoc - dnes - toť ona. Nedoufal jsem, že by tvář takové krásy, takové magie, takového významu mohla příroda stvořit - a přece... Možná? Není to snad - Althea sama? Ach - jaké nové třetění?... Haha, básnický blázně! Románová osoba, zcela ze vzduchu vzatá, zpočátku uměle, neumělecky vytvořená, která teprve později nevím jak - určitější obrysy na sebe vzala, že jsem do svého vlastního fantomu trochu zamiloval - a ona se mně zjevuje jako žijící bytost?... Co to za novou šílenou myšlenku? A proč by ne? Stejně můj stín by mohl být mnou samým!... Jsem šílenec - či

následky to přestálé nemoci - či nejsem dosud zralý pro nejvzácnějšího hosta duše? Dost toho nesmyslného - snad předčasného jen blouznění... Skutečně však nejnádhernější žena dotkla se mne lemem šatu - o, kde je. - "

Ohlédl se. Asi sto kroků modralo se něco ve výklenku zdi, jakoby kus nebe na zem spadlý... Přistoupil blíže a - spatřil - ji tvář k němu obrácenou...

Rozčilení jeho rostlo. Ulice zatočila se kol něho, srdce rozbušilo - dosud nikde člověka... A znovu vtrhla duše její svým pohledem do duše jeho a její ruka uchopila jeho ruku. Elektrická jiskra jím prochvěla...

A tu ona otevřela stíelníkové dveře ve výklenku a táhla jej s divou rychlostí přitímím husté zahrady k jednopatrovému šerému stavení, ve stínech stromů sotva rozeznatelnému. Její oči svíraly jej stále stejně pevně jako její ruka, stejný žár spaloval jej z oběho, mocná vůně jej omamovala. A její strašlivá, spanilá tvář! Nevyslovitelně tajemně jasná, světelná, jásavá, uličnická, nadbujná, ale jakby protkána i černými květy; melancholická zároveň a zoufalá, svrchovaně bolestně, věčně beznadějná. Slunce spálené s bleskem, denní blankyt sítěmi hvězdami prosetý, polední obloha na měsíci! Panther a vlaštovice, nejotevřenější, nejúskočnější, nejchytřejší, nejšílenější - slunce roztrhané v hasnoucí cáry...

Octl se ve veliké světnici prvního poschodí, špinavé, temné, všude černé pavučiny, podlaha: prach a smetl. Dvě malá okna zastíněná korunami stromů. Nábytek jen: stůl, dvě židle a stará pohovka.

Stanula před ním - a náhle skokem dravce na oběť, se zářícím výkřikem vrhla se v jeho náruč a rty její dotkly se rtů jeho. Třeskutě plápolal požár jejího smíchu a měnil šerou místnost v divou výheň. Horkým vonným víchrem jejího dechu narkotisován, dusen krupobitím polibků stejně jako hady jejích objímajících paží a nohou, byl by pozbyl vědomí, kdyby bolest kousání jejího nebyla je, odletující, zas a zas nazpět vracela.

Vzmužil se náhle, prudce ji odstrčil.

"Kdo jsi?", zvolal velitelsky.

"Ta, která tě miluje! Nestačí ti to?", řekla slabým, chvějícím se hláskem.

"Ne! Příliš podivné to vše, než abych nemusil mít odpověď? Jsi žijící bytost? Šílená? Nevěstka? Či jen má halucinace? Neb skutečné strašidlo? Duše mrtvého? Nymfa či lemura? Óábel? Vampýr? V ženu začarovaný panther? V dívku zhuštěná sluneční zář? Mluv!"

"Jsem," mluvila skromně a s jakýmsi strachem, - "prostá, přirozená žena, která tě dlouho zná a miluje... Zná tě od té chvíle, co ty znáš mne; vše zná jen to, od čeho je poznáváno; poznávání je líbání se. Sdružila nás telepatie, jak se tomu nesmyslně říká; vše je si blízko jen

proto, že spolu cítí, na sebe myslí, v okamžiku, kdy kdo na někoho pomyslí, znamená dotknout se toho, obejmout to. Od té doby, co tě znám, jsem často u tebe, ale následkem tvé slepoty neviděla jsem ani já dost jasně - jinak bych byla i v tobě rozžehla světla. Teprve nedávno podíval jsi se dobře kol sebe - a užíli jsme se. Ale nemysli na to, miluj mne!"

"Co to vše znamená? Telepaticky byla by vše vysvětlitelná, ale tvá řeč je podzřelá. Krátce: jsi živý či tvor či fantom?"

"Vše, co tu jest, žije, ale co žije, je fantom!"

"Dost toho vykrocování! Jsi živý ve stejném smyslu jako má posluhovačka?"

"Jsem, jsem, miláčku!", rozesmála se náhle. "A abys byl uspokojen: bydlím v tomto městě, je mi dvacet let a jsem komtesou."

"Komtesou? Bože snad - - -"

"Altheou, chceš říci - -"

"Jak to můžeš vědět?", zbledl. "Nikdo má papíry nečetl!"

"Četla jsem je telepaticky. Nu - nu, chápeš, ty můj hloupý? Sám jsi řekl, že telepatie je vše vysvětlitelná. Nu, tak vidíš! A teď neztrácejme krátkého času! Až východní hory, mezi korunami stromů probleskující, zrudnou zapadajícím sluncem, musíme se rozejít - a kdo ví, jaké nesmírné propasti času budou nás dělit od opětného shledání... Pojď, pojď, je pátá hodina srpnového odpoledne. Agonie dne počíná, - nejbolestnější chvíle, nejčarovnější - - -, nejzlatější ticha. Slyšíš, jak nevýditelné, vzduchem napjaté struny kvílí? Vidíš, jak hemží se kol roje filigránských elfů a silfid? --- Teď je hodina duchů - ne o hloupé půlnoci... Co na mne zas tak hledíš? Snad se nebojíš? Pojď, ó pojď, můj nejdražší, vytoužený, dosažený - dárče, otče, milence, choti věčný!"

A strhla dravčí silou Delenda na starou pohovku. Skoro rázem spadl s ní podivně všechen oděv --- projevy lásky její - milování plamene. Delendova slast, bolestná, rostla, rostla - až přemírou svou zhasla. Sežehnuté, ulehtané vědomí jeho zmizelo... Poslední, co v něm znělo, byl smích milenky nad jeho slabostí - a myšlenka: jsem přec jen v moci dábla - ale snad se probudím z tohoto krásně strašného snu - - -

Viděl opět ředě zdi a ležel na pohovce; modrý oděv vedle něho. Setměla se značně sně; rudly východní hory, mezi chvějícím se nyní listovím probleskávající... Nevzpomenul hned co předcházelo, jeho zrak spočinul na rudých písmenech na zdi nad pohovkou: Althea - Viktor, spletených navzájem v sebe... A rázem si vzpomenu! napsala je v rámu jeho Althea krví svou na stěnu starého, neobydleného pokoje, kde se potají scházela s Viktorem; a pokoj, v němž ležel, byl jen ztělesněným obrazem, který si v románu jeho fantazie vytvořila...

Usdl prudce... Kde ona? - Neviděl ji... Ale oděv její... "Viktore!"... Co to bylo? Opět ticho. Pak záupně tak záhadné, jakoby odněkud přiletávší: "Viktore!"... V koutě místnosti začalo se něco světlát,

tráslavě, vlnivě. Přecházel mu zrak, navykající teprve šeru. Obrisy se ustalovaly - nahé ženské tělo sedělo v koutě, plném smrti.

Skočil k ní. Chvěla se prudce; tvář zakrývala rukama. Uchopil je, ledově, odsunul... Byla to ona? Zmizela její světelnost, plápolavost, zhasl zářivý smích, kterým byla. Sestárla, sešedivěla, zevšedněla. Proti dřívější byla jako luna proti slunci.

"Co je s tebou?", vykřikl.

"Zemru! - Mysli na mne, nešťastnou. Ó jak strašně budu potrestána, že jsem porušila věčné řády ---"

"Jen stupidní předsudky lidské lůzy! Bojíš se rodičů? Prchněme spolu! Ještě dnes! Rychle se obleč!"

Zdvíhl ji se země... A tu jsem zachvěla poprvé hrůza, zalomcoval se: byla lehká, jakby z bezové duše. Odnesl ji na pohovku. Otevřela oči. Zachvěl se znovu; tak ďábelský výraz bezmezného utrpení, zoufalství, nenávisti, ukrutnosti, hadí potměšilosti v nich zřel... Rozpjala paže, koť šije ovinuly se mu dva rampouchy. Přišemou, pomalou silou tlačily jej blíže a blíže, kamí do ledova, do černa, strašna - - - Napjal vši sílu, odskočil -

Zavřela opět oči. "Nemiluješ mne - nechceš se mnou jít - jsem ti teď ošklivá -"

"Řekl jsem přec - prchněme! Ale ty nejsi zřízlý člověk. Ještě jednou: kdo jsi?"

Otočila se k němu zády a ukázala na svá nadra. Uzřel pod nimi stopy popálenin téže podoby jako měly ony, jež nechal ve své fantasmii Althei vytrpět.

"Co to znamená? Zjevily se tobě též působením telepatie?"

"Ne - - - jsem Althea v nejvlastnějším smyslu, ona sama - fantom tvé fantasie."

"Absurdní! Nechutná nemyslitelnost!"

"Nemyslitelný jest jen pomysl, že něco mohlo by být nemyslitelné, absurdní jest jen pojem absurdity; vysoko nad ztuhlými krajinami živočišnosti, zvané logika, klene se férie Jsoucnosti, která jest absolutní Valností. Každé myšlenice odpovídá někde skutečnost; není jiné skutečnosti, než myšlenky; svět je tanec strašidel - ale není jiného strašidla, než myšlenka: vše viditelné a hmatatelné jest jen petrefakt. Každému fantasmatu odpovídá v psychickém všemoří o sobě existující myšlenková bytost - je vytušeno, fantasma je vždy tucho; já jsem tím, co jsi tužil, cos uha-
doval svým fantasmem o Althee. Seděla jsem ti modelem, aniž jsi to věděl; ale tvé fantasma, jsouc něčím ascitním, je modelem pro fantasmata jiná - a to zase... vše je zrcadleným a zrcadlícím se zároveň. Ale tvé fantasma bylo současně i modelem mým, otcem mým jako já jsem matkou oné části tebe, jež ke fantasmu Althei - a následkem toho tebe celého - - - ; jen otec náš a matka a děti naše mohou být našimi milenci; jen

vděčnosti za pomoc a dar, jen vděčnost za to, že náš dar a pomoc byly přijaty je každá láska... Mé nynější sídlo je v psychickém chaosu, otci všeho; temné je tam vše a vlhké, šílené, ohyzdné, hrozné. Embryon. Nerozkvetlé jsou tam všechny myšlenky, jimiž jsem já. Tu přiskočil jsi ke mně ty, obyvatel světlejšího světa a povytáhl mne k světlu. Od doby, kdy obraz Althey počal se v tobě krystalisovat, rozkošné svítání se ve mně rozezpívalo. Světlení myšlenek rozsvítilo i světlení zraku. Užíla jsem chvílemi i své tělo. Stále pudilo mne to k neznámému a přece cítěnému zdroji mého процitání. Užíla jsem toto město, užila i tebe. Jaká bolest, že ty tak dlouho jsi mne neviděl, necítil tlak mé ruky, když jsem kráčela po tvém boku a prchal přede mnou, když vplížila jsem se i do tvé komnaty. Dnes konečně jsi prohlédl. --- Ale teď konec všemu. Za nedovolený dnešní výlet z vězení budu uvržena do cely daleko hroznější, sepjata nejtěsnějšími okovy na dlouho - dlouho. A tvé sebežhavější snění o mně nebude nyní silné dost, aby aspoň trochu světla tam vneslo ---"

Zatím co mluvila, okřívala její tvář a krásněla a plameněla, až byla skoro jako dřívě. A když mluvila o kráse právě uplynulých chvil, počaly se černé stěny světlát reflexem její rozzářené tváře.

Nekonečná láska zachvátila Delenda.

"Moje láska vše zmůže!" a sevřel její teplé tělo. "Jako tě probudila, tak tě nadobro vysvobodí ---"

Zavrtěla hlavou pozvolna se temně. Dokud jsi zde nahoře, nemůžeš pro mne nic učinit... Avšak - viděla jsem, že mě dost nemiluješ -

"Avšak - dále!"

"Kdybys se mnou šel dolů, ve tmě sestoupil, mohl bys mne zachránit! Octl by ses se mnou v hrůzné noci - ale myšlenky naše, stále souložící, tajemně se slučující, vyvodily by ze sebe mystické záření - které by mohlo osvětlit i chaos široko kol nás... Velké dílo spásy - nejen má - moh bys vykonat... Božský čin byla by tato kondescence - v peklo..." Pustil její chladnoucí tělo... Okamžik přemýšlel, pak vzkřikl: "Učiním tak, milenko! Vždyť noci byl by bez tebe tento svět, polednem bude mě vedle tebe půlnoc pekla! Co je mně činit?"

Šílená radost šlehla její tvář, ještě jednou se rozkošně na Delenda zahleděla a vtiskla dlouhé, rvavé políbení na jeho ústa. Krev z nich prudce vytryskla a stékala tlíše po jeho krku. Zachroptěl, otevřel ještě skelné již oči, rozepjal ruce, bezvládné tělo svezlo se z pohovky...

EDGAR

Velký pokoj, zařízený postarodávnu, ponuře, podivně. Edgarova ložnice. Edgar sedí na pohovce, Viktorie vedle něho. Je noc.

VIKTORIE: /22letá, krásná, vysoká. Výraz típytivé bujnosti, skoro bezuzdnosti, bezstarostné hřísné volnosti, které se říká "Nemravnost". Líbí Edgara/ Jak jsi krásný, stále krásnější! Či snad jen oči mé se staly krásnějšími láskou k tobě a tím pouze krásu všude rozžehují?

EDGAR: /26letý, rovněž vysoké postavy, s dětským, umíněným, hrdým výrazem ve velmi jemných, až chorobných rysech. Trhne sebou, vzbudí se z pohovky. Z věže slyšet údery hodin/ Jedenáct! Už za hodinu, hu! /Rozběhne se ke dveřím a zamkne je./ Jaký to nesmysl! /Odemkne zas. Hodiny dozněly./ Jak ohyzně to zvuky! Jakoby z černého bahna odněkud z podsvětí vycházely. A svět je jen bezedné, černé bahno.

VIKTORIE: Ty mně tedy neřekneš, čeho se tak děš?

EDGAR: /opovržlivě/ Já a děsit se?

VIKTORIE: Od nějaké doby se tvé chování, dříve přece tak pevné, zcela změnilo. Pověz mně, můj nejsladší, a ulehčí se ti, miluješ-li mne alespoň trochu!

EDGAR: /pobíhá chvíli pokojem/ Eh, snad máš pravdu! Budiž! Byla jsi beztoho do věci dost dlouho zapletena. Řekni mně upřímně, jsi-li jista, že vskutku zemřel?

VIKTORIE: Byl tvrdý, jakoby smrt mu vzala všechno maso a nechala jen kost. A voněl také už jako tchoř.

EDGAR: A... dále: nepřipadla ti nikdy myšlenka, že je s tím člověkem

něco zvláštního? Přímo nadpřirozeného?

VIKTORIE: Nikdy! Hahaha!

EDGAR: Myslíš tím: nebyl-li, není-li něco jako vampýr. Rozuměj: člověk, který neumíre, který neumírá, lépe řečeno: který je mrtev a přes to žije nejzáhadnější existenci i tělesně.

VIKTORIE: Nic. To jen ty, miláčku, něco takového můžeš cítit při své ohromné fantazii a při celé minulosti, která tě k němu – jinak nejhavnějším člověku, kterého jsem potkala – poutala. Musit s ním být od dětství každou hodinu... br! Já byla u něho hospodyní pouze rok, ale nebyla bych to vydržela, kdyby tys mne nebyl tam držel, jako magnet železnou pilinu.

EDGAR: To vše by zde nerozhodovalo. Hlavní věc je... ty víš snad.

VIKTORIE: Myslíš tím své sny?

EDGAR: Ano.

VIKTORIE: Opuští, ale coš mně o nich řekl? Jedině, že se ti o něm vždy zdávalo a zdá, jednou, že je mrtev, když mrtev nebyl, podruhé, že žije, když už je mrtev.

EDGAR: Řeknu ti o tom nejstručněji to nejdůležitější. Mazlíl jsem se s těmi sny dlouho dost, hrál si s nimi, až konečně probudil se z nich děsný drak. První vzpomínka z mého dětství – jeho infernální, nestárnoucí tvář; místo matky – on mne učil mluvit. On mne učil, což je to nejhrůznější i myslit – svým hnusným, smrdutým, zažíva hniřícím mozkiem. Co se ze mne mělo stát? Naše duše byly naprosto opačného druhu: on – vtělená prosa, já – celým svým ustrojením umělec. Co mohlo se z umělce ve mně stát, kdyby od nejútlejšího dětství nebyl býval do mne, místo blahodárné vláhy, ustavičně kapán jen zžíravý jed! Jeho obličej, hlas, atd. budily ve mně ode vždy mystický děs, mystickou hrůzu. Nutil mne soustavně k jednání, proti němuž vzpouzela se celá má bytost, k činům tak bezectným, že stud nedovoluje mi dodnes o nich mluvit. Jeho cílem bylo vychovat ze mne ideálního lotra, lichváře, pašeráka, podvodníka, zloděje, ba i vraha. Sotva dosáhl jsem 14 let, vzal mne ze škol a běda našel-li u mne jakoukoli knihu, štetec, foukací harmoniku. Moje nenávisť k němu rostla do neuvěřitelná. Jediné, co mne těšilo, byl vysoký jeho věk. V jeho smrti viděl jsem konečně ne pouze vysvobození, ale štěstí vůle, štěstí bezmezná; blaženost nekonečnou předatavoval jsem si posléze

jako stav, kde člověk nemá děda. Ale on ne a ne umřít, ne a ne ani stárnout. Lékaři žasli nad tím, že organismus jeho nejeví, přes devadesát let, ani známky nějaké nemoci, scházení věkem. Co mne přece vše v naději tajně udržovalo, byly - sny. V nich viděl jsem jej vždy jen ve stavu buď umírání, anebo smrti, anebo posmrtného života; jakoby ~~se~~ zdraví, své nestárnutí byl koupil děsně, jako když prodá člověk duši svou ďáblu, zemělostí už v tomto životě. Já stal jsem se již plnoletým - a neodcházel jsem od něho... stále pomáhal jsem mu v jeho zločinech. Co mohl jsem jiného dělat? Neměl jsem ani haléře svého, vyjma různé darebáckiny neuměl jsem vlastně nic a netvor nechtěl mne pustit, vytkuje mně žalobou pro různé mé zločiny, které byly vždy, ať direktně nebo indirektně, dílem jeho. Postavení mé bylo nesnesitelné, děsné. Ty to víš, tys tenkrát vstoupila k němu za hospodyní. Fuj! nechci na to myslit! Proč jsi to jen udělala? Být hospodyní je pro ženu vždy čímsi zneuctivajícím. Ale ty - měla jsi toho zapotřebí? Ze zámožné rodiny k takovému dědkovi!

VIKTORIE: Vždyť jsem ti řekla proč!

EDGAR: Víím, ale nemohu tomu právě věřit. Kdyby láska ke mně tě sem byla přivedla, nebyly by se našly cesty ke sblížení našemu jiné a lepší? A sblížili jsme se vlastně tenkrát? Po celou tu dobu zůstali jsme si spíše cizí. Nemohu věřit, že už tenkrát jsi mne milovala.

VIKTORIE: Měla jsem se ti nabízet jako kurva? Čekala jsem, vyjedeš-li mně zpočátku aspoň malinko vstříc; ale tys odpovídal jen nevůlí i hrubostí na všechny mé vřádky.

EDGAR: Vřádky! Nebýt vřádný k "mladému pánu", pravděpodobně dědici - nemá-li věc ještě jiný, horší háček?

VIKTORIE: /pohněvaně/ Jaký, smím-li se ptát?

EDGAR: /s důrazem, taktéž hněvivým tónem/ Nevím ještě dobře, ale víím to snad co nevidět!... sny jsou vševědoucí. Ale pak, má zlatá, budeš mít příčiny bát se trochu... Mlč, mlč a poslouvej dál! Tedy můj stav byl děsný. Chápal jsem, že nutno, abych pomohl sám sobě, - jako všude jest jedině toho zapotřebí. Ale jak? Nevěděl jsem, avšak byl bych jistě na to přišel - kdyby tu skoro náhle, jakoby osudu stačila moje dobrá vůle, netvor sám sebou záhadným způsobem zemřel.

VIKTORIE: /dosud hněvivě/ Nejsi jediným člověkem, kterému to záhadou není, ty?

EDGAR: Poslyš! Už vícekrát učinila jsi podobné hanebné nářázky: zakazuju si to! On tedy zemřel, já se stal universálním dědicem velkého jmění, ale pravou radost jsem z této chvíle, o níž jsem po celý život toužebně snil, neměl. Nemohl jsem uvěřit, že je opravdu mrtev a všechny zkoušky, které lékaři k mé žádosti na těle jeho činili, nemohly mne uspokojit. Přirozeno, vždyť pochybování mě bylo metafysického rázu, podepřené pocitem, že se vůbec neumírá. Sny byly teď častější než dříve a stále jasnější a přišernější. Teď byl v nich děd stále živý, třeba stále naumířen, a já, já umřel jsem jakýmsi nevypověditelným způsobem stále s ním. Sně, přemítal jsem si stále otázku, jako ve bdění přemítáme o jakémkoli problému: zemřel vlastně - či nezemřel? A odpověď zněla vždy: nezemřel, to se jen klamáš, tvá víra v jeho smrt je pouhý sen; počkej, přesvědčíš se. A já opravdu i ve bdění stále vážně jsem se tázal: nejsem obětí snů? Každý zná sny, v nichž lítá, v nichž říká si triumphálně: vždyť to jde a jak lehce!, jak uvedu zítra v úžas lidí, až poletím nad nimi pouhým máváním rukou! A já aspoň po těchto snech pokoušel jsem se následující den vážně, nepodaří-li se mně let. A tak každého zítra po oněch snech kladu si doopravdy otázku, není-li staroch přece jen živ. Musím říci, že dodnes o tom pochybuju. Celá věc dráždila mne časem dosti příjemně. Ale poslední dobou, jak jsem řekl, vzala na sebe hrozné vzezření. Roudí se ve mně tajemná hrůza, pojmy mé se povážlivě matou, obávám se ztracení.

VIKTORIE: Miláčku můj, to, čím trpíš, je sice už bláznovstvím k pohledání, ale bláznovství přišerné, s kterým je třeba zacházet nejšetrněji. Nesmím se ti už smát.

EDGAR: Šeredné dost od tebe, žeš to dělala. A ještě jedna věc je zde: neřikal jsem ti nikdy o tom, co se stalo v noci po jeho smrti?

VIKTORIE: Ne.

EDGAR: Nuže - povím ti to také. Kol půlnoci probudím se náhle mokřý potem, se zježenými vlasy, aniž se mně před tím co zdálo. Sedím na posteli a tu slyším z vedlejší místnosti něco jako šouravé, šustivé kroky v pantoflích. Znal jsem je až příliš dobře. Za tímto pokojem byl pokoj další a v něm... rakev - se svým obyvatelem. Sedím dál, vlasy nechť se ulehnot, naopak; utekl bych, ale nemohl jsem pohnout ani prstem. Do šustění mísí se i hekání a odskočování a vzdychání... "Teď vejde ta hrůza ke mně! Teď, teď!" A bezmezný strach vymstí mne tu, běžím ke dveřím a zamknu je šťastně. Pak upokojen, usednu opět... a nastalo ticho. Ráno ležela mrtvola v rakvi jako dřív.

VIKTORIE: HUUU!

EDGAR: Ale to není vše. Za delší dobu, bylo to 4. dubna minulého roku, právě ve výročí jeho smrti, probudilo mne opět žustění a hekání z téhož pokoje. /Ukáže na dveře, jež chtěl před nedávnem zamknout./ Ale v dalším pokoji rakev už ovšem nebyla. Tenkrát, vzmužil jsem se rychle a běžel, abych zamknul. Již sahám na klíč, tu vidím, že se klička pomalu snižuje. Uchopil jsem ji, když se objevila již mezi dveřmi a zdí šterbina: přitiskl jsem ji vši silou k sobě. Tvá síla nebyla by dostačící, aby dveře opět přivírela. Pak otočil jsem klíčem. Zase ještě jen jedno dlouhé zasténání - a ticho.

VIKTORIE: Dnes je opět 4. dubna.

EDGAR: Vím. Ale před rokem jsem na to nepřišel, teprve, když netvor odešel.

VIKTORIE: Poslyš, dnes zůstanu celou noc u tebe!

EDGAR: Nesmysl! Myslíš, že jsem takový strašpytel? Dnes jsem připraven! Ať si jen přijde! Těším se na něj! Pozvu ho, aby se mnou povečeřel. Nepřijme-li nebo nebude-li se chovat jak se sluší a patří, zmlátím jej až bude podruhé mrtev. /Vyjme z kouta velmi tlustý klacek a ukáže jej./ A mimo to... /rozepne kabát; z kapsy čouhá mu revolver a dýka

VIKTORIE: Hezké! Ale trochu víc skutečné srdatosti, třeba beze zbraní, bylo by hezké. Miláčku, znáš mne jak ráda bych jindy ti řekla: jen to zkus s tím strašidlem, tak dnes ti to zrazuju. Jsi hluboce rozrušen a nezdravý, zjevení působilo by snad katastrofálně. Víš co, můj zlatý? Buď zůstanu zde u tebe, anebo ještě lépe - strávíme noc v nočních místnostech.

EDGAR: /zřejmě koftsaje, po chvíli dupne/ A ne! Musím proti tomu! zvítězit nebo utéct! A teď mne již opustí je tři čtvrtě na dvanáct!

VIKTORIE: O ne, ne, neopustím tě! Mám hrozné tušení.

EDGAR: Vem je čert! Ať se stane co chce! /Odstrál ji surově. Ona nepromluví již, vezme plášť, otevře dveře. Stane v nich ještě, zadívá se naň dlouze jako na rozloučenou, on zahrozí pěstí, ona zmizí, zamkne dveře za sebou na klíč. Edgar přistoupí k oknu. /Táhle jde... Jsem zvědav, ohlédne-li se. Ohlédne-li se, neměl bych jí dát znamení, aby se vrátila? Opravdu, udělám to. Ale ona se neohlíží. No - ohlédni se,

dokud tě vidím! Ne, palice umíněná! A tam již zachází do postranní ulice... Fuji! Jaký mám vztek! /Zrak jeho padne na hodiny. Vztek ho přejde, ustoupí něčemu jinému. /Bože, už to má být! Teď teprve cítím, jak to může být hrozné! /Rozběhne se ke dveřím pokoje a střelbítě je zamkne na klíč. Oddychne si. /Tak - a teď ať si začne třeba žustit! V nejhorším případě uteku na chodbu a na ulici ven. Dobře tak. Ale ještě lepší bude, posilním-li se troškou brandy. /Nalije čtvrt litru a vleje jej do sebe. /Brr! Ale teď, m'lé strašidlo, přijď, přivítám tě opravdu vesele! /Podívav se ještě zblízka na své zbraně, ulehne na pohovku s knihou v ruce. Vítr. /

/Duní půlnoc. Edgar sebou trhne. /

EDGAR: Pozor! Teď to snad přijde! Ale proč mělo by to začít o půlnoci? Aspoň do jedné hodiny má strašidlo čas - . /Vypije ještě jednu sklenici, znova ulehne, čas plyne, kniha klesá Edgarovi z ruky. Sotva slyšitelně začne zaznívat příšerná hudba. Za chvíli delší pauza v ní, v níž je slyšet žustění pantoflí a hekání z vedlejší místnosti; musí být skutečně v celém hledišti zřetelně slyšet. Po pauze opět hudba, pak zase se vzrůstající silou příšerné zvuky. A Edgar náhle usedne na pohovku. Hudba ustane. /

EDGAR: /mne si oči, zívá/ Aaaach!... Usnul jsem... Co se mně to zdálo? Ach, už vím! Byl jsem pozván na hostinu a strkal jsem kdejakou střibrnou lžičku do kapsy... Kým byl jsem byl jím? naditý jako haloubě nádivkou. A pořád se mně zdá, že to... že jsem, že to nebyl sen... Pah! "Sen"! Jaký to nesmysl! Hoj co to slyším!

/Zdvojenou silou zaznívají strašidelné zvuky; do toho ozývá se drnění stěn a nábytku. Velké zrcadlo na zdi se silně pohne. /

EDGAR: Ach! To ten starý plesnivec! Dnes už zas? Tak brzo? Co mu jen dnes předložím? Opravdu, starochu, vítán mě nejsi nikdy, ale teď právě poslal bych tě do nejhoroucnějších pekel! Myslil jsem, že dnes nebudeš moci vstát ze své roztomilé rakví postele... Ale je mně dnes tak divně... Co to bylo? co to bylo dříve?... Teď jde ke dveřím. /Zvuky znějí nyní příšerněji. Silné chrchlavé rozkašlání. Chvilí ticho. Konečně Edgar vstane a po špičkách se přiblíží ke dveřím pokoje, tam stane; poloseptem: /Vzpomínám: vždyť jsem zamkl ty dveře... a síce před ním. Něco se mi dříve zdálo... A v tom snu zamkl jsem před ním. Měl jsem strach. Byla tu, myslím, ta děvka. Haha, ty pítomáš sny! Ani lítat v nich člověk nedovede. /Zamává rukama jakoby chtěl lítat. /

/Hlas Benediktův. Nepopsatelně hnusný, mrtvolný. /

BENEDIKT: Tak jen odemkni, lotře! Myslíš, že nevím, že jsi přede mnou zamkl?

EDGAR: /sáhne na klíč, ale váhá/ Co to? Bojím se nějak... Tak se mně zdá, že nebudím docela. Mám otevřít či nemám?

BENEDIKT: /hlas/ Odemkni, lotře, povídám!

EDGAR: Měl bych utéci... /Skočí ke dveřím na chodbu, ale stane a vrátiv se zpět, odemkne./

BENEDIKT: /vstoupí. Je v divném, nočním bílém šbonu, jakoby v rubáši. Malý, vychrtlý, tvář nevytříitelně ohyzdná, transcendentálně hnusná, strašidelná; tvář mrtvolý. / Pojď sem blíž, lotře!

EDGAR: /pomalu přistoupí. Benedikt mu dá dva notné políčky. / Odpusťte, drahý děde, zamkl jsem jen, na mou čest, nedopatřením.

BENEDIKT: Tak si jen dej pozor, abych tě nedopatřením nevydělil. Mne nemůžeš ani vidět, ale peníze mě uvidíš rád. /Přisourá se ke stolu a s nesmírnou námahou usedne. Edgar usedne opodál./

EDGAR: Ale dědečku, dnes pro tebe nemám nic k jídlu: nevěděl jsem...

BENEDIKT: Hehehe! Rozpomeň se - v kuchyň - v troubě...

EDGAR: /uhodí se do čela/ Vskutku! Ale - ale, vždyť to tam je - už tři roky...

BENEDIKT: /poplácá si čelo/ Nu ovšem - už to jiné nebude; pomátl se mu rozum. Pořád se mu jenom zdá. Jdi se jen podívat!

/Edgar odejde. Stařec nepřetržitě chrochtá. Edgar se vrátí s m'sou v ruce./

EDGAR: /žičaje k ní/ Úplně čerstvé skopové s bramborem! Kdo by to byl řekl! /Postaví m'su před děda, jenž se dá ihned do jídla./

BENEDIKT: Jen se vzdej naděje, že jsem umřel! Vzdej se naděje, že vůbec umřu; i kdybych podle lidského soudu natáhl brka, byl bych živ dále, třeba jinde, dělal bych totéž, co dělám teď, a ty bys mne tam navštěvoval jako tady. Tedy, jak by ses mne zbavil?

EDGAR: Filosofujete báječně!

BENEDIKT: Jsem stokrát moudřejší, než si takový mazal a šumař představí. Pořád mají dnes munvy se svým jméním, a filosofie jde u nich zcela na hmeč. Pamatuji si, ty nedochůdče, že jsem se tě snažil vychovat ve skutečné moudrosti. Ale tys to nedocenil, nepoznal, ty štětečku, ty falešná noto!

EDGAR: Hehehe!, můj názor na umění jako to nejvyšší mne nevezmete.

BENEDIKT: Už ti ho neberu, ale pamatuji si, že dokud jej budeš mít, dotud, jako jsi byl za něj dříve bit ode mne, budeš bit od osudu... Tak co je s posledním obchodem?

EDGAR: Jsou vaše obchody také filosofii?

BENEDIKT: Více než co jiného: jsou život. Ale pravá filosofie jest jen správné hledění na život. Tak co je s tím?

EDGAR: S jakým obchodem?

BENEDIKT: Mám ti dát pár pohlavků, aby sis vzpomněl? Promarnil jsi utržené peníze, víd, laře?

EDGAR: Ne, ne - už si vzpomínám... To s těmi čtyřiceti děvčaty?

BENEDIKT: Těší mne, že to víš! Prodal jsi je, tos psal a nalodils je už ve přístavu. Kde jsou peníze?

EDGAR: Ale dědečku, vždyť je to již přes tři roky! Peníze musil jsem vám už tenkrát odevzdat.

BENEDIKT: Žádné tři roky, jen tři měsíce! A odevzdals mně houby s octem.

EDGAR: Ale vskutku jsem z toho jelen!

BENEDIKT: Jdi se podívat do kapsy svého modrého kabátu!

EDGAR: /otevře skříň, prohlídí kapsy/ Pro pána krále! Tady jsou! /Vyjma z tobolek svazek bankovek a položí je před děda./ Že jsem to nevěděl!

BENEDIKT: To bych je byl promarnil, ne?

EDGAR: Ale jak se mně to mohlo všechno tak popléstí?

BENEDIKT: Tak ty nevíš ani, žeš byl v cizině těžce nemocen?

EDGAR: Nemocen? To ale... Vskutku, teď nějak vzpomínám... Co to bylo za nemoc?

BENEDIKT: Nůž mezi žebry.

EDGAR: /vstane, přechází/ Vzpomínám na všechno... Jeden opilý námořník vyčkal mne - tvrdě, že jsem jej obehrál ve falešné hře, - před hospodou a bodl mne. Ale - ale pamatuju, že už dříve měl na mne spadeno. Špehoval mne už ve vlaku. Jistě byl - někým najat.

BENEDIKT: Nebylo by divu: čím kdo zachází, tím také schází. Sam ukládáš o život jiných, nediv se, naučíš-li těmž!

EDGAR: Komu - ukládám o život?

BENEDIKT: Lotře drží! /Odplivne si. Edgar nemůže se zmocni na slovo. Nastane delší dobu ticho, jen mlaskáním itorce rušené./

EDGAR: /pro sebe/ Tak tedy on žije. Marně jsem se těšil... Neumře nikdy. Věčně zůstane mně pověšeno na krk toto strašidlo. A myslím, že až zemru já, budu trávit věčnost v jedné rakvi s ním, objímat se s ním, mluvit s ním - hrůza! Avšak zvyknu na to. Snad stane se mně to rozkoš, snad zamiluju se do něho. A nebylo by to přirozeno? Nejsem netvor jako on? něco mezi životem a smrtí, skutečností a neskutečností, revenant pouze, jehož řemeslo je jen strašit mezi lidmi... A přece nemohu se dnes méně než jindy s ním smířit. Jsem jako palovičák. Co jen dnes předcházelo? Cítím, že přijdu na to! nemožna žít dlouho ve dvou elementech!

BENEDIKT: /odstrčiv mísu/ Je zde - ona?

EDGAR: Myslím, že ano - vlastně, že ne, vlastně nevím, co myslím...

BENEDIKT: Ach, ach! A já myslím, že se bez bláznince neobejdeme. Je tady: slyšíš ji, jak pracuje v kuchyni?

EDGAR: Opravdu už delší dobu. A kde se to vzala?

BENEDIKT: Já ji sem přivedl. Hehehe! Potkal jsem ji venku. Šli jsme spolu zatím do kavárny.

EDGAR: /k sobě/ Zbláznil bych se, zbláznil bych se!

BENEDIKT: Vaří nám kapra na černo. To bude pochutnání! Jak se to tváříš? Poslouchej, láťe, nejsi žárliv?

EDGAR: Na vás? Haha! Už je vám přes devadesát. Kam byste se...

BENEDIKT: Přes to strčím deset takových nedochůďců, umělců jako jsi ty, do kapsy. Ta holka na mne bere!

EDGAR: Na vaše peníze, leda. A to i teď, t e ě sotva.

BENEDIKT: Na mě peníze? No ovšem - které ženské jsou lhostejny. Ale mimo to na mne také. Je to báječná holka. Poslouchej, mám vážně v úmyslu vzít si ji.

EDGAR: Ale ta bude mít ženicha! Už tři léta... /zarazí se/.

BENEDIKT: No, jen to dopověz, potrhlý. Víš to! "Už tři léta" hníje v hrobě. Vybreptal jsi to na sebe ve spaní. A ty těm snům věříš. Ale to by z toho pes pošel! Holka! /volá/.

VIKTORIE: /objeví se za okamžik. Má zástěrku, ale pod ní tytéž modré šaty, v kterých Edgara opustila. K Benediktovi:/ Copak je, miláčku?

BENEDIKT: No, chci ti dát pusu, ty má německá myška. /Viktorie, utřevši si ústa zástěrkou, přistoupí k němu a nechá si dát, zachovávajíc passivitu, nekonečně dlouhou hubičku./ No tak, šmakovala? Ten hadr na holi zde myslí /s posunkem/, že mne nemůžeš mít ráda.

VIKTORIE: Mladý pán ať se stará, aby se sám ženským líbil. Vás může mít ráda každá patnáctiletá.

BENEDIKT: Však je také nenechám zahálet! Hehe! A teď dej hubičku tady tomu!

VIKTORIE: /odplivne si/ Fuji!

EDGAR: /s tajenou zuřivostí/ Jak se můžete opovážít vy jedna --- se mnou takto zacházet? /Hlas mu plačtivě selže./ A přece jsi právě před

chvilí jinak - jinak ...

VIKTORIE: Co "jinak"?

EDGAR: Já už nevím - co mne to oblétko. /Odejde k oknu./

VIKTORIE: Co to má pořádk? Já už to dál trpět nebudu! Copak jsem taková, aby si někdo ze mne -

BENEDIKT: Nezlób se, nezlób! To ty jeho sny! /Jí do ucha./ Pomát se úplně. Ten námořníkův nůž, třeba nevykonat, co měl, dokázal snad něco lepšího. /Ještě tišeji./ Tento týden dáme ho do blázince.

EDGAR: Jen si šeptejte! Víím, že jste spojení proti mně, že mně ukládáte o život, že jste si toho námořníka koupili. A zvláště vy - dáma, zasedla jste si proti mně. Dokud vy jste tu nebyla, vycházel jsem s dědečkem vždycky dobře, poslouchal jeho moudrých rad, snažil se jít v jeho šlépějích.

BENEDIKT: Ty šitko!

EDGAR: Vy ráda byste všechno jeho jmění zdědila -

VIKTORIE: Teď už toho mám dost! Miláčku, zakaž mu dál mluvit! Sice odejdu a neuvídíš mne již!

BENEDIKT: Ničemo, už ani slovo! A ty myško malá, běž se podívat, co dělá kapr.

VIKTORIE: /odcházíje, otočí se ještě ve dveřích na Edgara./ Pítomče, pítomče, trojnásobný pítomče! /Poslední slovo zařve jako raněná šelma a bouchne dveřmi za sebou./

EDGAR: Pítomče? Co tím chce říci? Snad že... Nepoznal jsem její lásku ke mně a svou k ní, že počínal jsem si k ní, k milence své vlastně, jako k největší nepřítelkyni... Ale nesmysl! Nemyslet už dál na ty její pitomosti...

HLAS opilého z ulice: Pítomče, pítomče!

EDGAR: Co to bylo? Odkud to zaznělo? Jakoby z jiného světa! Jak je to všechno divné! Něco nového jako by se ve mně probouželo... Je tu dosud - on? Je. Spí snad?

Benedikt sedí, hlavu opřenu v dlaně. Nehýbá se a nemluví. Edgar rovněž ne. Nastane dlouhé ticho, zprvu cinkotem rádobí z kuchyně rušené. Ale i to zmlkne. Jen meluzína počne víc a více skučet. Tu náhle Edgar, jenž seděl teď rovněž s tváří dlaněma zastřenou, škusne sebou, adsune je.

EDGAR: Ha! Nesedí teď u mně blíž, než před chvílí? Nepostrčil židli neslyšitelně ke mně? Proč počíná mé srdce tak bušit?

Zase ticho, teď však hlasy pouličních chodců stále více přerývané hrkáním vozů. Plamen lampy prská a menší se.

BENEDIKT: /hlasem změněným, už nelidským, hlasem mrtvoly: slabounce/ Holka, pojď sem! Musím už spát! Musíš mně pomoci do rakve. A on bude dnes se mnou také spát.

HLAS VIKTORIE: /ač nemohla jej až do kuchyně slyšet/ Půjdu, půjdu!

Ruce Benedikta padnou na stůl, objeví se tvář.

EDGAR: Hu! To už není on, to je mrtvola, mnoho měsíců stará. Bože, Bože... Vždyt je to přece jen - sen... A už rozumím! Od té chvíle co vstal jsem z pohovky byl jsem v polasnu. Vidiny snu, které jindy při probuzení mňkem se rozprchnou, tentokrát zastavily se u mne, a ač jsem už vlastně nespál, přece jen jako bych spal. Byl jsem obožřivelníkem mezi snem a bděním. Sny, které tak často jsem míval, a s nimiž jsem si dříve pohrával, přelily se do skutečnosti. Teď teprve bdím jako jindy. Avšak - on tu přes to sedí... Ha, zase se přiblížil ke mně - hrůza! Utéci, utéci!

/Škubne sebou, ale ze židle nepovstává.

Zmrzly mně údy? Všecko spojení mezi mým duchem a pohyby těla je přišerně přerušeno... Hrůza, hrůza! Lampa zhasne, ale pokať zůstane světlý. Okny už je vidět první červánek. / Už je ráno! Sláva, jsem zachráněn! Jak je to divné. Co jsem považoval za poslední chodce, byli již časní chodci. Ale ta přišera je zde stále... Hu, tím přišernějš v tom duchovém, strašidelném prvním ranním úsvitu. Teď teprve vlastně mám před sebou - strašidlo... Ve výroční noc jeho smrti. Dříve jsem tu strašidlo neměl, ja jsem sám. Sám jsem mu otevřel a teď ho tu mám. A jde blíž a blíž. Cizí síla postrkuje jeho židli. A já sedím tady jemu napospas. Bez hnutí... Jinak se z té židle nedostanu, než že se z ní zhroutím m-

tev... A to stane se, cítím, jakmile se mne dotkne. Hrůza!... Ale což nezmůže vůle všechno? /Škubne sebou sítější s tvář k prasknutí napjatou. Náhle vstane./ Hurá! Jsem spasen! A teď ven, ven!

/Skočí ke dveřím, ale nemůže je otevřít./

Zamknuto! To ona, vzpomínám, zamkla dveře za sebou. O ta bídnice! Byla s ním smluvena. Což nebyla tím strašidlem? Není vlastně také už mrtva jako on? Oh ne, nerozluštím věc! Snad přece jen to vše byla skutečnost. Zešílím - nejlépe zemřít, než tento nesnesitelný chaos. /Řvoucím, šleným hlasem./ Ale dříve, vy strašidla mizerná, promluví s vámi jednou jak se sluší a patří. /Vytáhne dýku a revolver. Cloumá dveřmi, kope do nich - marně. Za okamžik:/ Ale vždyť mám druhý klíč./ Horempádem jej hledá./ Nenađu jej, jsem bezhlavý a ona, to druhé strašidlo, přijde každou chvíli.

HLAS VIKTORIE: /z dálky/ Už jdu, už jdu!

EDGAR: Jde. A on tady u stolu sedí v tom ranním, děsném polosvitu stá-le... Ale židle se otočila a zcela viditelně postupuje ke mně.

Výkřik zvenčí: Už jdu, už jdu!

EDGAR: Teď jde chodbou? Jistě si vzala ten druhý klíč! /Ozve se zaračocení klíče v zámku./ Vskutku! /Pozdvihne revolver. / Na pajd, ty strašidlo! Ty nejpodlejší vyvrhelí, proradná děvko!

/Otevrou se prudce dveře, vstoupí Viktorie, oděná jako dříve, jen zástěrka schází. Třeskná výstřel. Viktorie kácí se pomalu k zemi./

EDGAR: /šleným hlasem/ Hurá, hurá! Tady leží jeden fantom, a ten druhý lehne si vedle něho. /Otočí se s revolverem pozdvíženým./ Zmizel! Dobře jsi udělal, prase starý! A dobře uděláš /zamává revolverem/, neobjevíš-li se už nikdy!

VIKTORIE: /za jeho zády slabounkým, sténavým hlasem./ Edgare, m'láčku, cos mně - to - učinil --- ?

EDGAR: /obráť se k ní, stále ještě divoce/ Tys tu s ním byla! Celou tu dobu! Haněbnice!

VIKTORIE: Co - pravíš? By - la jsem - doma - usnula jsem -

EDGAR: Tedy jsi s ním nebyla v kavárně?

VIKTORIE: Kde - pak -

EDGAR: A proč jsi teda přišla?

VIKTORIE: Pro - bu - díla jsem - se náhle, vla - sy mně stály - zdálo se - mně - něco děsného - o tobě, oblékla jsem se - rychle - a běžela k tobě -

EDGAR: /mírněji/ Opravdu?

Chvilí ticho.

VIKTORIE: /pokouší se vstát, ale klesne nazpět/ Miláčku - umírám -

EDGAR: /odnese ji na své lože, rozepne na prsou/ Vždyť skoro ani nekrvácíš, nic to nebude...

VIKTORIE: To - je - tím - horší, krev vy - lévá se - do hrud - níku, u - - dusí mne -

EDGAR: Drahoušku, dítětko - /počne ji líbat/ To učinila ta ďábelská moc, nemohu za to. /Příkřejším hlasem./ Ale snad za to můžeš ty! Tys byla dříve vždycky při něm proti mně, ty najímala jsi úkladného vraha. Přiznej se!

VIKTORIE: Tvář v tvář smrti - přísahám ti, že to není pravda! Tys však byl od počátku mým nepřítelem.

EDGAR: Zdál jsem se být jím jen proto, že ty jsi mou lásku neopětovala ... Vše zavinily naše nesmyslně hrdé povahy, a jsme oba za to více než krutě potrestáni. Miláčku, odpusť, běžím pro lékaře, hned jsem s ním nazpět.

VIKTORIE: /s největší námahou, chraptivě/ Zůstaň! Za okamžik jsem mrtvá. Již - již ji vidím, tvář má bílou jako sníh - tam na prahu... Obejmi mne raději, ať vydechnu v tvém náručí... /Zhrouť se na lož. Edgar obejmě ji v divokém pláči./

EDGAR: Nezemřeš!... Pohlédni na mne! Ach běda, oči v sloupu, nevidí mne již... Viktorie nejdražší, ō zůstaň ještě! Půjdu s tebou, půjdeme ruku v ruce do věčnosti -

VIKTORIE: /uprostřed chřaptění/ Mi - miláč - /Prudké škytnutí; tělo její se natáhne jako struna./

EDGAR: /vymrští se do výše a zařve jako dravec/ Mrtva! Óoh... teď teprve vidím, jak jsem ji miloval... Musím za ní, za ní! Ha! /Uchopí revolver./ Pryč z tohoto světa, kde je člověk, aniž to, slepec ví, nejstrašnějším otrokem a loutkou všech velkých a malých ďáblů! Kde nic neví, nic nevidí --- vzhůru Tam, kde sen a skutečnost se v jedno slíjOU, kde to, co člověka zde činí šílencem, stane se luznou harmonií, sladkou poesíí a krásou! Zde rozpínají po mně ďábelské moci chapadla svá teď strašlivěji než dříve - teď, když jsem sám. Na, neřekl jsem? netvor je už zase zde!

/Ve dveřích do sousedního pokoje objeví se polostínově Benedikt./

Zde máš, prašivče! /Vystřelí, přízrak zmizí. Edgar i ve stále šíleněji, vyskočív za ním./ Zmizel! Ale ne: tam sedí na stěně jako moucha! /Třesne nová rána./ A teď leze po stropě... Hoj! Hoj!

/Vypálí do všech koutů rány. Ozve se příšerný, zvřelý chechtot./

Nemízí, jen se chechtá. Však já vím, jak na tebe vyzraju, jak tě jedine a neomylně usmrtím! Ha, ha, ha, ha!

/Vpálí si do prsou dvě kule a klesá pomalu./

Jaké to ohromné, sladké slunce vychází přede mnou ---

Texty z pozůstatos
Ladislava Klir
vydal v počtu 20 exempl
jako svou poloroče
D. Ž. Bor. v Plzni 1
Reprodukce 1
z výstavy V. K. (bez vědomí 6

